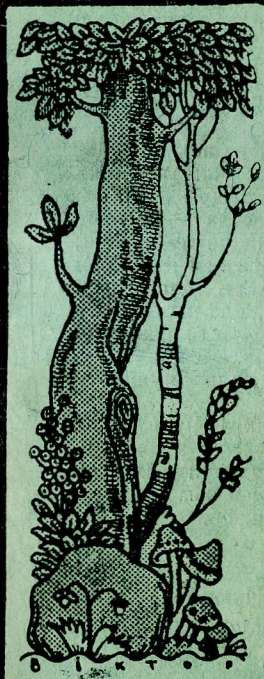
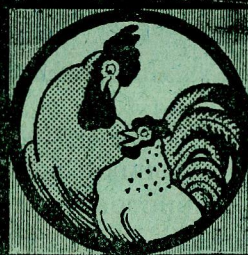

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 5.

СІЧЕНЬ, 1934.

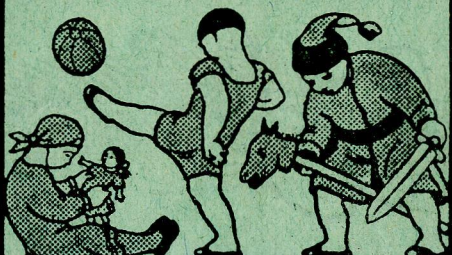
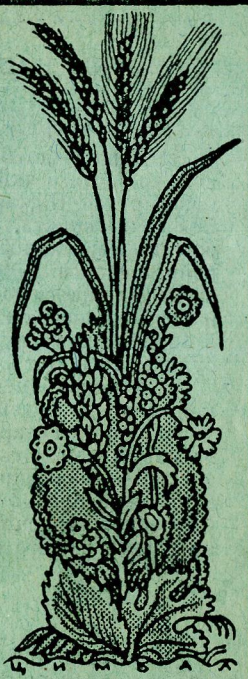
РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Свят-Вечір 129; 2. Різдвяна ніч у лісі 130; 3. Збіраються колядувати 133; 4. Лист сестрички до брата при війську 136; 5. Різдвяна казка 137; 6. Картини зі „Світикового Альбому” 141; 7. Із щоденника Славка Вірного 141; 8. Про тих, що будили нарід з важкого сну 143; 9. Поборіться всі з зимою! 145; 10. Сон під ялинкою 146; 11. Перший сніг 150; 12. Всі вчимося англійської мови 151; 13. Щедрівка з Волині 152; 14. Працьовитий Дід-Мороз 153; 15. Зима 154; 16. Золотий коник 155; 17. Ялинка 156; 18. Прикраси на ялинку 157; 19. Бог у яслах 158; 20. Хто хоче — той багато може! Загадки. Листик наших Читачів з Закарпатської України. Нові книжки.

Ціна 50 сотиків.

Витаємо всіх наших Передплатників і Читачів та Прихильників нашого видавництва — з нагоди празника Різдва Христового — традиційним українським привітом:

Христос Раждається!

Листик наших Читачів з Закарпатської України.

Підплека, 3. XII. 1933.

Дорогі Товаришки й Товариші!

Пишемо до Вас цего листа, щоб і Ви познайомилися із нашою маленькою країною, в якій живуть такі самі українські діти як і Ви. Наша країнка називається Підкарпаття. Підкарпаття можна назвати найкращою країною. Вся вона гориста, сповита лісами, а розсіяні у проваллях гір села — це наші житла. Наші краєвиди красні не лише в літі, коли ціла земля цвіте-зеленіє; вони прекрасні зимою, коли гори заметені снігами, а дрімучі ліси одягнені в білі шати. Але цього року тажке нещастя навістило наше Підкарпаття. Доші, гради й повені понижили наші ниви. Вони ніколи не родили багато, але всеж якось з бараболою та кукурузою перебідувати можна було. Було що їсти і книжку було защо купити.

А нині — нема нічого! Наші батьки тепер не мають за що купувати книжечки до читання. А читати ми дуже любимо і хочемо.

Дорогі Товаришки й Товариші! — Братчики і Сестрички! Будьте так ласкаві й допоможіть нам, щоби і ми могли читати книжечки. Хто з Вас має які зайві книжечки у своїй кингозбірні, то просимо Вас — подаруйте їх нам, а ми за це будемо Вам дуже вдячні. Думаємо, що не відмовитеся нам допомогти. Сердечно, сердечно дякуємо Вам уже наперед. Просимо книжечки посилати на адресу нашого пана учителя Михайла Андрійканича.

Здоровимо Вас усіх сердечно!

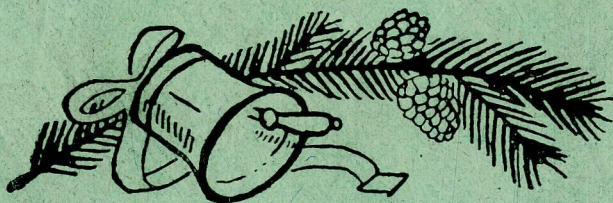
За учеників 4-5-6-7 шкільних річників:

Михайло Плиска

Олена Біланичівна.

Podpleša p Nerešnice.

(Podkarpacka, Ruś) Československo.

Свят-Вечір.

Прийде Свят-Вечір тихий і зоряний,
Увійде в хату мов дідусь коханий,
Снопом пшеничним на покутті сяде
І стерегти ме в ту ніч від зради.

І блисне зірка на вершку ялинки,
Як тиха слізка ув очах дитинки,
А ангел крила розіпне, як птичка
І стрясе радість на діточі личка.

— Матусю! — шепне до мами Іринка —
В цю ніч Ісусик малий народився...
Скажи, чи мав він, так як ми, хатинку,
Чи від морозу хоч рядном окрився?

— Ні, моя доню! — мати відповіла —
Ісус родився в яслах на отаві,
Його колядка пастушків зогріла,
Гнівом накрили ворогі лукаві.

— Пам'ятай, доню! Лиш ті будуть дужі
І славу світа простелять під ноги,
Що не боялись бідноти і стужі,
Що в світ далекий ішли без тривоги!

Всміхнеться ангел на сосновій вітці,
У вікна гомін вдарить колядою —
А там Ісусик в холодній повітці
Всім дітям світа киває рукою...

Роман Завадович.

Евгенія Янчевська.

Різдвяна ніч у лісі.

(Дитяча сценка в одній дії)

ДІЄВІ ОСОБИ:

Маруся
Василько } діти
Бабуся-Метелиця
Зайчик-Побігайчик
Мишка-Гризикнижка
Лисичка-Сестричка

Білочка-Ягілочка
Горобець-Молодець
Вовчик-Братчик
Відьма-Язя
Чортик-Антипко
Ангели — Сніжинки

Річ діється в лісі. Декорація: ялинки, два — три пеньки, а в глибині горою темна заслона з золотими зірками, що представляє небо в ночі.

ЯВА 2.

ЯВА 1.

(Входять Маруся й Василько, держачись за руки).

Маруся: Василечку любенький, Братчику ти мій, Так лячно ще ніколи Не було мені. А що, як всі звірі зйдуться тут таки І бідних нас зїдять Ведмеді та вовки? Василечку, коли ми З дому вийшли в ліс, Так весело було, Мов хто на крилах ніс. Тепер мені так сумно Стало тут нараз — Певно мама з татом Вже шукають нас.

Василько (відважно): Немає нам чого Лякатися, Марусю, Дивися — я страхів Ніяких не боюся! Сьогодні всякий звір Співати гарно буде І розмовляти так, Як всі говорять люде. Тиж чула, як стара Казала Василиха: Що в ніч Різдвяну в лісі Не буває лиха.

(Входить старенька Бабуся-Метелиця в білому покривалі, а незабаром Сніжинки, малі дівчатка, теж у білих одягах)

Бабуся-Метелиця:

Не бійтеся мене
Любенькі діточки!
Готовлю я вам шлях
Під совги й саночки.
Для ваших я утіх
Зробить готова все,
Бо ваш веселий сміх
Утіху теж несе
Й мені! Тепер нову
Розраду вам подам —
Покличу сніжинок,
Хай затанцюють вам.
Громадко Сніжинок!
Ану, мерщій сюди
І дітям тим танок
Веселий заведи!

(Вбігають Сніжинки)

Сніжинки (виконують якийсь жвавий танок, а під кінець танку співають на ноту щедрівки «Коляда - колядниця» — гляди «Шкільний Співаник» Ф. Колесси, ст. 22).

Гей, як мило ялички
Простягають гилячки,
Як нас тулять, обнімають,
Зиму-Маму й нас витають...

А ви, любі дітоньки,
 То для вас наші танки,
 Та бувайте вже здорові,
 Погуляєм ще в діброві.
(Розбігаються й ховаються за сценою).

ЯВА 3.

Василько й Маруся та Зайчик-Побігайчик, Мишка-Гризикнижка, Лисичка-Сестричка, Білочка-Ягілочка.

Зайчик *(вбігає)*:

Гей, голодний я голодний
 В цю святую Ніч Господню,
 Ні капустиці, ні листя —
 Треба хоч кори погризти.
 Та біда — боюся всюди,
 Чи не йдуть лихі де люди,
 Що стріляють із рушниці,
 То страшне знаряддя з криці,
 Утікаю бігом швидко,
 Та якось людей не видко.
(Сідає й ушками рухає)

Маруся: Бідний зайчик!

Мишка *(вбігає)*:

І я сюди приходжу
 З темної нори;
 Задихалась, так бігла
 До вас тут із гори.
 Збираються усі
 У лісі тім на свято,
 Щоби тут дідуса
 З дарами зустрічати.
(Сідає також)

Лисичка *(вбігає вимахуючи хвостом)*:

Здорові всі сусіди нині!
 Тужу за вами в кожній хвилині,
 Так вас люблю я серцем щирим —
 Без вас так сумно в Божім мирі.
 Правда, буває часом між нами
 Війна-незгода, та цими днями
 Все те забудьмо, будемо жити
 В любови, в згоді, всім на по-
 [житок.

Зайчик:

Колиб то справді так було,
 То я простив би давнє зло.

Лисичка:

Нехайже свідком буде увесь ліс,
 Що через мене не проллеш вже
 [сліз.

Маруся: Як любо білочка
 По дереві стрибає!

Василько: Зіскочила!
 Сюди вже підбігає.

Білочка *(вбігає)*:

Я чимало горішків
 Назбирала літом,
 Всі принесла на ялинку
 Тут чемненьким дітям.

(Стрибаючи кругом одної ялинки — завішує на її гілках золочені горішки).

Із дерева я бачила,
 Як в неба просторі
 Світить місяць срібнолицій,
 Сяють ясні зорі.
 Всі дерева в сніжок білий
 Прибралися рясно
 Любо всюди, а на серці
 Весело та ясно.
 Бачу, вже є товариства
 Досить серед хати,
 Любо буде тут усім нам
 Тепер святкувати...

Горобець *(вбігає)*:

Цвірінь, цвірінь!
 Хоч є трішки морозець,
 Та Горобець-Молодець
 Не боїться морозу.
 Заглядав я в вікна хат
 І каминиць і палат —
 Тут є радість, там сльози
 Цвірінь, цвірінь!
 Там ялинка гарненька,
 Там недужа знов ненька,
 Плачуть бідні діточки
 Різно в світі є таки,
 Цвірінь, цвірінь!

ЯВА 4.

(Ті самі та Вовчик-Братчик).

Маруся: Там вовк скрадається,
 Іде сюди,
 Ой, щоб не було
 Нам біди!

Вовчик (стає посторонь і не сміє наблизитися):

Сумую я, так сам, що страх,
А в них всіх радість ув очах!
Їм добре, нема на душі в них зла,
Яж побіжу із ліса до села
Чи із села повернусь в ліс
Усім я всюди горя наніс.

Так соромно за все, що я зробив,
Без того був би я щаслив!
Тепер аж совість серце точить,
Не смію глянути їм в очі.

Білочка:

Ходи вже, Вовче, й ти сюди,
Прощаємо тобі провини,
Лиш дальше кривди не роби
А пам'ять твого зла загине.

Вовчик:

Я дякую за добре слово
І обіцяю вам поправу —
Я тут немов ожив на ново,
Про добру буду дбати славу!
(Всі беруться за руки й ураз
із **Вовком** ходять навколо я-
линок та співають, на ноту ве-
снянки: »Ой на горі« — гляди:
»Шкільний Співаник« Ф. Ко-
лесси, стр. 37).

Най незгода пропаде (2 рази)
А любов най заживе —
Місяць, зорі свідки нам (2 р).
Що зачнем життя нове!

ЯВА 5.

(Ті самі та Відьма-Язя й Чор-
тик-Антипко, опісля Ангел).

Відьма: Ось подивись,
Веселість там яка!
Ану візьми
На них ти патика!

Антипко: А що це в вас
За дивнее безладдя?
Бач, діти, заяць
І вовк в одній громаді!
І чому не точите
Ви всіх своїх зубів,
Чому сильніший
Слабшого не зів?

Відьма: Я тут лад заведу.

Я діток заберу,
Я вогонь розведу,
Зім діток — хруп, хруп, хруп!
(**Сніжинки** вбігають на сцену
і стараються відділити дітей
від Відьми. Діти, звірі, Зима
та **Сніжинки** стають потім до-
вкола ялинок та співають на
ноту щедрівки »Щедрий вечір«
гл. »Співаник« Ф. Колеси ст. 10).

Для лихих тут нема місця,
Забирайтеся злі відсіля!

Бо сьогодні ніч Різдвяна
Зло пропало, вже не встане!

Ми всі разом станем густо,
Зла між себе не допустим!

(За сценою чути спів ангелів
»Небо і земля«).

Антипко: Утікаймо, утікаймо,
Бо тут місце не для нас —
Ах, ангели надлітають,
Утікаймо поки час!

(Бере Відьму за руку й уті-
кають).

Ангел: Веселу вам

Звіщаємо новину:
Христос народився
В стайні Вефлеєму.
У згоді жийте усі
Та в любови
Прийшов для світа всього
Час обнови!

(Зникає)

ЯВА 6.

Ті самі (крім Ангела та Ан-
типка й Відьми). На сцену вхо-
дить Дід Мороз.

Дід Мороз: (везе на санках да-
рунки).

Ах, витайте всі ви тут,
Що у згоді живете —
Я даруночків вам жмут
В коляду привіз за те.
Згода — то велика річ,
Бо, де згода — щастя там
У Святу Різдвяну Ніч
Коляду я вам роздам.

(Роздає всім дарунки. Всі стають довкола Діда-Мороза, беруться за руки та співають на ноту пісні «Лови» — діточа гра — гляди «Шкільний Співаник» Ф. Колесси стор. 9).

Дяка за коляду
Тобі, добрий діду,
Всі, що тут, вже за злом
Ніколи не підуть!

Гей, ми всі веселі,
Всі ми такі раді
Будемо вже жити
Всі в одній громаді.
Бо Дитятко Боже,
З неба до нас лине,
Най на світі Любов буде
Й ніколи не гине!

(Заслона паде).

Збіраються колядувати.

Настала Пилипівка з її довгими вечорами. На дворі почало притрушувати сніжком, щоб спрацьована літом мати-земля відпочила під білою сніжною периною й щоб св. Миколаєві лекше було саночками розвозити чемним діточкам дарунки.

У пилипівчані вечори по хатах наших сіл фуркотять веретена й під цей одноманітний фуркіт дівчата співають різних пісень. Старі коло печі лущать фасолю, коли них бавляться маленькі діти. А школярам також є робота. Вони знають, що незабаром прийде Різдво й спішно готовляться до колядування. А підготовчої роботи до цього діла чимало!

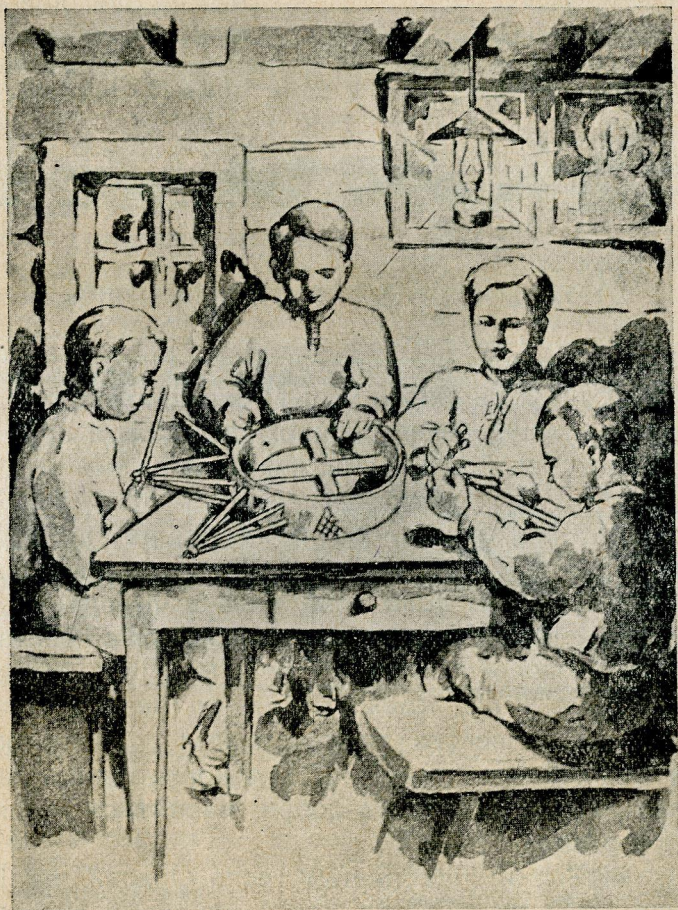
Треба перше всього гарну „звізду“ зліпити, бо колядування без неї не цікаве як для колядників, так і для господарів. Крім того треба добре навчитися колядувати різних колядок.

Отак міркуючи, школярики села Орхови, на Поліссі, зложилися по 5 сотиків і в кооперативному склепі накупили різного паперу на „звізду“.

Івась Гоголюк знайшов у себе на горищі старе решето й „обичайку“ від нього, за дозволом мами, взяв на „звізду“. Сьогодні в нього мають зійтись школярі увечері, як тільки смеркне, щоби робити „звізду“. З великою нетерплячкою очікують хлопці вечора. Дочекались і зібрались в Івася.

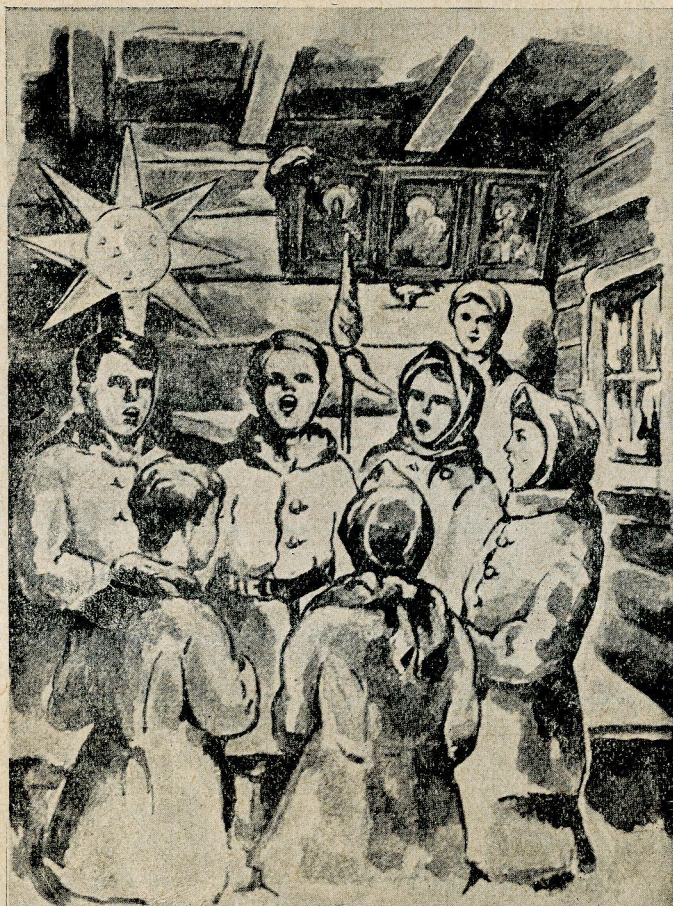
Петрик Гриш, яко найстарший, став розпорядчиком усієї роботи, хоч усі гуртом радились, яка має бути „звізда“.

Отож постановили, що „звізда“ буде на 8 рогів; небо буде з тонкого блакитного паперу з золотистими зірочками, а роги жовті з малиною бахромою. Урадивши так, приступили до роботи. Ділять „обичайку“ при допомозі шнура на частини. На місцях поділу вирізують квадратні отвори на

роги; стружуть гладенькі палички на роги, а Семенко робить з дубового дерева вісь, на якій крутитиметься „звізда“. Попрацювавши трошки, хлопці стали вчитися співати. Зі співами справа пішла трудніше: не всі попадали в голос, не всі знали добре слова колядок. Юрко, старший брат Івася, член читальняної бібліотеки, порадив закликати на другий раз до співу школярів; вони краще вміють співати. Через два дні знов зібрались хлопці, але вже в хаті Павлуса

Хмеля, щоб не надокучати одній хаті. Знову стругали, вирізували, вертіли свердлем дірочки, рівняли вистругані палички на роги, забивали їх в „обичайку“ й міцно зв'язували до купи на кінцях. Потім знову вчилися колядувати „Бог Предвічний“, але вже разом з дівчатками. Помагав

Юрко й діло зі співом пішло гладше. Спробували заспівати „Нова радість“, „Небо і земля“ та й розійшлись. Так 2—3 рази на тиждень сходилися по черзі по хатах школярі й через кілька днів приступили до найцікавішої і найтруднішої роботи — клеїння „звізди“. Треба було нарізати паперу на небо, на роги, на зірочки, вміло наварити клею з муки й обережно клеїти. І з цією роботою школярки справилися добре. Коло витинання з паперу помагали

добре школярки-дівчатка; їх рученята справніші до такої роботи.

Через 10 вечорів упертої гуртової праці в хаті Івася, високо під стелею на міцному шпагаті, сохла чудова „звізда“, дожидаючи Різдва, коли її понесуть школярі як святощ від хати до хати по цілому селі.

Тепер школярі збираються тільки на співанки. Вивчили вже добре на 2 голоси: „Бог Предвічний“, „Небо і земля“, „Дивная новина“, „По всьому світі“. А Василько Козак вчиться витати господарів. Передтим, як входити до хати колядувати, має Василько увійти попереду сам один, попросити господарів дозволу так: „Христос раждається! По всій Україні ходили, довго ходивши зблудили, аж зірка ясна у ваш дім нас привела. Дозвольте, пане господарю, рожденому Христові прийти, ваш дім звеселити. Ірода засмутити!“

Дозволять — тоді колядують.

Тішаться школярики, що підуть колядувати й зроблять добре діло: і родженого Христа прославлять, і село розважать, і на „Рідну Школу“ заколядують. Аби тільки Дід-Мороз на Різдво дарогу наладив та снігом притрусив, то все буде гаразд!

Павло Носувець.

Лист сестрички до брата при війську.

Мій Івасю, мій коханий,
Братчику єдиний,
Ти далеко, певно тужиш
За мною що днини.

Певно тужиш і зітхаєш,
Не кажеш нікому,
Як хотів би прилетіти
Соколом до дому.

Тож я пишу той листочок
Тобі на потіху —
Читай, брате, й любозгадуй
Нашу рідну стріху.

Рідну хату, батька свого
І кохану неньку,
І сестричку одну, одну,
Марусю маленьку

Помолися, милий брате,
Перед образами,
Щоб дав Бог Тобі небаком
Святкувати з нами.

І від мене йде до Бога
Молитва щиренька,
Щоби скоро тебе вздріла

Сестра Марусенька.

ЧИ вже всі вислали передплату на
„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“?
Може не маєте складанки П. К. О.? Чи не
знаєте числа „Світикового“ konta?

Різдвяна казка.

Свят-Вечір минув і Петрусь заснув у своїм ліжечку. Годинник ударив одинацяту; надходило Різдво, Свята Ніч, коли оживає все мертве, усі речі.

Найперше стала ялинка порушати своїм віттям, а паперовий ангел на вершку ялинки отворив очі й зітхнув:

— Ох, яка нудьга! Цілий вечір не міг я промовити ні словечка. Але тепер хочу трохи оживитися! — І ангел збирався зійти з ялинки. Кілька віток під ним висів золочений оріх, найбільший і найкращий з усіх. Це був такий гордовитий оріх, що за цілий вечір не промовив ні до кого й слова. Тому всі думали, що він справді цілий зі щирого золота, й тому всі дивилися на нього з пошаною. Коли він нехотячи зачипився об сусідну галузку, відпав з нього кусок позлітки. В тій хвилині оріх завмер зі страху, що його можуть висміяти — й тому нагло став дуже балакливий і ввічливий.

— Я маю добрий плян! — промовив він до ангела. — Якби хтось вибрав з мене мою серединку, то я міг би послужити тобі за повіз і ти їздив би в мені, як князівна!

Ледви це сказав, як з кожного кутка кімнати вискочила біла мишка й усі зголосилися, що радо вигризуть серединку оріха, а потім за те дадуться запрягти до повозу. І так було. Ангел мав гарну повозку і дві пари білих коників з мишей.

— Рушаймо в дорогу! — закликав весело ангел і раптом усе на ялинці ожило.

— І ми підемо з тобою! — загомоніли яблука, оріхи, обарінки, свічечки і все, що було на ялинці.

Всі позіскакували з галузок, уставилися в ряди і були готові до походу. Коник-гойдач, що стояв під ялинкою, почав з утіхи широко гойдатися, хоча на ньому не було їздця, — а книжка з образками, дуже мудра й дотепна, сказала:

— Якби ангелиця з ялинки мала судженого, то вони моглиб тепер вибратися в пошлюбну подорож.

Зачув це паяцик-скаун, що міжтим крадьки випив пів фляшки вина зі стола і трохи впився та й забув, що він перед годинкою власне оженився з трубкою.

Скік-скік-скік і паяцик прискакав до ангела:

— Я хочу оженитися з тобою, прегарна ангелице!

Та ззаду скочила люта трубка, сіпнула паяца за рукав і так зарепетувала йому до уха, що він нагло протверезів і нагадав собі, що вже має жінку.

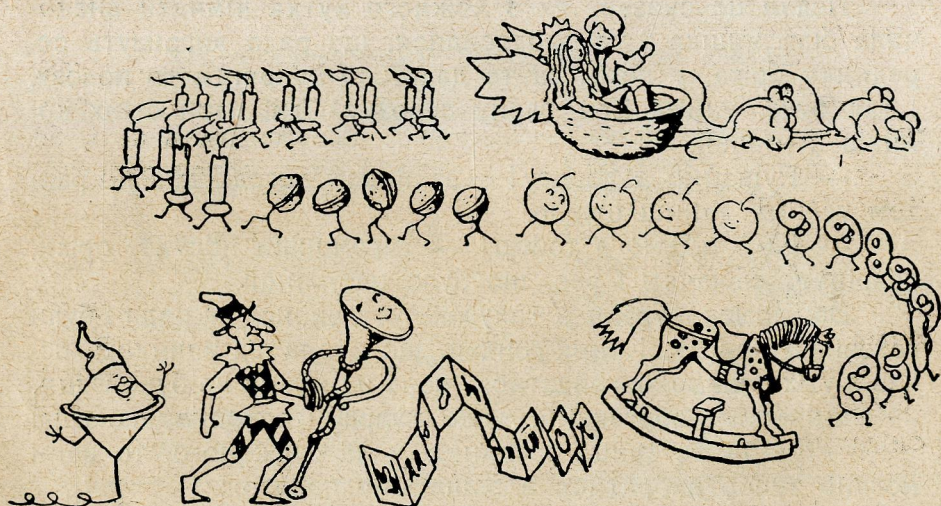
Тоді став бігун-вертун на своїй ніжці й забренів: — Я знаю, малий хлопча нехай буде судженим ангелиці!

Це всім припало до вподоби й вони рушили раз-два до кімнатки, де в своїм ліжку спав малий Петрусь. Вони збудили його й він спершу не знав, що з ним діється. Але по хвилі скочив з ліжка й нагло став такий маленький, як ангеличка та й присівся на візок до неї.

— Отже, ти мій суджений, а я твоя суджена! — сказала ангелиця з ялинки. — І власне зараз поїдемо просто до неба, щоб сам Господь Бог дав нам шлюб...

Хлопець ударив радісно в долоні, мишки рушили і повіз покотився, а вся братія за ним. На переді машерували свічки парами а за ними йшли гусаком оріхи, яблука, оба-

ринки, кінь-гойдач, книжка, паяць з трубкою і бігун-вертун, що весь час вертівся на одній ніжці і фуркотів та бренів. Двері відчинилися, пропустили всю громаду й знову заперлися. Та тільки опинилися всі надворі, як мишки раптом

дістали крила й понеслися з возом і з парою наречених під хмари. І вся їхня весільна громада підставала крила й фур! — полетіла за ними, щораз вище й вище!

— Чи подобається тобі така подорож? — запитав ангел Петруся. А Петрусь щасливий кивнув головою, що так.

По хвилині долетіли вони до якоїсь самотньої хмарки, що шептала щось сама до себе.

— Про що ти з собою розмовляєш? — спитав її Петрусь.

— Коби мене хто штовхнув добре рукою! — зітхнула хмарка.

Петрусь штовхнув її — і раптом з хмарки ударили каплі дощу й попадали в низ на землю.

— Дякую тобі! — сказала хмарка. — Тепер мені лекше і я полечу собі в свояси!

— Куди, куди? — запитав хлопчина.

— До Вифлеєму! — закликала хмарка й зникла їм з очей.

— До Вифлеєму? — повторив хлопець і щось наче задумався. Ангел мовчав і попав також в задуму.

Вище й вище летіли вони всі, аж дійшли до місяця. Там було страх студено, а місяць мав грубу смушеву шапку і запух з одного боку й скривився.

— Чого ти такий скривлений? — запитав його Петрусь.

— Бо я дуже змерз! — сказав місяць. — А до того ще болять мене зуби! І не можу собі затопити в печі, бо ті ангели забрали мені все дерево на свою ватру радості, коли перелітали сюди перед хвилиною.

— Кудиж вони летіли? — спитав хлопець.

— А до Вифлеєму!

— До Вифлеєму! — повторив Петрусь і глянув на ангела, але цей сидів далі у глибокій задумі й мовчав.

І полетіли ще вище й долетіли аж до ранньої зірниці. Зірниця була прибрана до дороги і власне кінчила їсти снідання.

— Смачного вам, тіточко! — закликав Петрусь.

— Нема часу, нема часу! — відповіла зірка. — Власне ждуть на мене три королі зі сходу, бо я їх провідницею! — і скочила з порога.

— Куди, куди? — запитав знова хлопець.

— До Вифлеєму! — сказала зірка і зникла.

— І що вони хочуть усі в тому Вифлеємі? — дивувався хлопець, але ангел сидів далі мовчки, задуманий.

Аж нарешті прилинули до небесних воріт і там затрималися. Ангел і хлопчина зійшли з воза й застукали до брами. Святий Петро відчинив і запитав, чого бажають.

— Ми наречені й хочемо просити Господа, щоб нам дав шлюб! — сказав Петрусь.

Святий Петро здвигнув лише плечима й відповів:

— Господа Бога нема хвилю додому, бо виїхав!

— Куди? — здивувався хлопець.

— До Вифлеєму! — відповів святий Петро й замкнув небесну браму.

— Ну, тепер я хотів би знати, чому то все, що на землі й на небі, спішить до Вифлеєму! — зітхнув хлопець.

В тій хвилі ангел промовив:

— Я власне над тим самим думав і вже знаю: у Вифлеємі народився Ісусик, Син Божий! — І ангельське лице проясніло від радості. І раптом він схопив Петруся й сердечно поцілував, а Петрусь його, а за їх прикладом пішли всі і стали обійматися та цілуватися з великої втіхи, що Ісусик народився. І всі поздоровляли себе словами: „Христос родився!“ й ці слова гомоніли по всіх світах й злилися в одно з ангельським хором, що залунав знад хмар.

— Тому що Господа нема, не можемо взяти шлюб. То може й ми поїдемо до Вифлеєму?

— Ні, не можемо, вже запізно, бо зараз зійде сонце, а ми перед сходом сонця мусимо бути дома! — відповів ангел.

І знов посідали в візок і рушили на землю. І раптом знов опинилися без крил, а Петрусеві аж дух заперло і в очах потемніло і в ушах зашуміло, коли всі злітали на землю...

І раптом Петрусь збудився. Він лежав на своїм ліжечку і був знов великий, а ясне сонце заглядало на нього крізь вікно. Петрусь схопився й побіг глянути на ялинку. Але там було все так, як він ввечері залишив... Ангел був на вершку, свічки на своїх місцях, коник стояв під ялинкою, все було німе й спокійне. Тоді Петрусь просив маму, щоби здіймила йому ангела з ялинки. А коли він узяв ангела в руки, то дивився на нього довго-довго і поцілував ніжно-ніжно. То він нагадав собі свій прекрасний сон...

Прися Мадер.

Картини зі «Світикового Альбому»

Ластівочки з Дрогобича.

Тут з Дрогобича прибули
Дві кохані, милі гості:
То шановнії „портрети“
Читачок — Дарусі й Кості.

„Світик“ вже обі читали,
Як були малі-малицькі,
Вірні наші це посестри —
Їхнє назвисько: Новіцькі.

Школярки тепер пильненькі,
Вчаться рвзом в Рідній Школі,
Та й завжди читають „Світик“
У родиннім любім колі.

Костя вже у шестій класі —
Вже їй треба „ви“ казати!
Дарця, менша, у четвертій —
Маєм честь тут їх пізнати.

Любі, щирі приятельки
„Світикові“ ті дівчатка,
Як напишуть, то здається,
Що щебечуть ластіватка...

О. П.

Із щоденника Славка Вірного.

Духовий пир!

3. грудня, неділя.

По обіді Галя вже четвертий раз прочитувала в „Світику“ за жовтень уступ „Черевики“ з мого щоденника. Вона трохи обурилася, що я написав там про її старий светер, і вже хотіла писати спростування, таке, як то нераз бачимо в часописах: „Неправдою є, начеби я подарувала вбогій товаришці старий светер, натомість правдою є, що то був ще зовсім новий светер, бо я його носила тільки три зими“!... Однак вкінці надумалася і спростування не післала. Натомість замикаючи „Світик“ глянула на окладинку й прочитала нам наголос оголошення про „Діточу Бібліотеку“. Ми довідалися, що при „Світикові“ буде від

Нового Року виходити що місяця книжечками Діточа Бібліотека і на перший огонь іде „Казка про Ксеню і 12 місяців“ з 20 образками, а потім появляться інші книжечки, такі цікаві, як: „Петрусь Шкода“, „Мандрівка Мишки-Гризикнижки по Львові“, „Казка про золоту рибку“ та інші, словом 12 книжок на рік, а все те разом коштує 5 золотих. Значить заледви по 40 сотиків книжка, а кожда з них така велика, що окремо може коштувати цілий золотий і більше.

Я не втерпів і сказав: — Ну! досі ми запомагали вбогих і я того не жалію. Але мусимо пам'ятати й про себе. Я маю півтора золотого ощадностей, Данко має 80 сотиків (бо ми контролюємо себе взаємно) а ти, Галю?

— Я маю 2 зл. 70 сот.! — О, то ти богачка! — сказав Данко. — Та чекайте, та це якраз буде разом 5 зол.! Пішлимо завтра передплату, а потім розчислимось; або поділимося відповідно книжками. Перших 6 буде Галі, потім 4 будуть Славкові, а 2 мої!

— З тебе добрий математик! — сказала лукаво Галя. — Але згода! Я даю свою пайку на 6 книжок.

— Та це буде і для вбогих поміч! — сказав я. Бо чейже можемо і біднішим позичати книжки до читання. Ми таки зараз узяли чек „Світика“ виповнили його і підписали Галю, бо то завжди дівчині належить пошана, а зрештою вона дала 2·70 зл.!

4. грудня, понеділок.

Нині ми вислали гроші на „Діточу Бібліотеку“. І вже ждемо нетерпеливо тої „Ксені і її 12 місяців“. Я вже дошкулюю Галі, що Ксеня багато краще ім'я, як Галя, і всі дівчата повинні зватись Ксені. А вона мені відгризлася:

— Ну, якби так — то ще нічого, але що то було би, якби всі звалися Славки! Неодин, глянувши на тебе, відрікся би того імені...

Але жарт жартом, а ми приготовляємось до духового пиру. Він певно буде дуже багатий, хоча він дуже дешевий! Я не дивувавсяб, якби довідався, що хтось не пише собі подібного щоденника, як я, — але за те дуже дивувавсяб, якби хтось не скористав з такої нагоди і за кілька золотих не замовив собі такої гарної бібліотеки! Я вичислив, що переплата „Діточої Бібліотеки“ не випадає навіть по 2 сотики денно, а чейже таку квоту може щоденно заощадити собі навіть найбідніша дитина.

Славко Вірний.

Малій Історик.**Про тих, що будили нарід з важкого сну.**

В попередних числах ми писали, як уся Україна при кінці 18-го століття стала схилитися до упадку і вкінці попала в цілковиту неволю. Ми розказали, як цариця Катерина в р. 1775 зруйнувала Січ запорожську, а ще в р. 1764 скасувала гетьманську владу на Україні й замінила її в московську провінцію, якою стали управляти московські генерали й урядовці. Ми розказали ще, як по зруйнуванню Січі козаки стали кошем одні в Туреччині, інші над Чорним морем і як царі московські ще ніби почали відновлювати козацьке військо, аж вкінці оселили козаків на Кубані й зробили з них своє московське військо.

В тих роках 1772—1793 упала і Польща, отже майже рівночасно з Україною, а українські землі попали під владу Росії. Лише частина земель опинилася під іншою державою, під Австрією. Це Галичина і Буковина, бо Закарпатська Україна з давен-давна, ще від княжих часів, була в неволі малярській.

Важкі чеси настали на Україні по зруйнуванню Січі і по скасованню гетьманства. Козаки стали звичайними московськими салдатами або хліборобами, а давні хліборобиселяни стали кріпаками, попросту невільникми дідичів на московський спосіб. Селянин мусів робити панщину і був власністю свого дідича, так, що дідич, міг його навіть продавати, кому хотів, і селянин, без дозволу пана, не смів навіть опустити села. Давні козацькі старшини стали московськими старшинами і вони, з малими виїмками, забули про свій нарід і навіть перестали говорити по українськи. Подібно сталось й з духовенством, відколи воно втратило свою самостійність і попало в залежність від московського патріярха, якого мусіло слухати.

Подібно сталося і в Австрії. Правда, для селян з приходом Австрії в 1772 році доля стала трохи лекша, бо австрійські цісарі були культурніші від московських царів і вони зараз скасували кріпацтво, яке було за Польщі. Значить, що панщина ще була, отже селянин мусів кілька днів у тиждень працювати для дідича, однак дідич не мав уже права того селянина продавати чи купувати, ані

не міг йому заборонити іти собі куди хоче, й шукати кращої долі. Однак зрештою український нарід у Галичині й на Буковині попав у подібний стан, як і на Україні. Як там вищі верстви, себто старшина й духовенство змосковщилися, так тут шляхта і взагалі інтелігенція та й духовенство майже зовсім спольщилися. Там і тут нарід лишився сам — і наче попав у страшний сон. І здавалося, що вже не пробудиться.

Однак не було суджено українському народові загинути. Серед мільонів його синів знайшлися й такі одиниці, що в той найтяжчий час не постидалися свого народу і його мови і не пебоялися будити той нарід з твердого сну. Ті люди, мов ті ясні зорі серед чорної пільми, стали розяснювати рідний край і запалювати щораз нові світла, від яких нарід почав будитися і братися до нового життя.

Такі люди були на Україні і в Галичині. На Україні стали появлятися письменники, що спершу несміло, але далі щораз сміливіше почали писати українською мовою. Такими були: Петро Гулак-Артемівський, Григорій Квітка-Основ'яненко, філософ Григорій Сковорода, Метлинський та інші. Та найважливішим з них став Іван Котляревський з Полтави, що вродився 9. серпня 1769 р. в старій козацькій родині. Цей талановитий поет, що на його очах загинула під московськими ударами Січ і все самостійне життя України, так розжалобився над долею народу, що рішив стати його першим пробудителем. І став ним.

Він написав прекрасну поему „Енеїда“, де ніби в смішний спосіб поет оповідає пригоди троянського героя Енея по зруйнуванню Трої, про котрого писав римський поет Вергілій. Однак не про того Енея пише Котляревський, а про козака — Енея і його мандрівку по зруйнуванню Січі. А головна річ — що ця поема писана чистою українською мовою, яку тоді навіть свої люди вважали за щось гірше і негідне. Хто читав тоді на Україні ту поему, той бачив, що рідна мова є гарна і богата, коли нею дається писати така гарна поема, і так навертався до рідної мови й народу. А читаючи про славу козацьку бувальщину в тій поемі, кождий приходив до свідомости, що його нарід є славний і тільки неволя його пригнобила.

Так то Котляревський став будителем народу, а рік 1798 (тому 135 літ), коли вийшла „Енеїда“ друком, уважа-

ється роком народження новітнього українського письменства і пробудження народу зі сну¹⁾.

В Галичині будителями свого народу стали коло 1830 року, три свідомі питомці духовної Семинарії: Маркіян Шашкевич, Яків Головацький та Іван Вагилевич. Вони рішили боротися з відчуженням інтелігенції від свого народу, а свій поворот до народу зазначили тим, що почали списувати українські народні пісні і самі почали писати поезії й оповідання по українськи, а в р. 1837 видали першу в Галичині українську книжку — „Русалку Дністрову“. Їх теж і названо: „Руською Трійцею“.

Маркіян Шашкевич, ставши священиком, один з перших почав виголошувати свої проповіді по українськи, бо до того часу говорили й у церкві по польськи (а на Україні по московськи). Маркіян Шашкевич написав перші патріотичні поезії в Галичині, що справді стали початком української свідомости між галицько-українським народом²⁾. Уложив також „Шкільну Читанку“, бо розумів, що від дітей треба починати нове життя народу.

Оці люди мають ту заслугу, що в час найбільшого занепаду не давали народові загинати, а будили його до нового життя. Вони то приготували прихід таким геніям, як Тарас Шевченко (про котрого скажемо окремо) і таким важним подіям: як знесення панщини в Галичині і кріпацтва на Україні, про що скажемо другим разом.

Поборіться всі з зимою!

Грудень-студень — молодець!
Добрий майстер ще й мистець:
Студить землю він і світ,
Ниву змінить у граніт.

Вбере в шати соболеві,
Ріки — в мости кришталеві,
Як співає — в сутки дує,
Вікна квітами малює.

Гей, дітворо, нумо з хати!
По кришталю погуляти —
З вітром по снігів соболі
На широкім, рівнім полі.

По кришталю з совгочками,
По соболях з саночками —
Хай пізнає студенець,
Що з вас кожний молодець!

Вам зими не слід лякатись,
За піч в хаті не ховатись,
А з душею весняною

Поборіться всі з зимою! *Степан Король.*

¹⁾ Авторів «Енеїди» здвинули свідомі українці в Полтаві в р. 1903 гарний пам'ятник. Іван Котляревський умер 1838 р.

²⁾ Маркіян Шашкевич уродився в р. 1811, а помер 1843 р.

Сон під ялинкою.

(Різдвяна сценка в 4 відслонах).

ДІЄВІ ОСОБИ:

Хлопчик	Прецель	Помаранча
Мати	Оріх золочений	Цукорок
Ангел	Чоколяда	Роґалик
Дід-Мороз	Яблуко	Горішок лісковий
Свічка	Помадка	Медяник-Серце
	Звізда	

Хлопчик, жвавий 10-12-літній пустун (цю ролью може грати й дівчинка). **Мати**, **Ангел**, **Дід-Мороз** — можуть бути дорослі люди. Інші ролі грають малі 6-10 літні діти, хлопці й дівчатка.

ВІДСЛОНА ПЕРША.

Сцена — простора кімната; по середині ялинка без прикрас. Наліво (від глядача) двері. Направо, позаду, отомана. В кімнаті мірне світло. Якийсь час порожно. Потім відчиняються двері і показується спершу головка заспаного хлопчиська, що дивиться боязливо довкруги і поволі входить в довгій нічній сорочці.

Хлопчик:

Ну! Врешті вдалося мені
 Поглянути на дива ті!
 Мене цікавість аж втомила,
 Бо мати завжди говорила:
 »Там в блеску й світлі весь сіяє
 Ісусик, — й він на вас чекає!
 Та нині ще туди не йди!
 Йди спати і — зажди пори!
 Ісусик хоче бути сам,
 Ялинку він вкрашає там.
 Побачиш завтра тії дива,
 А нині будь ще терпеливий!
 Там будуть завтра — лиш за-
 Цукорки і медяники, [жди —
 Свічки і яблучка й оріхи —
 Усе для твоєї потіхи.
 Там будуть у кімнаті тій —
 Та нині йти туди не смій!
 То я хотів побачити наочно,
 Як то Ісусик виглядає...
 Всі сплять, та я не спав нарочно,
 Цікавість дивну силу має!
 І щож — я тут — із ліжка
 [скачу —
 Прийшов сюди — й нічо не бачу!

(дивитися на ялинку)

Ялинка є! Та деж так можна...
 Вона зовсім, зовсім порожна...
 Так, гейби в гаю ще росла,
 Кругом зелена ось ціла —
 Але без жадних ще прикрас —
 А деж Ісусик? А то раз!
 Ані цукорків, ні помадок,
 Ні тих з »Фортуни« чоколядок.
 »Солодкої Історії« теж нема;
 А щож це за якась біда!
 Чи ж би Ісусик сам те зїв?
 Й мені лишити не схотів?
 Таж я у школі добре вчуся,
 Щоранку й вечора молюся...
 Правда — з рахунків мав я
 [двійку —
 Алеж сусід мій, той Андрійко,
 Ще гіршу ноту завжди має,
 А на Ісусика теж чекає!
 (кидається на отоману й заво-
 дить: Гу-у-у! З плачем нарікає:)
 Та знаю я! Я лишусь тут,
 Хоч дрощі вже мене беруть,
 До ранку тут я пережду,
 Нехай замерзну тай умру!

(Ще поійкує і поволі засипляє).

За сценою чути тиху музику на арію «Бог предвічний» в останні акорди впадають у-

ВІДСЛОНА ДРУГА.

В тій самій кімнаті являється Ангел. Входить поволі й тихо, а рівночасно паде синяве світло на ялинку й кидає блиск на всю кімнату. Хлопчик спить глибоким сном.

Ангел *(таємничо):*

Вже північ минає —
Ніхто не чуває —
Всі сплять глибоким сном;
Дідусю, спішися,
Ходи, не барися,
Ходи сюди з своїм мішком!

Дід-Мороз *(ще за сценою):*

Стійте! Зловлю вас за гичку!
Братію всю невеличку!
Стійте! Чи ви тутки всі —
І великі і малі,
І солодкі і мащені,
І печені і смажені?

Шість хлопчиків:

(За сценою говорять хором).
Всі ми, всі ми тут готові,
Гарні, пишні, пурпурові!

Входить Дід-Мороз з великою бородою з повісма, в баранковій шапці, з великим мішком, в обсніженім кожусі. За ним шість хлопят: Прецель, Оріх, Цукорок, Горішок лісковий, Яблуко і Рогалик. Вони порушаються автоматично, як ляльки, руки на грудях, очі вниз.)

Шість дівчаток *(за сценою хором:)*

І ми, і ми, малі, короткі,
Але за те смачні й солодкі!

(Входить: Свічка, Чоколяда, Медяник, Помадка, Звізда і Помаранча).

Дід-Мороз *(напоминає):*

Позір, дітиська! Всі позір!
Нічого тут наперекір!

дари стінного годинника, що бе дванацяту годину. Північ. В кімнаті сутеніє, аж нарешті стає зовсім темно.

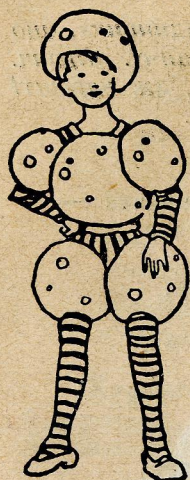
Тут хлопці, там дівчата —
Тихенько так стояти!

Ангел *(святочно):*

Візьміться за руки,
Всі кругом ідіть,
Прокиньтесь живими,
Жийте і ходіть!
Свічку втіха засвітила,

Оріх тайна оживила,
Медяник-серденько
Хай бе все вірненько;
Яблуко хай оживає,
Всіх любов хай загірає
І ялинку прикрашає!
Тільки між людьми сліпими
Ви вважаєтесь мертвими,
Та життя у всіх вас є,
Ласка Божа вас веде!

Оріх лісковий

Цукорок

Звізда

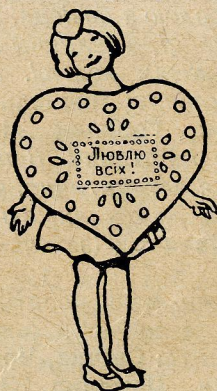
Оріх волоський

Діти беруться за руки й ідуть хороводом довкола ялинки, спершу поволі й несміло, а згодом

нають гомоніти й сміятися. Музика пригравляє за сценою всякі мелодії знаних народніх і діточих пісень. По хвилі хоровід розв'язується й діти починають пустувати, зачіпає одне одного, ловляться, дужаються. Свічка хоче «підпалити» Оріха, Яблуко перевертає Свічку, Звізда хоче повалити Помадку, бореться з Помаранчею й іншими дівчатками. Цукорок беться

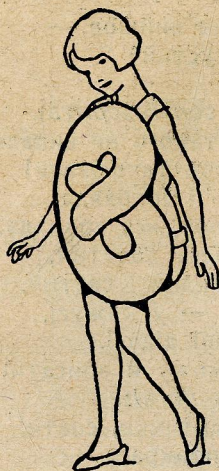
Свічка

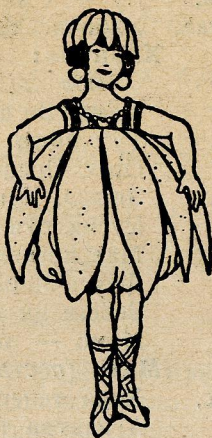
Медяник

щораз жвавіше. Їх штивність зникає, вони оживають і зачи-

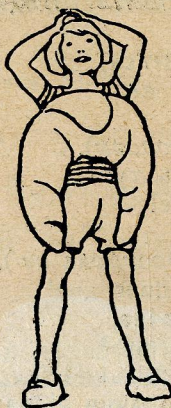
з Рогаликом, Медяник грає Горішкові лісковому на носі).

Прецель

Помаранча

Роґалик

Чоколяда

Оріх (кричить):

Свічка мене підпалила!

Свічка:

Звізда мене ушпилила!

Помадка:

Роґалик мене вщипнув!

Роґалик:

Оріх з мене цукор здув!

Чемоляда: Орішок мене гризе!

Медяник: Прецель мене бе!

Помаранча:

Оріх з мене випив сік!

Цукорок:

Ріжок мене коле в бік!

Оріх:

Звізда з мене шкірку дре!

Яблуко (плакливо):

Чемоляда мене бе!

Роґалик:

Медяник із мене кпить!

Звізда (кричить не своїм голосом):

Йой! Свічка мене смалить!

Дід-Мороз (мов грім, лютий):

Тихо бути! Ані му!

Бо в мішок усіх візьму!

(Діти пустують далі, Ангел хоче їх успокоїти. Нагло голосний удар годинника: Перша! Всі раптом мовкнуть і стали

мов укопані. Світло гасне, на сцені стає темно).

Дід-Мороз (таємниче):

Час прийшов — прийшла пора,

Вже життя у вас нема!

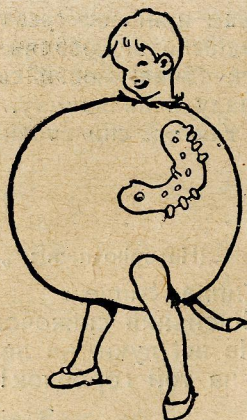
Геть звідсіль, усі німі!

Завтра вернетесь всі

На оздобу цій ялинці

І на вітих цій дитинці!

Діти, штивні, знов автоматично відходять; попереду хлопці,

Яблуко

за ними дівчатка, а позаду Ангел і Дід-Мороз.

ВІДСЛОНА ТРЕТЯ.

*Тасама кімната, над ранком.
Хлопець ще спить. Входить
Мати.*

Мати: (розглядається)

Хлопче, ти тут є?

Не чуєш мене?

(Стає над хлопцем).

Боже! Він спить тут!

Горить все лице!

Хлопчик:

(будиться і протирає очі).

Мамо! Що це? Диво див!

Чи я справді бачив,

Чи гарний сон снів?

Тут був Ісусик і стільки прикрас,

Такого дива не бачив ні раз!

Мати:

(кладе йому руку на чоло).

Сину, ти в горячці!

То сон був такий!

(до себе)

Ну — і як він вийшов —
Хлопчисько пустий!

Хлопчик:

(мов крізь сон говорить).

Мамо! Ви ще такого не видали!

Тут вони любо танцювали!

Оріх, Прецель і Чоколяда,

Звізда, Цукорок, вся громада.

Ісусик був увесь золотий,

Мав погляд милий і святий,

Дідусь-Мороз — у кожусі,

Зовсім як наші дідусі.

Мамо — не можу й описати!

Мати *(пестить його):*

Ходи тепер, дитинко, спати!

А завтра ті прикраси —

Що бачив їх у сні —

Пабачиш на ялинці,

Вони тут будуть всі!

(Бере хлопчика за руку й відходить).

ВІДСЛОНА ЧЕТВЕРТА.

Та сама кімната. Мати входить по хвилині сама, з паперовою торбою в руках і говорячи отвирає її):

Мати:

Милі, любі сні дитини,

Всі чарівні хвилини,

Тут вам нині воскресати —

Вас здійснить любляча мати.

Що ти бачив, любий синку,

Це кладу я на ялинку.

Коби так всі сні сповнились,

Що так любо дітям снились!

(Виймає з торбинки оріхи, рогацьки, цукорки, помадки, звідти й інші прикраси та вбирає ними ялинку. Коли засвітила першу свічку, заслона поволи спадає).

Увага: Тут можна ще вивести балет всіх осіб, щоби йшли хороводом довкола матери й ялинки.

Е. Філек.

(з німецького).

Перший сніг.

(На арію пісні: „Дощик, дощик, капає дрібненький...“)

Сипле, сипле,
Біленький сніжок,
На всі луки, на левади
І на той горбочок!

Пухом, пухом
Поля прикриває,
І садочки і городи
Чисто застеляє!

З вітром, з вітром
Лине в даль легенько,
Вкрив нам хату і загату,
Подивися, ненько!

О. П-ий.

Всі вчимося англійської мови.

14. Сьогодні більше значків!

Насамперед, як звичайно, вуйко Славко переглянув задачі дітей. Тепер найкраще переклала Нуся. Переклала так:

The shoe-maker will make for me the shoes. The maid washet the linen. The father knew the gentleman and the lady. We shall receive you ^{2 6 0 2}welcomely in our house. The children are loving her parents.

Всі інші діти переклали майже таксамо, тільки в перед-останньому реченні слово »радо« переклали »with pleasure«.

Вуйко Славко спитав Нусю:

— Відкіля ти довідалася, що »радо« — можна перекласти й »welcomely«?

Нуся трошки зачервонілася, та призналася таткові:

— Мені сказав Юрчик, що так буде краще. Він казав, що the welcome значить: привіт; to welcome: витати; welcome: бажаний, радий. А коли до welcome додати -ly, то буде: радо, щиро.

— Йой! — закликав Івась Савич — як то в англійській мові тесаме слово може бути й іменником і дієсловом і прикметником!

— А вжеж! — притакнув вуйко Славко. — Тепер дальше писатимемо казку. І писав на таблиці:

^{2 2 0 9 0 6} Shortly came the Christmas. Annie and Peter received a beautiful ^{3 6 0 2 6 0 5 6}Christmastree with variegated candles, wonderful ^{6 2 6 5 3 6}ornaments and various sweets. Under the Christmastree was ^{2 III}placed the Christmaspresents: for Annie a great ⁸doll and a kitchen; for Peter a railway ^{2 0 2 6}and a trumpet. For both children was there the books with ^{9 6 6 0 0 9 8 6 0 0}coloured pictures. Annie and Peter ^{6 6 1 IV 1 IV 0 0 6}glad of all this surprises lighted the candles and sang the ^{6 6}Christmascarols.

— Сьогодні більше значків над словами, то буде більше нових слів! — сказала Оля.

— Так, та зате маєте три тижні різдвяних ферій — відповів вуйко Славко й писав переклад:

Shortly came the Christmas.	— Незабаром прийшло Різдво
Annie and Peter received a	— Гануся й Івась одержали гарну
beautiful Christmastree	ялинку
with variegated candles,	— з різноколіровими свічками,
wonderful ornaments and	— чарівними прикрасами та різни-
various sweets	ми солодощами
Under the Christmastree	— Під ялинкою
was placed the Christmas-	— були (поміщені) різдвяні дарунки
presents	
for Annie a great doll and	— для Ганусі велика лялька
a kitchen	й кухня,
for Peter a railway and	— для Петруся залізниця та сурма.
a trumpet	
For both children was there	— Для обоїх дітей були там
the books with coloured	— книжки з коліровими образками.
pictures.	
Annie and Peter glad of all	— Гануся й Петрусь утішені всіми
this surprises	тими несподіванками
lighted the candles	— засвічували свічки
and sang the Christmascarols.	— та колядували (співали різдвяних
	пісень.)

Написавши переклад, завдав вуйко на домашню вправу такі речення:

Я колядував. Ми дістанемо різдвяні дарунки. Сестра має книжку з коліровими образками. Мати засвітила велику свічку. Наша ялинка матиме гарні прикраси. Хлопець дістане сурму.

По лекції сказав Степко Рудецький:

— I wish no sweets, I wish the books of »Світ Дитини« as Christmaspresent.

— And I — додала мала Оля — wish the sweets only of »Фортуна Нова«.

І діти тішилися, що вже могли самі розмовляти про дещо по англійськи.

Антін Лотоцький

Щедрівка з Волині.

Мірно.

Слова й мелодію в селі Спасові записав П. Носувець.

2. А я знаю, що є вдома. Щедрый...

3. Сидить в хаті коло столу. »

4. Держить ложку золотую. »

5. Їст в кутицю солодкую. »

6. Сам господар як виноград. »

7. Господиня як калина, Щедрый...

8. А діточки як квіточки. »

9. А за тим словом бувайте

[здорові! »

10. Бувай здоровий, пане го-

[сподарю. »

Працьовитий Дід-Мороз.

Чим ближче до Різдва, тим більше роботи було в Діда-Мороза. Кремезний, трошки згорблений, з довгими сивими вусами й бородою, в теплій смушевій шапці, в гарно повишиваному кожусі й рукавицях, підперезаний малиновим поясом старий — не мав спокою ні вдень, ні вночі.

Бо требаж допомогти Бабусі-Метелиці вкрити землю сніговою периною. Без Діда-Мороза вона сама нічого не вдіє. Треба шибки на вікнах порозмальовувати розкішним листям-квіттям чарівним, ледяні мости на ріках-озерах побудувати, розкислі за осінь дороги поправити.

А в лісі для старого скільки роботи! Треба кожне дерево, кожен кущик оглянути й прикрасити зірочками-самоцвітами. Особливо довго треба попоходити коло ялинок, які на Різдво мають стати потіхою для чемних і пильних діточок і святочною красою.

А там, час від часу, треба провчити хлопців-пустунів, що кплять собі зі старого Мороза: повибігають на ховзанку, на спускалку й таке там виробляють, що старому аж у вухах лящить. Не може стерігти такого глузування, сердиться Дідусь і карає легенько пустунчиків: того за ніс ущипне, того за вухо, тамтого за палець. Після такої науки один по одному пустуни втікають додому грітись коло теплої печі, а Мороз, дивлячись на втікачів, тихесенько сміється в свою сиву бороду.

А тут удень ще сонце перешкаджає, або й зовсім нівечить роботу Мороза! То квіти на вікнах постирає, то чарівні зірочки-сніжинки з дерев-кущів позриває, моста на ріці зіпсує, білосніжну ковдру на землі роздере.

Зато вночі старий без переюкод господарює. Ходить — поскрипує своїми замерзлими чоботищами, постукує грубою закарлюченою палицею. Того скрипу-стуку бідні зайчики-побігайчики лякаються й у стіжки соломи-сіна ховаються.

А на Свят-Вечір скільки-ж Дідусеві роботи! Требаж ялинки й гостинчики чемним діточкам по селах-містах порозносити. Набере старий тих ялинок молоденьких цілий оберемок, напхає повний міх гостинчиків різних і пішов від села до села, від міста до міста. А для „Рідної Школи“ до Львова цілу ялинкову деревину прицупив, на видному

місці коло св. Юра поставив, чарівними зірочками освітив, ще й тризуба на самому вершечку застромив.

І чого тільки не начепляє старенький на ялиночки, чого не накладе під ними: тут і зірочки різнобарвні, й горіхи, і яблучка, й цукорки, й медівнички, а поміж тим усім різні птахи-звірі стоять, наче вартують гостинців. А щоб видніше було вартувать, то свічечки їм Дідуган на ялинках позастромлював.

А під ялинками!.. Там черевички новенькі покинув, там теплі рукавички, панчішки, коника, ляльку, а там букварця, „Снігурочку“, „Червону Шапочку“, „Ріпку“, „Світика“, „Дзвіночка“, „Нашого Приятеля“ зі Львова. Отак рознісши ялинки-гостинчики, натомившись добре, сяде Дід-Мороз під старою ялинкою, закриється зеленим обсніженим гіллям тай, відпочиваючи, згадує — чи всіх-же він діточок обділив. „Може до кого й не встиг на цей раз зайти, то нехай вибачить: На друге Різдво прийду й коли буде чемний, у науці пильний, то ялинку й гостинчиків різдвяних принесу“.

Відпочивши добре після тяжкої різдвяної праці, продовжує старий свою буденну працю аж поки красуня-Весна з сонечком-батеньком не переймуть Дідуса й візьмуться за свою життєтворчу працю.

Павло Носувець.

Зима.

— Приготовте мені сани! —

Каже Зима біла,
Що грізна, студена, люта
На престолі сіла.

— І закличете мого брата,
Мороза кріпкого!
Досить спати, хай виходить
Вже з замку свого!

— Чи готові до дороги
Сестри Заметілі?
А мій чура, слуга вірний,
Сніг мягенький, білий!

— А до саней запрягайте
Ті Вихри завзяті,
Що летять бистріше й вище,
Як вірли крилаті!

— А як будемо рушати,
Хай ворони кричуть,
Хай вовки в лісах завують,
Дерева заплачуть!

І хай все в страху великім
Дрожить перед нами,
І хай знає, хто то їде —
Зима із Вихрами!

Марія Хелмонська.

Золотий коник.

Десь далеко, за селом Недопитовом, жила в одній маленькій і старенькій хатині вбога родина, що жила зaledви хлібом і водою, а часом то й хліба не мала. Були ті люди вбогі, ще бідніші, як лісові миші. І сталася в тій хатині така пригода.

Раз на Різдво пішли батько й мати до церкви на все-ночне, а діточки — було їх сімнацятєро — лишилися дома й дивилися крізь віконця на двір, на поля вкриті снігами, та мріяли про золотого коника з казки, що на Різдво приносить дітям усякі ласощі. Коби-ж і їм приніс щось такий золотий коник! Але дарма! Кругом нічого не чути, ні не видати. Тільки зорі блищать на небі і вкриті снігом ялиці стоять край хати.

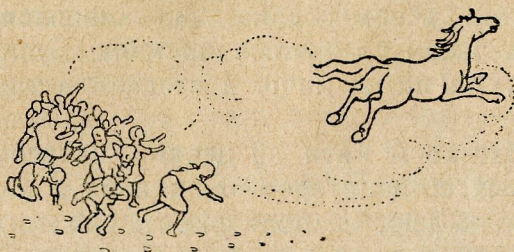

Але в саму північ, коли дітям уже захотілося спати й до плачу їм приходилося, що їх вижидання даремне, хтось застукав до дверей, гейби копитом! Скоро розтворили вони двері — однак перед порогом не побачили золотого коня з мішком ласощів, ні... Там стояла якась худа, нужденна шкапа, що всі ребра можна було на ній почислити. А була така голодна, що простягла худу шию й старалася досягнути соломую зі стріхи, бо іншої паші нігде не бачила.

Діти пожаліли бідної конини, повилазили на хату й стали здирати сніпки соломи та кидати коневі їсти. А коник не давався просити, але їв і їв і щораз набирив форми й виду і ставав щораз кругліший і здоровіший та веселіший. А діти все додавали й додавали аж здерли всю соломую й хата лишилася без покриття, так, що сніг падав на піч і зорі освічували кімнату.

Діти помітили це й посумніли та налякалися, бо що скажуть їм мати й батько, як повернуть з церкви?

А коник тимчасом, ситий та веселий, ударив копитом, скочив з подвіря й понісся, мов на крилах, угору, в хмари, і ще вище. І пропав. Дітям здавалося, що то був сон. Але

дивлячись на сліди коня, що залишилися в снігу, вони раптом побачили, що там, на дні кожної ямки, щось так гарно блищить! Сімнадцять слідів лишив той коник у снігу і в кож-

нім лежала груба золота підкова!

Таку нагороду лишив їм коник за їх добре серце. І тишилися діти Різдвом Христовим і повірили, що то таки золотий коник відвідав їх убогих і приніс їм дорогий дарунок, щоб не бідували.

Г. Вацлік.

Ялінка.

Поважно.

Слова з чит. «Рідна Школа» ч. I, муз. П. Носувця.

1. Шко-ла, свя-то, го-мін, сміх... По-се-ре-ди-ні я-лин-ка,
 2. Все ра-ді-є, все бли-щить: Сві-чеч-ки як в цер-кві ся-ють,
 3. Ну-бож, го-ді! За-бав-ки і цу-кор-ки і го-рі-хи

вбра-на гар-но як кар-тин-ка, пов-на ла-со-щів смач-них.
 о-че-ня-та в ді ток гра-ють, піс-ня сер-це ве-се-лить.
 час роз-да-ти для по-ті-хи, для на-у-ки-ж кни-жеч-ки.

2 СОТИКИ ДЕННО ВІДКЛАДАЙ А ЗА РІК ЗБЕРЕШ ПЕРЕДПЛАТУ
 НА: „ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“
 І ЩЕ 2.30 ЗЛ. ОСТАНЕ ТОБІ НА ПЕРЕДПЛАТУ „СВІТИКА“

Прикраси на ялинку.

Кожний, хто хоче гарно прибрати своє деревце, а немає багато гроша на закуп дорогих прикрас, може дуже легенько сам собі зробити різні прикраси на ялинку. От тут подаємо: як можна самому зробити ГОЛОВКУ, що її бачите на образку.

Просіть маму, коли буде приготівляти на Свята печиво, щоби яйця не розбигала, лиш видмухувала його так, щоби остала ціла шкаралуща. На тій шкаралущі намалюйте чорним тушом з двох сторін: очі, ніс і уста. Відтак із двох кусників золотого паперу, зліплених до себе, викроїть «корону» — якої взір маєте на другому рисунку. На ній наліпіть (викроєні з іншого барвного паперу) листочки і цвітки.

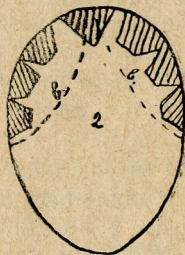
Цвітки можуть бути сині, листочки зелені, а кругом 9 овальних фіолетних листочків, що мають імітувати дорогі камені.

З обох боків головки, прикріпіть до корони **ковтки**, зроблені з дрібоньких пацьорків червоних, або з різнобарвних кораликів.

Відтак приліпіть готову корону (в місцях витятих зубчато, які на рисунку є означені черткованими лінійками) до намальованої попередно вже шкаралущі, на якій одначе передтим належить олівцем зазначити місце, те має прийти волося.

Це маєте зазначене докладно на рис. 2. двома черточками в—в! Відтак те зазначене місце — враз із зубчиками приліпленої корони — посма-

рувати легенько кляйстром або гумою. Передтим приготувати трохи дрібно потятої чорної вовни або вати і посипати нею це посмазоване кляйстром місце. В той спосіб повстане волося. Наколи нема вовни ні вати — тоді можна волося помалювати чорним тушом. Одначе з вовни — виглядає воно ефектовніше. Коли корона і волося добре присхнуть — тоді через пятий (середній) зубець корони пересилити червону нитку, на якій відтак буде ця головка висіти на ялинці. Таких головок можете зробити кілька в різних відмінах. Тому бажаємо вам успіху в тій праці і вдоволення з власноручно виконаних прикрас.

БОГ У ЯСЛАХ.

Вертеп для школярів.

Дієві особи:

Ангел — Три пастушки — Три царі зі Сходу — Ірод
Пастушок-Гуцулик.

(У хату входить Ангел зі зведеною, а за ним пастушки вносять вертеп, в якому лежить маленький Ісус у яслах).

Ангел: Радуйся небо і світе,
Сповнились пророчі завіти:
Христос, цар світа, родився нині
В біднім вертепі, в яслах, на [сіні.

Різдвяну нічку зірка звеселила,
Нову радість світові звістила.

Пастушки (співають):

Нова радість стала,
Яка не бувала:
Над вертепом зірка ясна
Світу засіяла.

Марія Пречиста —
Породила Христа,
Сина в яслах положила,
Землю звеселила.

Вбогі і богаті —
Спішать поклін дати,
Над вертепом зірка стала,
Дорогу вказала.
Не на царськім троні,
Не в злотій короні,
А в колибі ще й на сіні
Прийме цар нас нині.

1 пастушок:

По трудах ми спокійно спали,
Коло ягнят спочивали.
Кругом сяяла ніч, як море,
У небесах горіли зорі.
Нараз — занявся світлом звід
І ангел крикнув нам: Вставайте!
Розплюште очі! Побіжіть!
Дитя маленьке повітайте —
В колибі там воно лежить!
Родився Божий Син у славі
У бідних яслах, на отаві.

2 пастушок:

Ми всі схопилися ураз,

А ангел шез зпосеред нас.
Стояла північ — нам здавалось,
Що світ з утіхи затремтів,
Усі з собою поєднались,
Не було гніву, ворогів.
Квітки в цю хвилю розцвітали,
Вовки ягнят не роздирали,
Ніхто нікого не вбивав,
Усякий кривду всю прощав.
Забував месть, занехав кари,
Дитяткові готовив дари
І до вертепу поспішав.

3 пастушок:

І взяли ми убогі дари —
Ягнятка з нашої отари
І перші до Христа прийшли;
Його ми перші привитали.
І перші хвилі він провів
Серед убогих пастушків;
Для нас, зчудованих хлопят,
Він був немов не Бог, а брат.

1 Цар:

За світлом зірки з небозводу
Ідемо ми царі зі Сходу.
На небі дивна зірка стала,
Нас вона дуже дивувала.

2 Цар:

Із книг пророчого Завіта
Ми дочитались, що цар світа
Родився десь, а божя слава
Над світом зіркою засяла
І вела нас — а ми що сили
За її проводом спішили.

3 Цар:

Родився Бог у людськім тілі,
На холоді спочити ляг
І в ліженьку з трави і зілля
До світа рученьки простяг.
До всіх, що так Його чекали,
До всіх і добрих і лихих —
Він усміхається до них,
Усіх взиває до поправи.

Послухайте, як серед ночі
Господній Син до вас шепоче,
Послухай, світе, Боже річ:
»До вас зійшов я в темну ніч,
До мене, люди, прибіжіть,
Я вам подам любови цвіт«.

Пастушок-Гуцулик:

Пустіть мене! — З країв дале:
[ких,

З Карпат прибіг я тут один;
Шуміли сосни і смереки,
Що тут родився Божий Син.
І вбогий так, як нарід мій,
Між овечками спочиває,
Йому сопілка тужно грає,
Йому зірок моргає рій,
Йому я хочу розказати:

Чим гомонять наші Карпати,
З чим мене мій убогий люд
З батьківщини прислав отут.

1 Пастушок (веде його за руку):

Ось серед тих убогих стін
На світ явився Божий Син!

Пастушок-Гуцулик (клякає):

Ісусику — мале дитятко!
Мій люд поклін тобі складає,
Тебе на вколішках благає —
Йому ти будь і друг і батько.
Ми знаємо — з Тобою нині
Родилась Правда і Любов,
Під свій, Ісусику, покров
Прийми нас там у Верховині,
Здійми свою маленьку руку
Над наш коханий Рідний Край
І силу духа нам подай
І свою праведну науку.

Нехай і нашу рідну хатку
Освітить згода, як палатку,
Щоб всі ми стали, як один,
А ти над нами — Божий Син.
Зішли нам ласку в тую днину
На нарід, край і на маржину!

Ангел:

Дивіться — Божий Син смієть-
[ся!

Твоє прохання тут сповниться.

Ірод (протовплюється крізь

[гурт):

Я Ірод, цар ось цього краю!

Скрізь люд побожно гомонить,
Що цар новий прийшов на
[світ —

Я царя іншого не знаю!
Я тут один правдивий цар,
Правдивий пан і володар!

1 Цар:

Владика Правда і Любови,
Цар неба тут зійшов між нас.
Він з нас стрясе гріхів окови,
На краще зверне лютий час!

Ірод:

Тут інший цар не може бути,
Про те не хочу я і чути! —
Де він? Скажіть, де він ле-
[жить?

Тут зараз військо прибіжить
І царя Правди і Любови
Утопить в його власній крові.
(підступає до вертепу)

Ангел (підняв руку):

Геть! Не тобі, поганий гаде,
Сягнути тут своїм мечем!
Ми, Божі послы, стережем
Його від злоби і від зради,
І тисячі твоїх жовнів
Не розсічуть нової віри,
І не затопчуть у багні!

Ірод: (відступає)

О, горе! В страх змінився гнів!
Якась невидна дуже сила
Мене на серці придавила —
Я вже не той, що був, о ні!
Палає серце ув огні.

Ангел: (сильно)

Геть! Сила зла пропала вже,
Поржавіли її окови,
Тут меч Кохання і Любови
Свогого Пана стереже.
(піднімає руки)

Спішіте, біжіте з усього світа
У першу годину Нового Завіта
Вам зірка небесна дорогу по-
[каже

А ласка Дитини на серце вам
[ляже,

Зберіться віночком вкруг Бо-
[жої Мами

І пісню-колядку співайте враз
[з нами.

Всі разом співають:)*

Разом всі співайте,
Всі Христа витайте
Він бо з неба зійшов
Нас звільнити з оков.

Не між можних царів —
Між дрібних пастушків,
Із небесних країн
Загостив Божий Син.

Просим Христе малий,
Радість в серце нам влий
Й зішли щастя нині
Тут усій родині **).

Кінець.

Роман Завадович.

Хто хоче — той багато може!

Петрусь і Славця радо ходили до школи, тільки тяжко було їм учитися напам'ять. Що навчилися, забували.

Раз пані вчителька завдала гарний віршик. Казала переписати і навчитися напам'ять.

— Я не буду вчитися, бо і так забуду! — сказав зневірений Петрусь.

— Але бодай переписати треба! — сказала Славця.

— Може перепишу вечером! — і побіг на совганку.

Дівчинка переписала вірш і прочитала та з радістю помітила, що трохи пам'ятає. Перечитала ще два рази. Помогла мамі забавити молодшу сестричку і знов прочитала віршик.

Петрусь прийшов утомлений і сплячий. Ледви переписав вірш, і то з похибками, та вже ніраз не прочитав. Не мав сили ні охоти.

Славця встала рано і повторила віршик. І знала вже його напам'ять!

За те похвалила її вчителька, а Петрусеві сказала, що він ледащо. І хлопець признав у душі, що це правда. Треба працювати, щоби щось уміти...

*) Ця колядка є знана під наголовком: »Согласно співайте...»

**) Вертеп можна відіграти на сцені, або й по домах. Тоді дієві особи, що виступають не з початку, а пізніше, стоять ззаду і ждуть своєї черги, а відтак лишаються біля вертепу, з виїмком Ірода, який ховається.

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

Дов, у, ес, ти, я, ли, ці, Ку, ан, о, Йось, прі, тул, ряд, тов, ан, ке, ці, бар, глій, буш, ник, зі, нард, кий, ко, Зан.

З порозкиданих 27 складів зложіть 11 слів. яких початкові й кінцеві букви, читані згори вниз, дадуть актуальний клич на Різдвяні Свята.

Значіння висказів:

1. Край в Африці.
2. Пануючий над світом нарід.
3. Відома корабельна лінія.
4. Великий збірник води.
5. Сусіди Польщі й України.
6. Заіменник.
7. Славний опришок.
8. Умовий робітник.
9. Жидівське ім'я.
10. Інакше: напис або заголовок.
11. По французьки: розум, хист.

Фігуральна загадка (2 точки).

(Уложив Роман Бахталовський).

+				Ім'я дівчини.
	+			Заіменник.
+				Перший чоловік.
	+			Знаряд нюху.
+				Інакше: ціль.
	+			По німецьки: убогий.
+				Знаряд віддиху в риб.
	+			Довший протяг часу.
+				Інший вид води.
	+			Інакше: урядове письмо.

Букви на місцях хрестиків дадуть ім'я і назвисько великого гетьмана України.

Шаховий бігун (3 точки).

ф	л	е	б	л	а	н	е	О	
є	п	л	а	ч	т	и	д	у	
Не	д	н	е	с	г	о	с	у	
л	е	в	н	е	В	и	в	з	я
т	и	с	т	в	у	т	і	Р	а
А	т	в	о	б	о	м	а		
ш	е	д	і	т	и	Т	и		
ї	м	у	й	х	и	м	е		

Ідучи слідом шахового бігуна від складу О,— відчитайте фрагмент пре-гарної коляди.

Загадка (1 точка).

Ми ніби підкови,
Але великі,
Під цілі підошви
Під черевики.

Як привяже нас хлопчина,
То летить як птах,
Чи то сніг, чи лід студений,
Всюди гладкий шлях.

Загадка (1 точка).

Кожному стаю в дорозі,
Кожний рушить на порозі,
І кожному піддаюся,
Та на місці остаюся.

Загадочна візитівка (1 точка).

(Уложили І. й М. Збудовські).

Єтець Ропов

Хто є цей добродій?

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз у місяць
в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: В краю річно 5 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

НОВІ КНИЖКИ.

На днях вийшли з друку такі книжечки:

1. Богдан Лепкий: „КАЗКА про КСЕНЮ і 12 місяців“ — з 20 образками М. Фартуха. Це перший випуск нової „Діточої Бібліотеки“. Стр. 56. Ціна 70 сот. (з пересилкою 90 сот.).

В передплаті ця книжечка (вже разом з пересилкою) — виходить лиш на 41 сотиків!

2. Антін Лотоцький: „ПЕРША ПРОЩА“ — оповідання з дитячих літ Ісуса Христа, коли Він ходив з Матерю своєю до Єрусалиму на свято Пасхи і там, у Соломоновій святині загубився. Стр. 64. Образків 12. Ціна 60 сот. (з пересилкою 80 сот.).

3. Ярослав Вільшенко: „З КОЛЯДОЮ“. — Вертеп для сільських школярів. Стр. 20. Ціна 40 сотиків (з пересилкою 50 сот.).

Замовлення слати на адресу:

Видавництво „Світ Дитини“, Львів, Зіморовича 3.

Дрібні квоти можна посилати поштовими значками в листах.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Прохаємо відновлювати передплату на „Світ Дитини“ та вирівнувати заборгованості за минулий рік. Хто ще не вирівнав боргів за побрані книжки — нехай зволить ласкаво зліквідувати на протязі місяця січня ті належності, щоби ми не потребували наражуватись на зайві видатки, сполучені з писанням упімнень та прогадок, що їх так усі не люблять. Чеки виповнені одержали всі з вересневим числом (1).

Усім нашим П. Т. Передплатникам висилаємо рівночасно із цим числом газетки, під окремою опаскою першу книжечку „Діточої Бібліотеки“ п. з. „КАЗКА про КСЕНЮ“ Богдана Лепкого — до перегляду.

Хто не бажає стати передплатником „Діточої Бібліотеки“ — нехай поверне сю книжечку з поворотом, або надішле нам за неї, залученим чеком, 70 сотиків з допискою: „більше не посилати“.

СВІТ ДИТИНИ

ЧИСЛО 6.

ЛЮТИЙ, 1934.

РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Як малий Яць Білоус став козаком 161; 2. Марусині дарунки 166; 3. Зимонько-снігурочко 167; 4. „Пан професор“ Ромко 168; 5. Картини зі „Світкового Альбому“ 174; 6. Звідки взялися в нас каварки? 174; 7. На саночках 174; 8. Мандрівки Петруся Пиріжка 175; 9. Не стовче собі пальця 178; 10. Із щоденника Славка Вірного 179; 11. Оксанка заздрить китайцатам 180; 12. Хто завинив? 181; 13. У звіринці 182; 14. Всі вчимося англійської мови 183; 15. Плаче, бо батько багач 184; 16. Не міг докінчити 184; 17. Снігова баба на мандрівці 185; 18. Зимова пісня 186; 19. Сирітка Маруся 187; 20. Хлопчик і котик 188; 21. Цікаві рахунки 188; 22. Сумління 188; 23. Ананас 189; 24. Догадлива качка 190; 25. Не зробіть цього більше 191; 26. Забави 192. Загадки.

Ціна 50 сотиків.

Лист „Світика“ до всіх Читачів.

Мої Дорогі Приятельки і Приятелі!

Спішу поділитися з Вами дуже приємною та відрадною вісткою. Найшовся в Америці один такий Українець, що бажає для всіх тих шкіл, тут у нас в Галичині і на Волині — де нема ще бібліотек для дітей — запенумерувати на 1 рік „Діточу Бібліотеку“ (12 книжечок), яка має стати завязком постійної дитячої бібліотеки.

Бути може, що схоче цей благородний а невідомий Добродій української дітвори — ще й запенумерувати й мене — „Світика“. Тодіб сповнилися мої задушевні мрії — я приходивби зі своїми „сестричками-книжечками“ до всіх тих місць, де мене ще зовсім не знають, а може й не бачили ще досі ніколи...

Для тих шкіл, що мають **постійні дитячі бібліотеки** — призначив п. Василь Тихий (під таким назвиськом скривається цей щедрий громадянин) — **10 премій** для тих дітей, які прочитають протягом 1934 року **найбільше** книжок. Про це докладніше ще напишу.

А тепер усі до праці, — до читання, хто хоче стати до турніру за здобуття такої премії. Зараз мені відпишіть: чи є при Вашій школі бібліотека, чи ні! Сли нема — то на чий руки (на яку адресу) належалоб посилати „Дитячу Бібліотеку“. Возьміться зараз до діла і прочитайте цей мій листик голосно в класі Товаришкам і Товаришам, а також покажіть його пані учительці, або пану учителеви, або отцю катехитови.

Жду на сотки тисячів листів від Вас і здоровлю всіх щиренько.

Ваш „Світик“.

ПЕРЕПИСКА З ЧИТАЧАМИ.

Нора і Богданко Шаки в Сулковіцах: Вашим листиком я дуже втішився. Ваш Татусьо дуже гарно зробив те — що зробив! Це гарний примір для Вас на будуче! Книжка »Дикі звірі« дуже гарна і має багато образків, Світлина, що мені прислали — дуже блідонька і з неї годі зробити клішу друкарську. Пришліть якусь крашу і виразну. Бажаю Вам гарної ялинки і прошу писати частіше. Па!

Ромуся Сімківна в Станьковій: Оповідання з нашої історії будуть постійно друкуватися на моїх сторінках, бо цього бажають всі читачі. Також у »Діточій Бібліотеці« буде виходити багато історичних оповідань окремими книжечками, з гарними образочками.

Світлину свою і сестрички пришли до мого Альбому. Напиши мені: як подобалася Тобі казочка »Про Ксеню і 12 місяців«? А передай поздоровлення від мене Татусьови!

Люся і Ромця Тшуківні в Олексинцях: Дякую Вам за пам'ять про мене. Ромусині віршики я заховав до своєї теки і при найближчій нагоді поміщу їх у Відділі праць »Світикових читачів«. Чисанкуєтесь тепер, чи може їздите на совгах? Здорові були!

ПО Д Я К А.

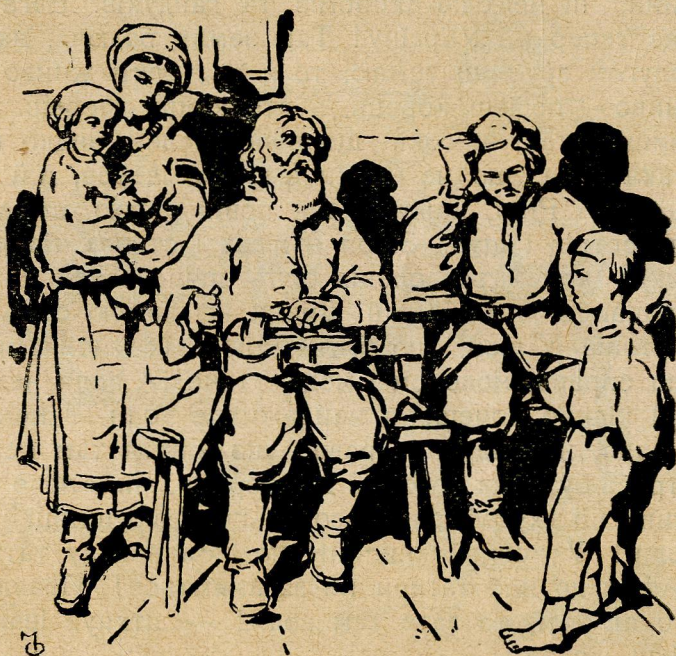
Кружок „Рідної Школи“ в Комарні складає на тому місці слова сердечної подяки Демянови Ліщинському, синові Михайла, уч. IV кл. народньої школи в Комарні і його товаришам за КОЛЯДУ в квіт. 20 з., яку то квоту зложив до каси Кружка на діточий садок.

Старшина.

Як малий Яць Білоус став козаком.

(Історичне оповідання з XVI віку).

Осіннім вечором зайшов у хату Білоусів старий сліпий лірник Луць. Просився на ніч. Радо приймали його Білоуси, бо ніхто не знає тільки вістей про те, що де в світі діється, тай ніхто тільки пісень не знає, й набожних і світських, як Луць. Ось і тепер настроїв він ліру та співав нову пісню про полон трьох подолянок татарами:

»Ой, тієї ночі стукало, греміло, Три подоляночки, всі три сестрички.
Я думала, що брат з війська йде, Ой, старшую везли в червонім убранні,
А то виїзджали татари-бояри. А середню везли в зеленім жупані,
Буйне Подолля вони звоювали. А найменьшу везли у біленькій сорочці.
Три подолянки у полон забрали. Ой, найстаршій треба вишити чипочок,
Везли з собою три подоляночки, А середній треба увити віночок.

А найменьшу треба на Дунай пустити...
Бо та не кидає ридати, тужити,
Нехай попливе так тихою водою,
Тихою водою до вітця, до неньки
Нехай їй зготовлять весілля славненьке,
Весілля славненьке в могилі темненькій«.

Слухали батько й мати сумної пісні; мати сльози втирала, а батько зітхнув тай каже:

— Ріжна недоля спадає на нашу нещасну країну. Гай, гай! Важко там бідним невольникам у бісурменській неволі, тай нам тут між своїми людьми нераз таки чи не гірше. Ось той нелюд економ Бляхарський знущається над народом хрещеним не гірш бісурмена. Нераз так доїде тобі, що кинув би все та на край світа тікав би...

А Луць на те:

— Кажете на край світа, а є й у нас землі, де нема ні панщини, ні нелюдів-економів та гайдуків. Багато народу тікає тепер на Україну! Там земля родюча, як ніде. Тільки плугом зрушиш землю, то й два роки жниво маєш і яке жниво — посієш корець, а сто кірців збереш. Трави на пасовищах такі високі, що волів ледви видко в них. Бжолі така сила, що не тільки в дуплах дерев, а й у ями наносять меду. Ріки, кажуть, так повні рибою, що аж кишить від осетрів і щук. Звіря в лісах і степах тільки, що диких биків, коней тай оленів бють лише задля шкіри, а мясо залишають хижій птиці. Диких кіз зимою стільки набігає зі степів у ліси, що бити можна їх тисячами. Це земля, що справді молоком і медом тече! А поля неміряні. Ори й сій кілька хочеш, а найважніше воля — нема над тобою ні пана, ні гайдука. Правда, що життя там непевне! Завжди треба бути на поготові до оборони, чи в поле орати, чи на жнива, чи з худобою на пасовисько, без рушниць й шаблі не вирушай! У кожній хвилині сподійся нападу татар.

— Абож до нас татари не заганяються! Правда, не так часто як там, та зате там воля! — зітхнув Іван.

А Луць додав:

— Та вже й наші вміють там боронитися перед татарами. А нераз таки доброго чосу їм завдадуть. Ось канівський і черкаський намісник Остап Дашкович збирає завзятців у козацькі полки та з ними нападає й на татарські улуси. Вже, кажуть, має в Каневі та в Черкасах до чотири тисячі козацтва...

Малий Яць слухає всього пильно, серце в його малих грудях бється так живо, живо, а вкінці не видержав і закликав:

— Тату, мамо, якби ми туди пішли!

Батько нічого не відповів синові, тільки задумався... Кидати рідне село, де твої діди й прадіди кривавим потом зрошували святу землю, де їх кости спочивають. Лютий Бляхарський докучає всім, а йому найбільше, бунтарем називає його... та всетаки жаль рідної хати, скиби рідної.

Минуло від цього вечора пів року. То було в осені, а тепер уже весна вповні. Знов Іван Білоус чимось не догодив економові Бляхарському і той збив його нагаєм до крови.

Дома сказав Іван до жінки:

— Зберім, що дасться взяти та тікаймо відсіля!

Яцева мати відповіла:

— Нехай буде по твоєму! Тікаймо в світ за очі.

Іван зараз став приготувлятися до втечі. Насамперед пішов до мельника Яреми Лотоцького й попродав йому все, що далось продати. Лишив собі тільки два добрі коні й однієї ночі навантажив коні харчами й одягами, посадив на одного коня жінку з малою трілітньою донечкою, а на другого одинадцятилітнього синка Яця й узяв обидва коні за поводи тай кинув Золоту Слободу на все. Тікав зі Золотої Слободи, з неволі — на свободу.

Їхали все лісом та лісом, аж у Брацлавщину. Відсіля їхали вже безпечніше; тут уже не боялися погоні. Так добилися аж у Переяслав.

У Переяславі побачив їх на місті кушнір Василь Петренко. По одягах пізнав, що вони не тутешні.

— Ви з Поділля? — спитав Івана.

— Егеж, з Поділля!

— Так, ідемо в світ кращої долі шукати.

— А не хотілиб ви лишитися тут у Переяславі? Тут ви вже безпечні! — говорив Петренко.

— Як можна, то чому ні! — відповів Білоус.

А Петренко говорив далше:

— Я, знаєте, кушнір! Мені ніколи коло поля ходити. А поля в мене доволі. Як згідні, то останьтеся в мене доволі. Як згідні, то останьтеся в мене на господарці.

Іван Білоус радо згодився. Сам Петренко жив у місті, та на передмісті мав хутір і там поселилися Білоуси.

* * *

Пройшло несповна два роки. Білоуси загосподарилися добре. І Петренко був з Івана дуже вдоволений, бо бачив, що він і господар добрий і людина чесна.

Аж тут пронеслася вістка: татари йдуть! Вже над Сулою. З під Лубен уже втікачі показалися в Переяславі. Переяслав приготувався до оборони.

Петренків хутір, де жили Білоуси, був немов мала твердиня. Довкола обкопаний глибоким ровом, а за ровом високий вал. На валі сильний дубовий гострокіп із бійницями по боках. На вістку про татар, скрилося тут чимало сусідних хуторян. Білоус радий був із цього.

— Більше людей, легше оборонимося — казав. Запасів було доволі, бо кожний хуторянин, що тут шукав захисту, привозив й харчі зі собою.

Щодня сподівалися татар. Та їх не було. Люди легше відіткнули.

— Мабуть іншим шляхом пішли.

Тільки Яць, Білоусів син, був невдоволений із цього. Він так хотів побачити татар, що про них тільки наслухався й оповідань і пісень, так бажав змірятися з ними. Він-же не малий; йому вже на чотирнайцятий пішло і він не боягуз. А тут на тобі... іншим шляхом пішли.

Аж тут одного дня пастухи пригнали рано худобу в поспіху, а з ними прибігло кількох утікачів:

— Татари йдуть просто на Переяслав! Хмара-хмаренна їх!

На хуторі тривога. Тільки Яць у душі радий. — Сповниться його задушевне бажання — він побачить татар.

Побачив. Татари насамперед ударили на їх хутір. Думали — скоро здобудуть хутір, та скоро пересвідчилися, що не так воно легко. У татар були тільки луки, а в обляже-

них були рушниці й самопали. Доброго часу завдавали бісурменам обляжені зза гостроколу.

Татарву лютило це, що таке мале гніздо джаврів не дається їм і завзялися за всяку ціну його здобути. Як та сарана пруться на укріплення. Обляжені вже готовляться до останньої розправи. Чоловіки стоять за частоколом і раз-ураз стріляють у татар, а жінки набивають рушниці та подають їм. Не дармує і Яць. Він раз-ураз стріляє й не один татарюга повалився до долу від його кулі. Аж інші, що стояли біля нього, чудувалися:

— Такий малий, а такий уже стрілець із нього — хвалили всі Яця.

Бороняться завзято обляжені, та знають, що не довго їм тут устоятися. Татари завзялися й таки здобудуть хутір. Та все одно, не обороняться від татар, то бодай згинуть із честю!

Аж тут бачуть — серед татар метушня! Що це може бути? Бачуть, татари завертають і женуться в противний бік.

А Яць уже на дубі, що ріс перед хатою. Розглядається. Пізнав зараз: козаки вдарили на татар із заду.

Зліз і сповістив про це всіх.

Всі радісно загомоніли:

— Ми вирятувані! Бог не опустив нас! Стали й інші вилазити то на дерева, то на вартівку. Дехто вже й пізнає, що це за козаки.

— Це — кажуть — козаки канівського й черкаського намісника Остапа Дашковича.

Як почув це Яць, то в нього аж серце забилося. Він чув уже про цього славного завзятого. Багато оповідали про його подвиги й пісень уже співали про його походи на татар. Гей, якби він рад тепер бути там між ними, між козаками.

Аж тут хтось, немов йому із душі вийняв:

— А вдармо — каже — на бісурман із заду, поможемо козакам!

(Далі буде).

Антін Лотоцький.

Марусині дарунки.

Іде татко в місто,
Коники впрягає,
Донечку Марусю,
Кличе і питає:

— Скажи мені, доню,
Мов ти серденько,
Що тобі привезти
З містечка гарненьке?

— Медяник солодкий,
Чи смачну помадку,
Чи два обарінки,
Може чоколядку?..

— Ой, не медяник той,
Ні смачну помадку,
Ні два обарінки
Ані чоколядку.

— Тільки, мій татусю,
Добрі та хороші,
Голочок купить ви
Мені за два гроші.

— І ниток гладеньких
Клубочок маленький,
Крім того на пальчик
Наперсток новенький.

— Хочу кожну дірку
В суконці зашити,
Щоби голим ліктем
Людам не світити.

Іде мати в місто,
Бо орудку має,
І свої доні —
Марусі питає:

— Скажи мені, доню,
Мое ти серденько,
Що тобі із міста
Привезти гарненьке?

Може перстенинку,
Або два шнурочки
Червоних коралів
Для любшої дочки?

— Ой, не перстенинку
Ані два шнурочки

Червоних коралів
Для своєї дочки.

— Лиш купіть, матусю,
Гребінець роговий,
Щоб я ним чесала
Волос мій шовковий.

І купіть ще мила,
Матусенько мила,
Щоб я личко й ручки
Рано й вечір мила.

— Щоб була я чиста,
Як тая пташина,
Що піря купає в воді —
Скоро днина.

Як тая лелія,
Як тії квітоньки,
Що в росі купують
Чаші-головоньки.

Р. М. Б.

Зимонько-снігурочко.

Швиденько.

Слова з чит. Рідна Школа ч. I, муз. П. Носувця.

1. Зи-монь-ко сні-гу-роч-ко, на-ша бі-ло-гру-доч-ко,
2. Ми по-ви-бі-га-є-мо, сні-гу на-ка-ча-є-мо

не вер-ти хво-стом, а тру-си ти-хе-сень-ко,
ку-пу за сад-ком; ба-бу здо-ро-вен-ну-ю

рів-нень-ко, гла-де-сень-ко сріб-нень-ким сніж-ком.
у но-чі стра-шен-ну-ю злі-пи-ло гур-том.

„Пан професор“ Ромко.

Сміховинка в одній дії.

Дієві особи:

Ромко, учень шостої класи вселюдної школи, 12 літ.

Славко, гімназист четвертої класи, його брат, 15 літ.

Богдан, Ромків товариш.

Володимир Левченко, молодий учитель.

Ілько, Івась, Петрусь, Гнатко, Іринка і Галя, сільські діти.

Річ діється в малому сільці, в домі Ромкового батька, в часі Різдяних ферій. У кімнаті великий стіл, довкола стола лавки та стільці. На стіні чорна таблиця.

ЯВА 1.

Славко й Ромко.

Славко: Ходи, Ромку, перероблю з тобою рахунки й географію. Потім прийдуть свята, то не буде часу. А сам знаєш, що зараз по святах маєш здавати обидва предмети.

Ромко: Ет, дай мені спокій! Вже по шию маю тієї науки! І не знаю, навщо мені морочити собі тим усім голову! Чи в житті придасться мені це все, чого ми вчимося? Я й без тих усіх географій, геометрій, математик, без тих нудних граматик знаю тільки, що й сам міг би вже других учити.

Славко: Що, ти?! Ти міг би вже вчити?! Не будь смішний! Щоби вміти вчити, треба скінчити школи, треба мати тільки знання, щоби в усьому могли дати собі раду. А ти?! Ха, ха, ха!

Ромко: Не смійся! Ти думаєш, що я не міг би вже вчити! Я вчив би дітей краще, як ось такий Левченко.

Славко: Не говори дурниць, Ромку! Пан Левченко скінчив гімназію й педагогічний курс, має вже вчительський іспит. Тільки, що тепер трудно дістати державну посаду, то пан Левченко, тому що в нашому сільці нема школи, а до найближшої школи в Суботівцях доволі далеко, згодився вчити дітей девятками в селі, як на це дозволяє закон. Крім цього талановитіших дітей підготовлює до семикласової міської школи.

Ромко: І що з цього! Пан Левченко покінчив школи, має іспит, а я щойно в шестій класі вселюдної школи...

Славко: (немов докінчує думку Ромка) й учитися не хочу, бо й без науки я вже такий мудрий, що можу вчити других дітей...

Ромко: Як то — других дітей?!

Славко: Так, бо ти ще сам також дитина!

Ромко (обиджено): Що, я дитина?! Будь ласка, числися зі словами! Шож то, що маю ще лиш дванадцять літ. Я високий і плечистий, вмію курити цигаретки... пробував уже курити й цигаро і не зм'юло мене... Татків циліндер зовсім добрий на мою голову... годинник маю, ба... й паличку вже ношу... Чим-жеж я гірший хочби й від твого Левченка, скажи сам?

Славко: А в першу чергу тим, що не маєш такого знання, яке му-
сить мати кожний учитель.

Ромко: Овва! Щоби вчити діти від 6 до 10 літ, та ще селянські
маю аж забагато знання.

Славко: Помиляєшся, Ромку! Щоби вчити діти, хочби лиш семи-
літні, треба бути до цього підготованим. Бо й така мала ди-
тина може тебе про щонебудь поспитати! А як ти не знаєш,
то що відповіш їй!

Ромко: Діти не питаються про тяжкі речі. Вкінці від учителя зале-
жить не допустити до питань... Читати, писати й числити змо-
жу — й цього досить. Я міг би вже вчити в сільській школі.

Славко: Ти?! А хтож слухав би тебе?!

Ромко: Як то, хто?! Діти! Це залежить не від віку, а від поваги.

Славко: Висміялиб тебе!

Ромко: А чому не сміються з Левченка? Що він старший від мене,
то ніщо! Зате він худий і слабовитий. Коли зодягнуся, як він,
то буду виглядати ще поважніше від нього.

Славко: Не поважніше, хіба смішніше...

Ромко: Говори, що хочеш, а я таки можу вже вчити дітей! То ні-
яка штука!

Славко: Чи ти це говориш поважно?

Ромко: Авжеж! Я не жартую ніколи.

Славко: Як поважно, то пострівай, я поможу тобі досягнути твое ба-
жання ще сьогодні...

Ромко: Як?

Славко: Попрошу п. Левченка, щоб на сьогодні відступив тобі лек-
цію з одною девяткою, щоби згодився, щоб ти заступив його
сьогодні.

Ромко: Добре, годжуся! Що ти думаєш?! Я не дам собі ради?!
Дам, дам напевно! Може й краще вчитиму, як той твій Лев-
ченко...

Славко: Навчися говорити з пошаною про людей старших від себе.

Ромко: Не потребую твоїх наук, сам знаю, як маю говорити і знаю,
що говорю. (*З запалом*). Зодягнуся в чорний одяг, заложу цві-
кер на очі й візьму тростинку в руки і...

Славко: ...і буду виглядати як блазень у цирку!

Ромко (гнівно): А то побачиш! Тоді скажеш. Наперед не говори!

Славко: Добре, побачимо! Йду поговорю з п. Левченком. За пів
години й так прийде тут друга девятка дітей.

Ромко: Добре, йди, побачиш!

(*Чути стукіт у двері*).

ЯВА 2.

Тісамі й Богдан.

(*Входить Богдан, — Ромко підбігає до нього*).

Богдан: Здорові були, Славку, Ромку!

Ромко: Ах, вітай, Богданку! Як я тішуся, що ти прийшов! (*подає
Богданкові руку*).

Славко (подає також руку Богданкові): Вітай, Богданку! (до Ромка)
То я йду!

Ромко: Іди!

Славко: Бувай здоров, Богданку! Та ти може зараз не відходиш, то ще побачимися.

ЯВА 3.

Тісамі крім Славка.

Богдан: Куди пішов Славко?

Ромко: Пішов до вчителя Левченка. Славко казав, що я не міг би вже тепер учити дітей, так як учитель. А я заявив, що можу вже вчити й то хто зна, чи не краще від Левченка. І ми за-ложилися.

Богдан: А як ви заложилися?

Ромко: Я сказав йому, нехай попросить Левченка, щоб сьогодні від-ступив мені одну лекцію. Я буду вчити за нього дітей.

Богдан: І ти думаєш, що даш собі раду?

Ромко: Не тільки думаю, я певний цього!

Богдан: А я сумніваюся! Не гнівайся, та ти сам знаєш, що в школі не зовсім добре стоїш. Ось маєш по святках здавати географію й математику.

Ромко (махає легковажно рукою): Е, що там у школі! А що ти там держиш у руці?

Богдан: То, бачиш, я дістав листа з Південної Америки. Я оповістив був у нашому „Світику“, що бажаю переписуватися з дітьми з різних країн. І ось учора перед самим відїздом на Різдвяні ферії одержав я цього листа. Та, на жаль, він написаний еспанською мовою й того саме я прийшов до тебе. Ти говорив, що вмієш еспанську мову. Прочитай та скажи, що є в листі.

Ромко: А так, я розумію по еспанськи: дон значить: пан, доня: пані, кабалеро: лицар, еспанца: надія. (до себе) Біда, крім тих слів, я більше ні в зуб. (до Богданка) Дай сюди листа!

Богдан (подає): Будь ласка!

Ромко (бере листа й буцім читає його): Алеж то нечитке письмо!

Богдан: Мені здається, що зовсім читке.

Ромко: Ні, нечитке! Еспанські букви інакше треба писати. Лиши мені листа, я помалу ввечері відчитаю та завтра скажу тобі, що є в ньому. (До себе). В татка є еспанський словник, то при допоміг словника може зрозумію, що є в цьому листі.

ЯВА 4.

Тісамі та Славко.

Славко (входить): Усе гаразд, Ромку!

Ромко: Левченко згодився?

Славко: Згодився, тільки...

Ромко: Що, тільки? Можеш говорити при Богданкові, я вже сказав йому все.

Славко: Тільки, що діти з дев'яток мають уже святочні ферії. Та сьогодні ще буде лекція остання перед святами, з тими шістьма дітьми, що їх п. Левченко підготовляє до міської семиклясової школи. Вони мають при кінці цього шкільного року здати до четвертої кляси. То ти будеш їх учити сьогодні.

Ромко: Добре.

Славко: Вони вже є! Зараз тут придуть і ти пічнеш науку.

Ромко: Гаразд! Іду переодягнуса, щоб виглядати поважно. *(Виходить)*.

ЯВА 5.

Славко: От, зарозумілий хлопець! Сам до науки лінивий, а других хотів би вже вчити.

Богдан: А то ти хочеш дати йому науку?

Славко: Егеж, нехай раз пізнає, що без науки не дасть собі ради навіть у сільській школі. Він каже, що в сільській школі вистане вміти читати, писати й числити.

Богдан: Я дуже цікавий, як йому піде ця лекція.

Славко: Станемо собі під дверми й будемо прислухуватися.

ЯВА 6.

Тісамі й діти: Ілько, Івась, Петрусь, Гнатко, Іринка та Галя.

Діти (входять): Слава Ісусу Христу!

Богдан: Слава на віки.

Славко: Ходім, Богданку, відсіля.

Богдан: Ходім!

(Діти сідають на лавках при столі та добувають книжки).

Галя: Насамперед казав пан учитель, що буде українська граматики.

Ілько: Так, насамперед граматики.

(Славко й Богданко виходять).

ЯВА 7.

Тісамі крім Славка й Богдана — за хвилю входить Ромко.

Ромко *(зодягнений у чорний одяг батька, в твердому високому ковнірці та в маншетах, що раз-у-раз зісуються йому, на голові високий циліндр, на носі цвікер, а в руках паличка):* Сідайте, діти! Сьогодні я буду вас учити, бо пан Левченко не має часу; має дуже важну справу!

Івась: А то шкода!

Іринка: А де-ж ви, паничу, зможете нас учити, та ви ще самі школяр, ще ходите до школи.

Ромко: Тихо! Я тепер ваш учатель і кінець!

Петрусь: А панич...

Ромко: Не панич, а пан професор...

Петрусь: То нехай буде, пан професор дуже смішно виглядають у тому одязі. Висить усе на пани... чи там на пану професорові, як непричком на страхопуді в нашому городі, що має відстрашувати горобців від сім'я та від маку.

Ромко: Тихо, мовчи, дурню!

Гнатко: О, пан Левченко нікому ще з нас не сказав такого слова й пан не каже так говорити, бо так говорять тільки люди без виховання!

Ромко: Тихо! Тепер наука! Що мали ви на сьогодні?

Галя: Насамперед українська граMATика.

Ромко: ГраMATика! Угум! А що мали ви з граMATики?

Івась: Ми маємо розбір речення.

Ромко: Розбір?

Івась: Так, розбір? Ми вже місяць учимося про речення та про части речення.

Ромко: А певно й читати ще не вмієш.

Галя: О, пан учитель кажуть, що він дуже добре читає.

Ромко: Я тебе не питаю! Ну, добре будемо робити той розбір. (До Ілька) Читай!

Ілько (читає): „Крокодил живє в Нілю“... (перестає) Прошу панича?

Ромко: Кажеться: прошу пана професора.

Ілько: Прошу пана професора, що то таке крокодил і що то той якийсь Ніль?

Ромко: Крокодил то така велика птиця, а Ніль то країна на півночі, де вічні сніги.

Гнатко: Ні, я читав книжку „Дикі Звірі“ то там написано, що крокодилі то такі велетенські ящірки, покриті зверху лускою, а Ніль то ріка в Африці й у тій ріці вони живуть. То дуже небезпечні звірі; вони нападають на людей. Давні єгиптяни вважали їх богами.

Ромко: Так, я навмисне так сказав, щоб не питався, чого не треба. Як розбір, то розбір!

Івась (до Ганусі): Ага, навмисне — не знає тай уже!

Ромко (до Ілька): Ну, роби вже раз той розбір!

Ілько: Крокодил: підмет, живе: присудок, в Нілю придаток прислівниковий місця...

Галя: Пан учитель казали називати відмінки.

Ромко: А, то нехай називає.

Ілько: Крокодил: називний відмінок... в Нілю... ах, забув... Паничу, як називається семий відмінок?

Ромко: Чи я тебе маю питати, чи ти мене?

Іринка: Пан учитель Левченко кажуть завсіди, щоб питатися, як хто чогось не знає.

Ромко: Щось нового так, але то він уже сам має знати.

Ілько: Я забув. Та вже, вже так крутиться мені на язиці... а вже знаю, місцевий відмінок.

Ромко: Добре? (до Галі) Читай дальше ти!

Галя (читає): „Він на хребті має тверду луску, так неначе мав би панцир“. Прошу пана професора, яка то частина мови „неначе“?

Ромко: Неначе — то... прикметник!

Івась: Ні, бо про прикметник питаємося який, яка яке, а тут треба питатися: як — то є прислівник.

Ромко. Ну, так — прислівник. То вже граMATики досить.

Івась: Тепер іде географія.

Ромко: А що маєте з географії?

Галя: На сьогодні маємо про Дністер. Та ми всі призабули, де випливає Дністер. Якось так дивненько те село називається...

Ромко (гордо): З Карпат.

Ілько: Знаємо, що з Карпат, та села, що в ньому є джерело Дністра, не пригадуємо собі.

Ромко: Бескид...

Іринка: Ні, не Бескид! Бескид то частина Карпат, а село називається якось інакше.

Гнатко: Якось так по звірячому.

Ромко: По звірячому не може називатися, бо звірі не вміють говорити, то німина. Тай звірі не живуть в селі. Не плети дурниць!

Петрусь: А таки по звірячому! Я пригадав: село називається Вовче!

Ромко: Вовче, чи Ведмеже, чи Лисяче, то не важне. Важне, що є Дністер і що має джерело в Карпатах. Вам повинно цього бути досить. А тепер, чого вчитеся з математики?

Гнатко: Вчимося геометрії та дробів...

Петрусь: Я просив би панича...

Ромко (поправляє): Пана професора!

Петрусь: Пана професора, щоб вияснили мені про ті прямокутники. Не можу виробити задачі...

Ромко (встає): На сьогодні вже досить! Математику робитимемо завтра. (До себе) Не побачать мене тут більше! Добре казав Славко...

ЯВА 8.

Тісамі, учитель Левченко та Славко й Богдан (входять).

Славко: Ха, ха, ха! Ромку, що ти з себе зробив?

Богдан: Чистий блазень із цирку!

Діти (підбігають до Левченка): А, є наш пан учитель! Тепер буде справжня наука! Тепер чогось нового навчимося!

Левченко: Так, тепер буде справжня наука!

Славко (до Ромка на боці): Ми стояли під дверми й чули все, як ти пописувався! Чого ти не говорив, які нісенітничі плів! Тепер ти напевно вже пересвідчився, що щоб когось учити, треба самому щось уміти. Малі діти заганяли тебе питаннями в кут!

Богдан: Ніщо, дістав добру науку! Тепер буде вже знати, що без праці нема колачів.

Ромко: Богданку, маєш свого листа назад, я по еспанськи на вмію, знаю тільки кілька слів...

Богдан (бере листа): Це вже перша ознака поправи.

Славко: Тепер підемо, Ромку, вчитися географії та математики. Тільки насамперед іди скинь зо себе цей твій „професорський“ одяг.

Левченко: Зачинаємо, діти науку!

(Діти сідають знову на лавку. Заслона поволі паде).

А. Лотоцький.

Картини зі „Світикового Альбому“.

Квітка з Лемківщини.

Чи це дівчинка вкраїнська,
Чи кохана голубка?
Наша приятелька щира
Має красне ім'я: Любка!

Але гляньте лиш на неї —
Може це яка князівна?
„Світикова“ це читачка —
Із Сянока — Белеївна.

Виглядає як та квітка,
Що зійшла на весні в гаю...
Чи десь кращі є на світі,
Я не скажу, я не знаю.

Отакими то квітками
Розцвіта лемківська нива,
Дай-же Боже, щоб була нам
Квітка й нива все щаслива!

І щоб так ціла Вкраїна
Красно й пишно виглядала,
Як оця лемківська квітка,
Що нам образок прислала.

О. П.

Звідки взяли у нас канарки?

Дикого канарка привезли вперше до Європи італійські моряки перед 300 роками з Канарійських островів, головню з Тенеріфи. Був він теж відомий в Іспанії та Португалії. Дикий канарок має пір'я зелене. В домашньому хові змінилося його пір'я на жовте. Та кож шойно в Європі виховано його на співака. Вмілим ховом канарків вславилося найбільше англійське місто Норвіч (Norwich). На співаків вишколюють канарків у німецькій верховині Гарц (головню в оселях Таль і Андерасберг). Відтам у клітках розсилають їх по всьому світі, під назвою «гарценських канарків».

На саночках.

У зимову ясну днину
По науці в школі,
Біжать діти з саночками,
Погулять на волі.

Перебігли ледом річку
Й з горбка за рікою
Мчаться санки за санками,
Линуть вниз стрілою!

К. В-а.

Мандрівки Петруся Пиріжка.

Друга мандрівка.

Матінка пере Петрусеві на неділю сорочечку і журить-ся: не спав її синочок усю ніч, головка його боліла, а до школи таки випросився; як він тепер там почувається, чи не занедужав важче?

А Петрусь зі школи біжить, книжечки на стіл кладе, матінку радісно цілує і до вушка її, задихавшись, шепоче.

— Матінко люба, нині я знов далеку-далеку мандрівку відбув — диво, що ніжки не болять! Конечно розказати мушу!

Чи не вснув ти, синку, в школі по неспаній ночі? — питає матінка і кладе руку на головку, чи не горяча?

— Ні, не спав, матінко! Я тільки перед наукою тихесенько в лавці сів, а товариші на подвірю гомоніли, в осінньому сонечку грілися. Нікого більше не

було зі мною. На серденьку стало мені тихо та любо. Враз бачу — виходить зза печі хлопчина, завбільшки, як я, якимось не по нашому вдітий та такий обдертий, що зжалься Господи! Лице в нього подряпане, синці під очима, вся одежа чорнилом облита. Зразу мені мрякою видавався, піч крізь нього бачити можна було, а далі згустів і став людиною, як я. Подивився на мене так любо і щиро, що в мене весь страх перед ним зник і каже: — Здоров, товаришу! Як тішуся, що я тебе побачив! Раз на багато літ припаде мені таке свято!

— А ти хто такий будеш? — питаю я його. — Я Перший Школярник зовуся, давно мене Ярославичем звали. — Я перший із усіх дітей України переступив поріг школи. Жив я за княжих часів у Києві, там і вчився. Помер я зараз таки як тільки письма навчився. Пішла моя душа стежинкою просто в Золоті Ворота, що їх старенький ключник святий мені відчинив і перед престолом ниць упала. Почув я голос могучий і солодкий: — Хто ти є, душенько?

— Я малий школярник з України. — Знов озвався голос: — Жив ти як ангел, підійди ближче і втішайся зі

мною. А я від щастя тремчу, радію і боюся і сам не знаю, як вимовив слова: — Батеньку світа, жив я в щасті, працю любив, але не зазнав горя, не заслужив ще на твою ласку. Позволь мені на землю вернутися, школярникам помагати і їх навчати, бо багато між ними є таких, що своїх обов'язків не сповняють, а собі і школі своїй чинять шкоду велику.

— І сказав Батенько світа: — Нехай це тобі сповниться! І терпіння

буде тобі дане — усім на науку, тобі на заслугу. Терпи за них і навчай!..

— От я терплю й навчаю. Невидимий стаю діточкам за плечима і до вушка шепочу... Чи бачиш моє подряпане обличчя, моє лахміття? Перший Школярник глянув знов на мене любо та щиро і показав на личко: — Через тебе, Петрусь, один синячок у мене загоївся.

— Як воно діється — питаю — відки ці рани в тебе і що воно означає? Він мовчки взяв мене за руку і попровадив кудись, куди — не знаю! Ми начеби протиснулися щілиною біля печі, а далі я бачив поля й ліси і небо синє, мигали в мене швидко перед очима. Накінець опи-

нилися ми в хаті, що виглядала, як великий магазин: на середині стояла бочка велика-превелика, коло неї висока стирта помнятих паперців, оповідалік широкий стіс олівців, а під стіною глибоческа скриня, повна сталевих пер до писання. Мій провідник обернувся бо мене, мовби хотів промовити, але в туж саму мить у нього на лиці появилвся свіжий кровавий пруг, а з рукава, як із джерела, потекла на долівку струйка чорнила.

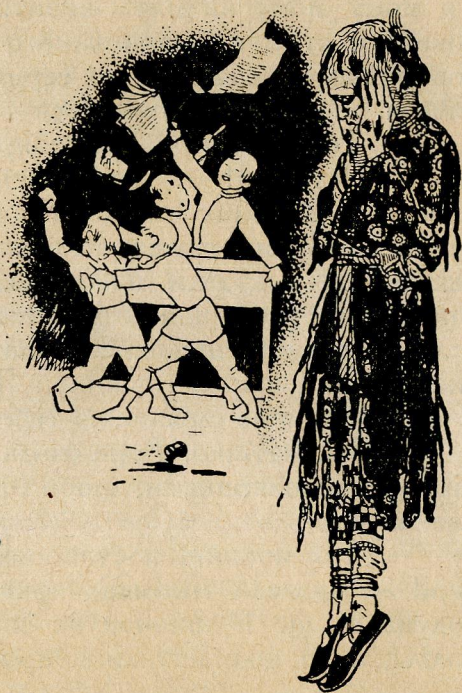
— Братіку, що тобі? — спитав я стрівожений. Хто тебе так невинно калічить?

Перший Школярник показав рукою на бочку і сказав: — Поглянь у цю бочку! Є в ній так багато чорнила, що можна ним виповнити невеличкий ставок. Це чорнило, що його наші школярники вилили на лавки, книжки і на свої кабатикки. А ось тут висока стирта книжок і зшитків, з яких наші школярники не вчилися, на них не писали, а за те їх передчасно подерли, бо їх шанувати не вміли. А ось поруч ціла гора олівців і писальців: їх поломано або погублено ще цілими, незужитими — і нікому вони не послужили.

Там стоїть глибока скриня з перами, щб їх власники не шанували, поломали і погубили. Чи бачиш, скільки цього добра марно пропадає, коли його до купи зібрати так, як я це роблю? Поглянь, братчику, яку велику шкоду роблять школярники собі і своїм родичам!

— А щож це в тебе на личку — спитав я вдруге — чому ти ходиш в лахмітттю, у плямах? Ти-ж, бачу, добрий хлопчик, то чому тебе так покарано?

— А він каже: — Я маю школярикам не тільки помагати, але й за них терпіти; цього я сам собі бажав. Побються два нечемні хлопчики, покалічаться — все це

на моїм личку й виступає. Розібе хтось каламар і розілле чорнило — воно всякає в мій кабатик. Зачепить хто по-лою за гвіздок і розідре одяг — він розірветься і в мене. Болить мене за них душенька моя і тіло невидиме, яке я дістав від Бога в подарунку. Зате школярики не терплять так дуже і добрий Батенько світа їх не карає, бо я їх заступник і опікун. Колиж стріну такого школярика, що книжок і зшитків не нищить, олівців і пер не губить, чорнила не розливає, тоді мої рани гояться, плями зникають і я можу йому на мить з'явитися, сюди його привести і показати стирти змарнованого приладдя, щоби він своїм товаришам розказав і до серця промовив, нехай поправляться. — Колиж скінчиться твоє завдання? — спитав я.

— Тоді, коли всі школярики будуть такі примірні, як ти, Петрусю! — Всмівнувся до мене і в усмішці розплився, а як його личко в соняшному світлі зникало, я бачив світляний кружок над його головою і крила, як мережки. Біг я кудись навмання, довго чи не довго — не знаю, і протиснувшись щілиною біля печі сів задиханий у лавку в своїй шкільній кімнаті. В туж хвилину відчинилися двері і вбігли товариші. Я розповів їм усе, що бачив.

— Вони не сміялися з тебе? — затрівожилася матінка.

— Ні, матінко. Вони сказали, що всі хочуть бути примірними школяриками, щоби і їм з'явився той дивний хлопчик-ангел.

— Так повинні постановити собі всі українські школярі! — сказала матінка, пригорнула Петруся до себе і подумала, що її синочок не спав усю ніч, головка його боліла, а до школи таки випросився.

Роман Завадович.

Не стовче собі пальця.

— Юрчику, кинь геть той молот,
Пальчика стовчеш ще ним! —
Каже мамця до синочка,
Що бє молотом важким.

— О, не бійтеся, мамусю!
Відповів синочок так
— Пальчика стовкти не можу,
Молотом собі ніяк!

Я-ж держу обіруч молот
І не в моїх пальцях цвях,
Цвях держить мені Орися —
Тож покиньте, мамцю, страх!

Вуйко Тонцю.

Із щоденника Славка Вірного.

Читаємо — і читаємо!

4. січня, четвер.

Ми й не сподівалися так скоро милого гостя!

Аж тут уже 4. січня ранком приносить листонош посилку.

— Чи тут пані Галя Вірна?

— Тут! — закликала Галя і зарум'янилася.

А ми з Данком мало не порскнули сміхом. Бо деж то! Пані Галя Вірна! Але дивимось — справді, заадресовано: ВПані! А від кого? „Світ Дитини“! Ага! Є „Ксеня“ себто „КАЗКА ПРО КСЕНЮ І ДВНАЦЯТЬ МІСЯЦІВ“.

Галя розпаковує, вириваємо собі книжку з рук. По хвилині годимось, що Галя почне читати а потім будемо читати по черзі, кожде 5 сторінок.

Тай справді-ж цікава та книжечка, ч. 1 „Діточої Бібліотеки“ за січень 1934! Недарем писав її наш найстарший письменник-ювілят — Богдан Лепкий.

Слухаємо, як то вбога сирота Ксеня, гуцулочка десь зпід Косова або Ворохти, попала в руки злої мачухи і її дочки Палани. Як вони нею коверзують та як просто хотять позбутися її, щоб захватити її майно, яке остало Ксені по рідній ненці. І видумали, післати бідну Ксеню серед лютої зими по Йордані в гори, нарвати фіялок, а потім назбирати суніць. На певну загибель її післали, — бо деж серед зими ростуть фіялки або суніці. Але Бог змилювався — та зрештою не буду оповідати змісту цієї прекрасної казки, бож я певний, що кожний спровадить собі ту книжку так, як ми.

Скажу лишень, що Ксеня таки перебула всі важкі пригоди, а мачуха й Палана були строго покарані за свою злобу. Хто не має ще цієї книжечки, той повинен зараз її мати, бо як її не набуде, буде жалувати.

5. січня, п'ятниця.

Таки ще вчора ми прочитали „Ксеню“ до кінця і Данко сказав:

— А знаєте, що ця казка дуже добре надається, щоб її здраматизувати?

— Справді! Дуже добра думка! — сказав я. — Правда, що тут приходять багато осіб, бо є і дванадцять місяців, але покищо будемо грати кожне по кілька роль.

І ми зараз розділили ролі між себе й почали переписувати та вчитися.

9. січня, вівторок.

Сьогодні пополудні ми „відіграли“ собі в хаті драму „Ксеня і 12 місяців“. Виглядало все дуже гарно, тимбільше, що на нашу просьбу згодилася Маруся грати ролю мачухи, а татко грали ролю місяців. Я грав ролю Палані, а Галя ролю Ксені. Данко вичитував усі місця, що пояснюють дію. Думаю, що й інші читачі спробують відіграти ту драму Ксені. Можна навіть вхарактеризуватися, бо всі особи є представлені в книжці на ілюстраціях.

Справді не жаліємо, що вислали тих кілька злотих на „Діточку Бібліотеку“. Тільки подумати, що за 5 злотих дістанемо цього року ще 11 подібних книжок!

Славко Вірний.

Оксанка заздрить китайцатам.

Захворіла в мамі доня-одиначка:

Пожовтіли очка, мов цитрина — щічки...

Лікар був, оглянув і сказав: „жовтачка“,

Дав Оксанці випить „гіркої водички“.

І дозволив мамі годувать маленьку

Кашкою рідкою — без масла, без солі...

Як почула доня — полились дрібненькі!

Хто б не плакав, дітки, з такої недолі?

Почала Оксанка гірко нарікати

У своїм нещастю не маючи втіхи:

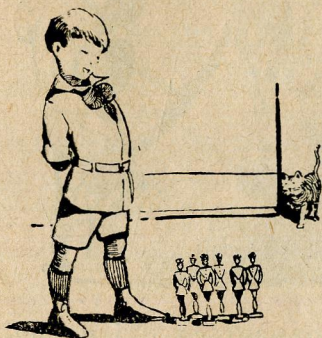
— О які щасливі малі китаїчата...

Їхньої жовтачки не лікує лікар!

Ірина Наріжна.

Хто завинив?

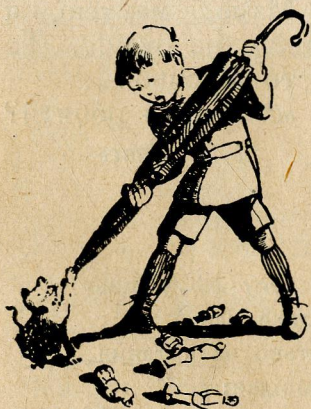
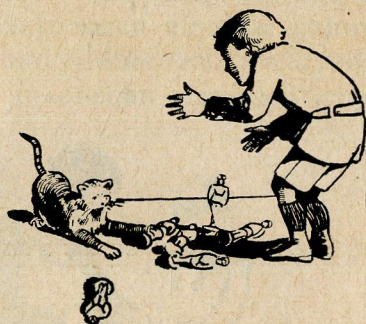
— Збірка! Ставайте в ряд! Раз-два! Раз-два! Стій! По-зір! Увага! Ви знаєте, що мій батько був сотником при Усусах і він навчив мене, як ставати в ряд, повертатися вліво, вправо, машерувати! Раз-два! Раз-два! Стій!

Так говорить Павлусь до своїх деревляних стрільчиків, що їх повиймав з коробки й уставив у ряд на підлозі.

В тій хвилині ввійшов до кімнати кіт Мурцьо. Він власне напився молочка і хоче трохи поскакати. Обережно підходить до уставленої чети

деревляного війська. І став. Ще ніколи не бачив такого дива! Але нічого! Ці стрільчики йому дуже подобалися. Можна з ними побавитися. Краще, як з яким папірцем, чи з стяжкою, чи з ганчіркою. Потихеньки крадеться до

стрільчиків, прищурюється, обнюхав, а далі — бах-трах-тарарах! І всі стрільчики попадали на землю, котрий на спину, а котрий черевом до гори.

— Ах, ти, поганий! — закликав Павлусь. — Геть звідсіль!

Але Мурко й не думає відступати. Борзо бігає по долівці й пушистими лапками підкидає в гору одного то другого стрільця. А вони так гарно хияються — і жадний не стане на ноги!

— Я тобі дам! — гнівається хлопець і вибігає за татовою палицею. Але палиці десь нема. Зате знайшов мамину парасолю. Недовго думає, хапає парасолю і вбігає до кімнати.

— Я тобі зараз покажу! — грозить котові і злегка

відштовхнув його на бік. Але! прогнати Мурка не так легко. Котик думає, що Павлусь хоче з ним бавитися, і знов зачіпає стрільчиків.

Тут приходить Павлусеві на думку, зробити стрільчикам з парасолі карузелью. Отвирає парасольку, кладе туди всіх вояків і починає крутити. Щораз бистріше, бистріше. І тішиться.

Мурця та забава дуже тішить. Він довго прицілюється, крадеться — а далі стриб! і крах-крах! тріщить тонка матерія парасольки під гострими кігтями Мурця. Павлусь піднімає парасольку, а Мурцьо тримається її і не пускає та все дре і дре. Павлусь крутить далі з утіхи, вояки падають, котик дре далі — а нагло двері рип! — і на порозі стала мама.

Аж тоді Павлусь бачить, що накоїв, кидає парасольку, а сам у плач.

— Мамо, мамусю, я вже більше не буду!.. То не я... то Мурцьо...

І що мала мама робити?

М. О. Ланська.

У звіринці.

Федько з батьком у звіринці
Звірі оглядає —
Глядить з дивом на жирафу
І батька питає:

— Чому таку довгу шию
Ця козулька має?
Йому батько на питання
Так відповідає:

— Мусить, моя дитинонько,
Довгу шию мати,
Бо як моглаб до своєї
Голови дістати?

Мих. Кумка.

Всі вчимося англійської мови.

15. Знаємо назви днів тижня.

Домашню вправу діти переклали так:

I sang the Christmascarols. We shall have the Christmas presents. My sister has a book with coloured pictures. The mother lighted a grand candle. Our Christmastree will have wonderful ornaments. The boy will have a trumpet.

Потім вуйко Славко питав попередню лекцію. Був дуже вдоволенний із відповідей усіх дітей.

— Бачу — казав — що свята не перешкодили вам у науці. Можемо йти далше.

І писав на таблиці дальшу частину казки:

After the Christmas the children rose early. The lady praised them for that. She said: „Early to bed and early to rise, makes a man healthy, wealthy and wise“. The covered vessel stood upon the table six days in a week: on Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday and Saturday. Only in Sunday was it not upon.

Потім вуйко Славко писав переклад:

After the Chistmas	— По Різдві
the children rose early	— діти вставали вчасно.
The lady praised them for that.	— Пані хвалила за те.
She said:	— Вона казала:
»Early to bed	— »Вчасно лягати
and early to rise,	— і вчасно вставати
makes a man,	— робить людину
healthy, wealthy and wise.	— здоровою, багатою й мудрою.
The covered vessel stood,	— Накрита посудина стояла
upon the table,	— на столі
six days in a week,	— шість днів у тижні.
on Monday, Tuesday, Wednesday,	— в понеділок, вівторок, середу,
Thursday, Friday and Saturday,	— четвер, п'ятницю і суботу
Only in Sunday was it not upon.	— Тільки в неділю не було її на (столі).

Як вуйко Славко написав усе, сказав Івась Савич:

»Early to bed and early to rise,
makes a man healthy, wealthy and wise«, — це вірш.

— Так, це віршована англійська приповідка — сказав вуйко Славко.

— Як наше: »Хто рано встає, тому Бог дає« — додала Нуся. А мала Оля тишилася:

— Знаємо вже по англійськи назви всіх днів тижня!»

На домашню вправу завдав вуйко Славко такі речення:

1. Вставай вчасно, дитино, це зробить тебе здоровою 2. В понеділок напишу вправу. 3. Сестра читала книжку в суботу й у неділю. 4. На столі стояла китиця в гарній посудині. 5. Діти люблять Різдвяні Свята.

Антін Лотоцький

Плаче, бо батько богач.

Ромчик, хлопчик ще маленький,
Не скінчив ще вісім літ,
Він пестій у батька, неньки,
Одинак — увесь їх світ.

Батько Ромчика багатий,
Знають в місті всі про те,
Тож для бідних любить дати,
Серце в нього золоте.

Місто владило Ялинку
Бідним діточкам своїм,
Каже Ромців татко: — Синку,
На Ялинку й ми ходім!

— Щоб збільшити так прибуток
В користь бідних всіх дітей,
Помогти прогнати смуток
На часок хоч з їх очей.

Гарні співи та забави
Край ялинки були там,
Коляду потім давали
Всім убогим діточкам.

Ромчик наш, як те побачив,
То відразу в ревний плач —
Всі питають: чого плаче —
— Бо татусьо мій богач!

Каже Ромчик: — Якби тато
Мій був бідний, то також
Я тут мігби щось дістати,
Що багатий, то не мож!

Вуйко Тонцьо

НЕ МІГ ДОКІНЧИТИ.

Петрусь занедужав при вироблюванні рахункової задачі і тому не прийшов нині до школи! — голосить його сусід з лавки, як учитель читає виказ присутніх в школі.

— Якто, через задачу занедужав?

— Ану, бо він обчислював задачу: кілька часу потреба, щоби зісти 18 яблук, наколи 1 яблуко зімо на протязі 3 1/2 хвилин. Петрусь зів 9 яблук, а більше вже не міг, тай з того занедужав і тому не прийшов нині до школи — пояснив Петрусів сусід.

Снігова баба на мандрівці.

Навкучилося сніговій бабі на подвірю стояти. От вона каже до пса:

— Всі з мене сміються, пальцями на мене показують. Ти на мене брешеш. Уже мені життя обридло. Піду собі геть, у світ за очі!

— Ого-го! — каже пес — значить підеш на мандрівку?

— Так, на мандрівку, щобись добре знав! А що ж то я гірша від інших, не можу мандрувати?

— Ні, не можеш! — відбуркнув пес.

— Ато чому? — розсердилася баба і замірилася пати́ком на пса.

— Бо ти є проста снігова баба. Не маєш ніякої освіти. Дивіть, яка мені до мандрівки знайшлася! Нічого ніколи не вчилася! А вмієш ти природу, а знаєш географію?

— Пек тобі на голову! — сплунула баба. — А це що за вчені слова? Богу дякувати я вже стара, два дні жию на світі, а таких дурниць не чула навіть від дітей. Ні, не знаю я чогось такого і то мені зовсім непотрібне. Світ великий. Ще і для одної снігової баби знайдеться десь добре місце!

— Про мене! — каже пес. — Але хоч ми, пси, вже змалку вчимося тих предметів, то таки обережно пускаємося на мандрівку. Бо, і пес може на ярмарку пропасти. Щож доперва ти, така невчена!

Не слухала баба. Взяла на голову старий, подертий, солом'яний капелюх, палицю в руку, тай пішла. Йде, йде. Перейшла садок, сіножатку, дорогу — аж дивиться: ріка плине.

— Овва! — подумала. — перебреду! — Тай полізла у воду.

А в воді тепло, тепленько. Лізе баба насамперед з ногами, потім по пояс, а далі по груди і по шию у воду. — Так їй любо, та легко стало. Коли нараз, як гляне по собі, а вона зовсім змякла, тай розпливається по воді. Ой, лишенько! — подумала і пробує втікати назад, але не годна. І так поволі розплилася, лише сама головка остала тай поплила водою.

А над раном, коли пес ходив по обійстю з обходом, побачив за садом на воді ту бабину головку.

— Гав, гав! — привитав її радісно. — То ти, бабо?

— Ой, я вже не я! — простогнала баба, — тільки моя головка, ооо! Прийшов уже мій кінець! Не маю вже ані ніжок, ані ручок, ані животика!

— А бачиш! — сказав пес. Щоби йти на мандрівку, треба вперед учитися. Колиб ти була знала природу, ти була б знала, що у воді розпустишся і не булаб брила через ріку. А колиб знала географію, то булаб знала і це, що за селом є на ріці місток, через який можна вигідно перейти ріку.

— Пра-пра-правда! — простогнала баба захлипуючись. Але вже було запізно. Розплилася і бабина головка.

— Гав, гав! Шкода! — сказав пес. — Так весело було з нею!

Гая.

Зимова пісня.

(На голос пісні: «Ми в луг підем»).

Вийдем, вийдем з саночками
На сніжний горбок,
Стежечками, вуличками,
Наш цілий гурток.
Хоч глибокий тамки сніг,
Він злякати нас не міг!

Вийдем, вийдем на ставочок,
На гладенький лід,
Заведемо там таночок,
Лижви зраблять слід.
Вийде, вийде наш загін,
Піде з вітром в перегін!

А хто має з нас лещата,
Вийде аж на шпиль,
Підуть хлопці і дівчата
Проти снігу хвиль.
Вийдем, вийдем, відітхнем,
З гір у доли поженем!

Хоч там студінь, хоч морози,
Вихри холодні,
Нам незнані плач ні сльози,
Ми відважні всі.
Всі ми юні, молоді,
Не дамося ми зимі!

О. П-ий.

ОКАЗОВІ РІЧНИКИ зложені з найцікавіших 10 — 12 чисел з різних років, з великим числом образків — надаються найкраще для **ЧИТАЛЕНЬ** і **ПАРОХІЯЛЬНИХ БІБЛІОТЕК**.

Ціна: 2 зл., а з пересилкою: 2.50 зл.

Гроші можна посилати в листах значками поштовими, або блянкетом чековим на conto ч. 503.330.

Сирітка Маруся.

Матінка вмерла, батенько на війні загинув, залишилася Марусенька сама сиротою.

Зима, сніг паде, куди сирота дінеться? В рідній хаті вже чужі люди живуть, нічого й нікого на світі не має.

Іде вона, дрожить й плаче нишком. Нічка надходить, що робити? Чи сісти на снігу й заснути і вже не збудитися?

Голод дошкулює, вихор так сумно виє. Хто її погодує хто оріє?

Вже не може йти далі, сил не стає. Стала під ліхтарнею, хіба тут замерзне.

А там проти неї малий домок. Вікна ясно освічені, видно, як діти бавляться коло стола. Як там тепло, як добре!

О! Одна дівчинка станула біля вікна і дивиться на вулицю, довго, довго. За хвилину стала поруч неї якась жінка. Це певно мама тої дівчинки. Ох, як добре мати маму!

Враз дівчинка відійшла від вікна, зникла. Та за хвилину, що це? Чи то вона вибігла з сіней, біжить несміло через дорогу і стає біля сирітки?

— Чого стоїш тут? — питає добродливо. — Чи ти заблудила й не знаєш дороги до дому?

— Я не маю дому.

— А де твоя мама?

— Мама... вмерли! — і Маруся плаче.

— А батько? — питає дівчинка і бере Марусю за руку.

— Батько згинув на війні! — риде Маруся.

Дівчинка обняла сирітку й поцілувала.

— Ходи до нас, будеш з нами жити!

І повела сирітку до хати.

Мама тої доброї дівчинки належала до товариства, яке опікувалося бідними дітьми й сиротами. По якімось часі вона примістила Марусю в „Сирітським Захисті“ який вели добрі й трудолюбиві Сестри Служебниці, що з повною посвятою опікувалися бездомними дітьми-сиротами.

Хлопчик і котик.

Сів над водою маленький
 [Мурлика
 Бачить там рибку й тільки
 [слинку лика:
 Рад би дістати, рад би в воду
 [скочить,
 Але не хоче, бо лапку замочить...

Сів біля книжки школяр
 [і дармує,
 Вже він потребу знання..в собі
 [чує.
 Рад би щось вміти і рад би
 [щось знати,
 Але не хоче головка думати!

Шкода, котюго, шкода, мій хлопчино,
 Само не прийде, даремно не жди-но!
 Ніщо не впаде лінохови з неба —
 Щоби щось знати, працювати треба! *Н. Н.*

Цікаві рахунки.

Ось вам рахункова розривка.

Напишіть в поземій лінії в відворотному порядку дев'ять основних цифр математики. Ось так:

9 8 7 6 5 4 3 2 1.

Додайте їх. Їх сума буде 45.

А тепер напишіть ті цифри в звичайному порядку, починаючи від 1, себто так:

1 2 3 4 5 6 7 8 9.

Коли додамо їх, то очевидно знову одержимо суму 45.

А тепер підпишіть ті цифри одні під одними осьтак:

9 8 7 6 5 4 3 2 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9

і відніміть менше число від більшого. Сума цифр решти дасть також 45.

9 8 7 6 5 4 3 2 1 = 4 5

1 2 3 4 5 6 7 8 9 = 4 5

8 6 4 1 9 7 5 3 2 = 4 5.

Сумління.

Матусю рідна, скажи мені, ньенько,
 Що то за голос чує враз серденько.
 Що то за голос мене впоминає.
 Як зле щось зроблю — ганьбить і картає?
 А як щось добре вчиню, мати мила,
 То мов хвалить мене незнана сила,
 Неначе гріє соняшне проміння...
 Що це є, ньенько? — Це твоє сумління!

За А. Плугом.

Ананас.

В теплих краях, де сонце сильніше ogrіває землю й дає їй багато світла, ростуть різнородніші рослини, як у нас. Тому

є там багато таких рослин і овочів, яких у нас зовсім нема. Їх привозять сюди купці і продають під назвою «південних овочів».

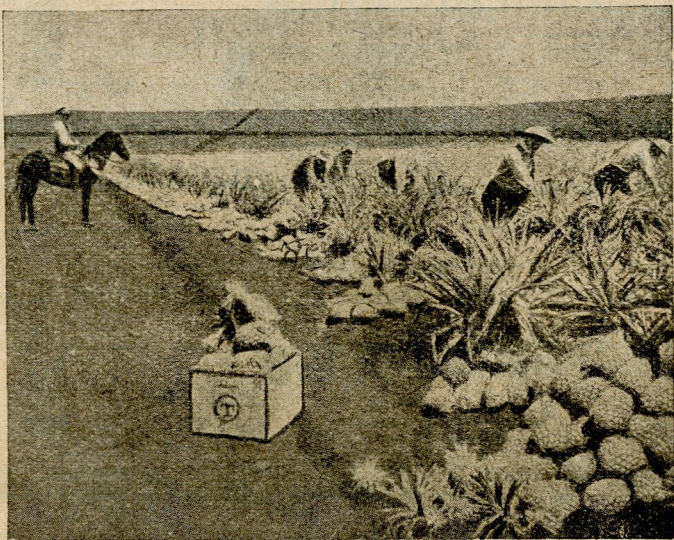
До таких південних овочів належить ананас.

Ананас росте дико в горячих околицях Америки й там плекали його з давніх часів. Після відкриття Америки перевезли його до Африки й до південної Азії, а вкін-

Поле засаджене ананасами.

ці XVIII. віку зачали садити ананаси також у Європі по оранжеріях. Тепер плекають ананаси головню в Каліфорнії (пів. Америка), й на Цейльоні (Азія). Так, як у нас засівають великі простори пшеницею, кукурузою або засаджують бараболею, так засаджують в тих теплих краях великі лани ананасом.

Ананасові «жнив»

Коло коріння ананаса росте багато довгого й зігнутого вділ листя сіро-зеленої краски. З середини, з поміж листя, виростає стебло, що на верху

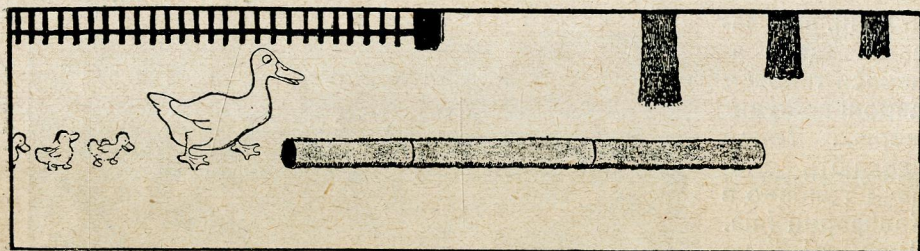
має багато листочка. Під тим верхом, довкола стебла, уложені густо цвіти. З кожного цвітка дозріває окремий овоч, покритий зверху твердою й сухою лускою. Тоді, як овочі дозрівають, зростаються вони зі стеблом і творять м'ясистий, дуже соковитий і смачний овоч, подібний до смерекової шишки, тільки багато більший від неї. Під овочем розвиваються на стеблі невеликі пучки листя, що служать до розмножування ананаса.

Поля, що на них ростуть ананаси, орється старанно кожного року, гноїться і розсаджується на них ті пучки листя (насінники), що ростуть під овочем, а також у горі стебла над овочем. Та розсада приймається дуже скоро й за 2—3 місяці виростають із них великі рослини. По 8—10 місяцях цвітуть вони, відтак скоро розвиваються овочі. Як ананаси вже зовсім дозрівають, зрізують їх при самій долині, так, що горішні листки лишаються разом з овочем.

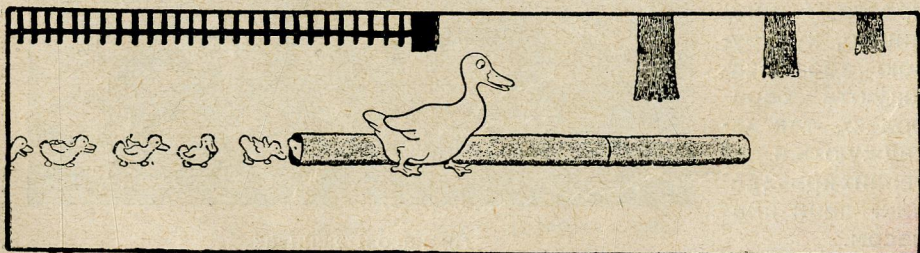
Більшу частину овочів з'їдає місцеве населення, але значну кількість висилають також до Європи. Їх завивають у папір, складають у скринки, як у нас яблука, і відправляють на кораблі, заки вони ще свіжі. Також виробляють із них консерви в бляшаних коробках або зацукровують їх або роблять з них конфітури.

С. Лакуста.

Догадлива качка.

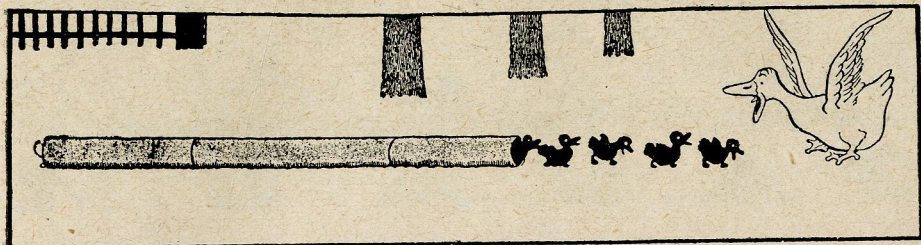

Хтось кинув руру посеред дороги, Сюди якраз простує свої ноги
А в рурі тій є саджа темна, чорна; З дітьми ось качка стара та моторна.

Качка уважно іде попри руру,
Та не такі дотепні каченята,

Усі стиснули пір'ячко і шкуру
І лізуть просто в руру небожата.

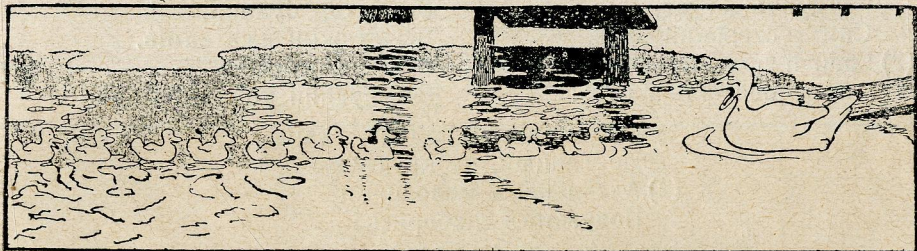

А з рури — що це? Чи мої це
[діти?
Такі біленькі, чисті і проворні

Були колись — а тут, мій Божий
[світе,
Із рури лізуть, як та нічка чорні!

Настрашилась і зажурилась качка... Веде на беріг, качка то прачка,
Але від чого розум в неї в чубку? І кличе: Нумо в воду, змити шубку!

У воду скаче, а за нею діти,
Скупались гарно й чорну саджу
[змили!

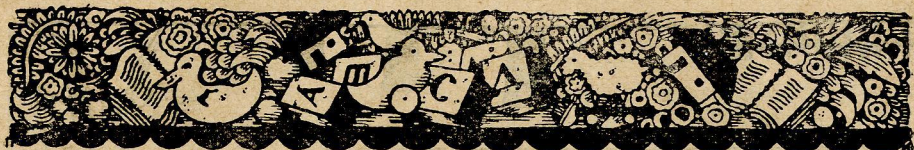
Тепер знов білі, аж любо глядіти
І вже веселі по воді поплили.
В. Д.

НЕ ЗРОБИТЬ ЦЕГО БІЛЬШЕ...

— Хто сотворив світ? — питає катехит в першій класі маленьку Мартусю, яка в міжчасі розляла на лавці чорнило і є цею подією дуже збентежена тай не чула добре питання.

— Ну, хто? Скажи! — повторяє катехит.

— Я! — прощу отця катихита — але вже більше цього не зроблю...

ЗАБАВИ

Вітровий танок.

Діти стають у два круги, менший твориться в середині більшого, наприклад круг з п'ятиох учасників стає в середині круга з десяти учасників. Стають усі лицем в одну сторону (назовні або до середини) або і навпаки, так що напр. середній круг лицем до середини, а зовнішній назовні.

Станувши співають на голос коломийки:

Ой, морозе, морозеньку,
Острі кігті маєш,
Але ти нас морозеньку,
Таки не спіймаєш.

Ой, морозе, морозеньку,
І ти, вітре-брате,
Не зможеш нас здогонити,
Не зможеш спіймати.

Тепер починають крутитися, але в противні сторони, напр. середний круг вліво, а зовнішній вправо, і співають на голось »І шумить і гуде«:

І шумить і гуде,
Сніг густенький паде,
(2) Гори й доли покриває
І вже поле вкрив ціле!

Віє вітер буйний,
Всі стежки вже замів,
(2) Віє, віє, завиває,
Ой, чудний то його спів!

Ой, стань, вітроньку, стань,
Не танцюй, не крутись,
(2) Але з нами молодцями
Подужайся, поборись!

Стають і знов співають коломийки »Ой, морозе«! Потім зачинають крутитися в противні сторони, як передтим, (той круг, що крутився в ліво, крутиться вправо і — навпаки) і знов співають »І шумить« — і так повторюють ті дві частини гри щораз скорішим темпом, аж доки добре не загіються. У танку можуть і скакати, щоб не змерзли ноги.

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

Іс, ко, сер, го, нят, ім, мі, яг, Цар, кра, род, ко, Се, но; я, роп, ред, ги, не, тар, Ір, пет, лин, пульс, сяць, тиш, ку, дак, Е.

З порозкиданих 29 складів зложіть 12 слів, яких початкові й кінцеві букви дадуть заголовки 2 книжечок, які повинен кожний читач »Світика« мати в своїй книгозбірні.

Значіння висказів:

1. Риба.	6. Інакше: спонука.
2. Село в Калушині.	7. Назва міри часу.
3. Край в Африці.	8. Ріка на Сибірі
4. Державний урядник, що списує завіщання.	9. Зверхний одяг у гуцулів.
5. Що бажає мати дівтора на Різдво?	10. Молоденька овечка.
	11. Столиця Византії.
	12. Полковник з часів Мазепи.

Відгадка букв (2 точки).

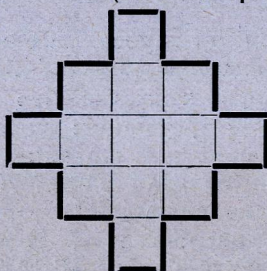
(Уложила Яруся Лакуста).

Моя перша буква є вині, а нема її в молоці; моя друга буква є в индика, а нема її в качки; моя третя буква є в школі, а нема її в хаті; моя четверта буква є в німця, а нема її в турка; моя пята буква є в яблуці, а нема її в грушці.

Відгадати всі ті п'ять букв і уложити з них прізвище славного українського гумориста, яке є зараз і назвою деревця, що його Шевченко оспівав у своїх піснях.

Магічний хрест (1 точка).

(Уложили Ірка і Мирон Збуровські).

1. Гортаний співзвук.
2. Прилад до ловлі риб.
3. Наша колишня столиця.
4. Основник Києва.
5. Зубний співзвук.

Утворити з даних слів нові слова (2 точки).

(Подала Одарка Лакуста).

Слова: кара, мара, хата, удар, нора, прут — змінити на інші слова в той спосіб, що переставляється деякі букви. З початкових букв цих нових слів, читаючи їх згори вниз, утворити слово, що дасть нам назву біблійної гори.

Які це нові слова і як називається ця біблійна гора?

Загадка (1 точка).

Ми сестри маленькі,
Носики остренькі,
Всюди увійдемо,
Ниточку веземо.

Загадка (1 точка).

Куди не лажу,
Куди не броджу —
Хоч під ногами,
На головці ходжу!

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз у місяць
в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: В краю річно 5 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
Контю П. К. О. Львів, ч. 503.330.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Другу книжечку „ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ“, історичне оповідання п. з. „ПЕТРУСЬ ШКОДА“ — висилаємо вже лиш тим особам, що в платили передплату на „Діточу Бібліотеку“. В книгарській продажі буде ця книжечка коштувати 80 сотиків. В передплаті коштує лише 41 сотиків.

Хто отже бажає діставати добру і дешеву книжечку — мусить стати постійним передплатником „Діточої Бібліотеки“, якої цілорічна передплата виносить лиш 5 зл. За цю квоту дістане кожний передплатник 12 книжечок, за які в книгарні мусів би заплатити 10—12 зл. Отже користь з передплачування книжок — велика!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З початком січня ц. р. вислали ми на адреси всіх передплатників „Світа Дитини“ також першу книжечку „Діточої Бібліотеки“ („КАЗКА про КСЕНЮ“) на оказ. До цієї книжечки був залучений чек на передплату і червона карточка з проханням: що хто не бажає стати передплатником, нехай поверне нам цю книжечку з допискою „не поредплачую“, або нехай надішле за неї 70 сотиків, на чеку нехай дасть дописку: „більше не висилати“.

Досі дуже мало осіб звернуло цю книжечку. З того виходилоб, що всі інші стануть передплатниками цієї „БІБЛІОТЕКИ“. Та на жаль — дуже мало передплати вплинуло досі. Книжечок — без попереднього вичачення належної грошової квоти — ніяк висилати не можемо. Тому прохаємо всіх, що одержали „Казку про Ксеню“ — щоби зволили надіслати передплату, або повернули нам „getour“ цю книжечку, найпізніше до дня 15 лютого ц. р.

В березневім числі „Світика“ надрукуємо на окладинці поіменний виказ усіх тих осіб, які до того речинця не сповнять вище поданого нашого прохання.

ЖЕРТВИ:

На фонд „Укр. Інвалідів“: Ромко Сухорський 1 зл.

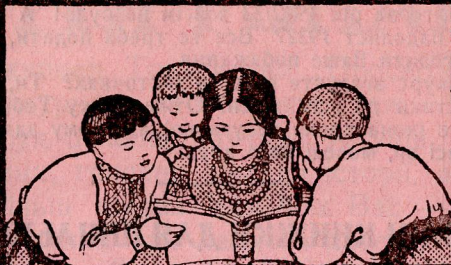
На „Ялинку“ для найбідніших: Лесья і Ярчик Максимяки 1 зл.

27.610.

X

СВІТ ДИТИНИ

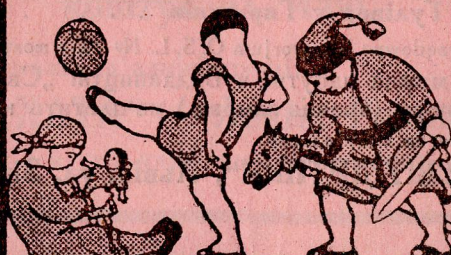
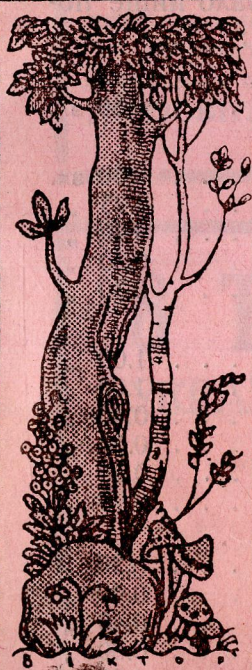
ЧИСЛО 7. БЕРЕЗЕНЬ, 1934. РІК XV.

ЗМІСТ:

1. Тарас Шевченко 193; 2. Перша Тарасова книжка 194; 3. Поклін Тарасові 197; 4. Вершок чмности 197; 5. Перша мандрівка 198; 6. Віршик до альбому 202; 7. На Шевченкові Роковини 203; 8. Дарунок на імянини 203; 9. Як прислухився Тарас Шевченко українському народові 204; 10. Батьків син 206; 11. На Тарасовій могилі 207; 12. Як малий Яць Білоус став козаком 208; 13. Вірчина математика 210; 14. Вечір 211; 15. Він не божитья 211; 16. Із щоденника Слава Вірного 212; 17. Що було колись 212; 18. Мандрівка Петруся Пиріжка 214; 19. Скажи мені! 217; 20. Лист воробчика до бузька 218; 21. Всі вчимося англійської мови 220; 22. Картини зі »Світикового Альбому“ 221; 23. Дитячий баль 222; 24. Вовче весілля 223; 25. Забави, Загадки. Повідомлення.

Ціна 50 сотиків.

ПОЗІР!

ПОЗІР!

МАРІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО МОЛОДІ У ЛЬВОВІ

дає велику знижку на свої видання: Кожне число „ЦІКАВИХ ОПОВІДАНЬ“ по 70 сот., а „ПРАВДИ“ по 25 сот. — Користайте з нагоди!

Можна дістати слідуючі книжки:

а) „ЦІКАВИ ОПОВІДАННЯ“

на трівкім добрім папері з ілюстраціями (образками).

4 і 5	Книжка:	В печері пустинника (Часть I. і II.)
7 і 8	„	Український Йов (Часть I. і II.)
10	„	На темних стежках. (Часть II.)
11	„	В підземеллях Риму.
12	„	В копальнях Сардинії
14	„	Пімста монаха
15	„	Бранець морського опришка
16	„	Мала Неля
17	„	Дух страху
18	„	Присяга ватажка Гуронів
19	„	В пралісах Канади
20	„	Юркова тайна

б) „ПРАВДА“ листки для поглиблення світогляду.

„Правда“ є серією брошур на теми суспільні, філософійні, релігійні й служить поширенню та поглибленню знання в цих областях. ЛИСТКИ виходять неперіодично й обговорюють у приступно науковій формі звичайно одну тему.

1. Математика й релігія. 2. Голос катакомб. 3. Церква в боротьбі. 4. Чиїм ділом Церква. 5. В царстві антихриста. 6. Модерна преса. 7. Робітники й Церква. 8. Церква всесвітньою. 9. Геологія й релігія. 10. Релігія й держава. 11. Християнство й комунізм. 12. Астрономія й релігія. 13. Світогляд. 14. Рим і Культура. 15. Розум і Етика. 16. Чи чоловік має душу? 17. Релігія й совіти 18. Католицька Акція.

Замовлення слати на адресу:

„Марійське Товариство Молоді“
Львів, поштова скритка ч. 108.

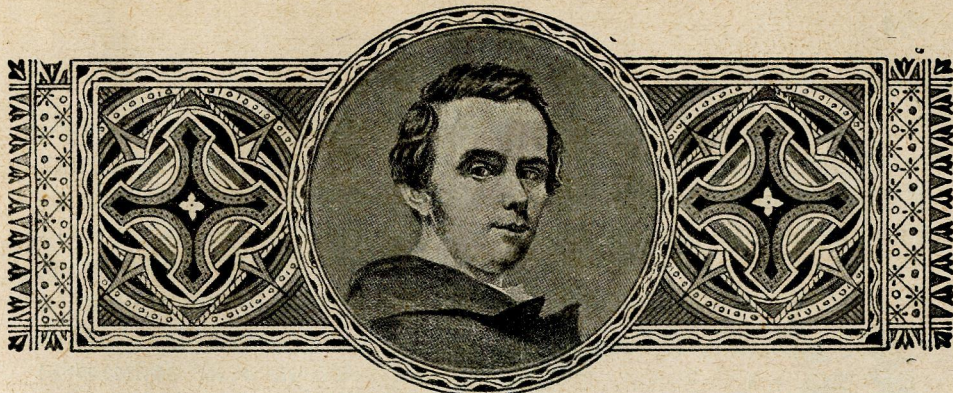
Прегарний часопис для дітей і молоді

„НАШ ПРИЯТЕЛЬ“

який виходить у Львові від 1922 р. щомісячними гарними, ілюстрованими книжечками (ціна одної книжечки 20 сот.) повинен бути в кожній українській хаті та в руках кожної дитини.

Хто читає цю газетку — той навчиться любити Бога, Марію й Україну.

Адреса: „Наш Приятель“ — Львів, ул. Сикатуська 39 А.

Тарас Шевченко.

Не на шовкових пеленках
Ані в пишному палаці —
В хатині бідній Він родивсь,
Серед неволі, тьми і праці.

Нещасна мати сповила
Його малого й зажурилась...
І цілу ніченьку вона
За сина-кріпака молилась.

І Бог почув молитву цю,
Сердечну просьбу, тиху, щиру,
І в руки хлопцеві подав
Співацьку чарівную ліру.

І виріс Він, і кобзу взяв
І струн її торкнувсь рукою,
І пісня дивна полилась,
Сповита тужною журбою.

В тій пісні людям Він співав:
Про щастя, про добро, про во-
Будив зі сну, пророкував [лю;
Ім іншу і найкращу долю.

Співав про чесну боротьбу,
Про сором кайданів брязкучих,
І не жалів Він сил своїх,
І не втирав Він сліз пекучих.

І пісня голосно лилась...
Але не довго; ворог лютий
Підкрався нишком, — і замовк
Співець, кайданами окутий.

Замовкла пісня на устах,
Однак в душі жила, бреніла,
І в серці віщого Співця
Вогнем палаючим горіла.

І довго у степу глухім,
В неволі жив між ворогами
Співець самотній, мовчазний,
З своїми думами-піснями.

Він рвався серцем із тюрми
На волю, до ланів широких,
До синіх хвиль Дніпра-ріки,
До тихих тих могил високих.

Він рвався, — і прийшла вона
Сподівана, — бажана воля, —
І все, чого не знав раніш,
Тепер дала лукава доля.

Та сил в Співця вже не було.
Остання пісня продзвеніла —
І в небо тихо піднялась —
Душа Поета догоріла...

Умер Співець! І привезли
Його на Україну милу
І коло синього Дніпра
Йому насипали могилу.

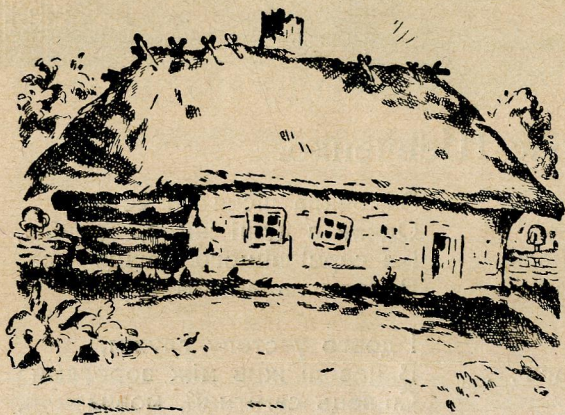
Умер співець! Але живуть
В серцях людей слова без-
І тихо по Україні всій [смертні,
Бренять Його пісні славетні.

Галина Комарова.

Перша Тарасова книжка.

Старенька вбога хатина в селі Моринцях на Київщині. Її господарі зі старшими дітьми світу Божого не бачать за тяжкою панщизняною роботою, не мають коли й відпочити, Богу помолитись.

Тільки маленького Тарасика поки-що ні до чого не займають; йому тільки шестий рочок. Як усі підуть на панщину, то Тарасик шукає собі та кож роботи. Не сидиться йому самому в хаті, вибігає на двір і весело бавиться з діворою у хованки, у шпака, у військо.

Коли часом мама або сестра Катерина оставались дома, тоді трошки стримували малого побігайчика й змушували його триматись ближче хати. Тоді Тарасик забігав до хати, заспокоювався й, сівши на лаві коло стола, давав волю своїм думкам: співав і оповідав про все, що витворювала його буйна дитяча уява й про що він цікавого де чув. І Богу молився, як у церкві, і про козаків з татарами співав і про червону калину й про зорі.

В такі хвилини відпочинку тягнуло його до грубої книжки в шкуряній оправі, що лежала на полиці коло образів. То був Псалтир, з якого дід Іван, або батько Григорій, читали голосно в неділю псалми. Тарасикові тої книжки батько не давав — малий ще може подерти, а книжка на ті часи дорога була.

Одного разу, коли Тарасова мама осталась дома, Тарасик випросив, щоб вона дала йому подивитися на татову книжку. Тарасик примістився на лаві, а книжку розложив на столі й почав обережно листкувати грубі паперові картки. На першій сторінці був намальований цар у короні, що побожно дивився в небо та співав і грав на арфі. На інших сторінках стояли, неначе написані, рядочками виразні літери з різними закарлючками. Перші літери на деяких сторінках були великі, червоні й мали різні дивовижні подоби: ангела, льва, змія, птиці. Тарасикові ці образкові літери дуже сподобалися.

— А про що тут, мамо, написано в цій книзі? — спитав Тарасик.

— З тої книги дід і батько Богу моляться! — відповіла мама.

— А той цар також Богу молиться?

Так, то цар Давид співає Божі пісні й грає! — пояснює мати цікавому хлопцеві.

— То й я буду співати; шкода лише, що не маю на чім грати! — І Тарасик почав: — Господи помилуй! Слава тобі Господи... Аллилуя... Ой, не шуми, луже, зелений байраче... Од села до села танці та музики...

— І що ти там, Тарасе, верзеш? Там у книзі такого нема, а ти грішиш і мішаєш до Божого слова Бог вість що! — зауважила знетерпеливлена мати.

— А чому тут, мамо, не написано про козаків, про гетьманів, про татар, про сонечко, про степ?

— Бо то свята книжка, я тобі вже казала. Як навчишся читати, то прочитаєш! — відповіла мати.

— О, я, як навчуся читати й писати й виросту, то

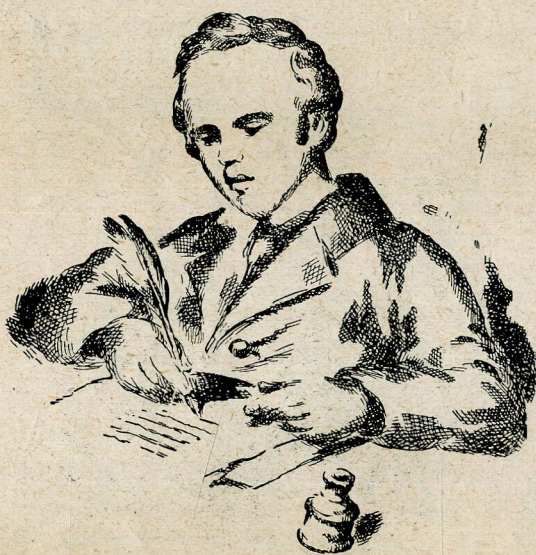

напишу книжку про все: й про Бога, й про людей і про степ і про калину... От так, як дід Іван у неділю оповідають; вони про все знають.

— Добре, добре, напишеш, тільки тепер дай мені спокій і давай книжку! — закінчила розмову мама, забрала книжку й положила на полицю. Тарасиків запал до розмови й співу після цього пропав і він чкурнув на леваду до хлопців гратись у війну козаків з татарами.

Час ішов. Тарасикові вже десять років; його доброї й молоді ще мами вже нема. Нужда й тяжка праця вкоротили їй віку. Батько, по старому звичаю в їхньому роді, віддав Тараса до церковної школи в Кирилівці, куди перебрались вони на нове господарство.

Хоча дяк-пяниця не раз побивав хлопчину, Тарас хутко вивчився читати на тій самій батьковій книзі — Псалтирі, що колись мама йому давала побавитись. Навчився писати й з великою охотою малював усяку всячину: спочатку перемальовував з Псалтиря дивовижні літери, а потім квіточки, хатинку, церкву й козаків.

ремальював з Псалтиря дивовижні літери, а потім квіточки, хатинку, церкву й козаків.

І хоч лиха мачуха переслідувала Тарасика за науку — то він давав собі раду: ховався по кущах, бурянах і робив своє улюблене діло. І деб Тарас потім не був — чи в Лисянці у діякона-маляра, чи в Кирилівці за пастушка, чи у пана Енгельгарда за прислужника, чи в Варшаві й Вильні, а потім у Петербурзі на науці малярства, чи пізніше на тяжкому засланні за голошення правди — всюди він перше всього памятав про написання обіцяної своїй добрій матусі книжки й свою обіцянку виконав. Він написав для українського народу новий „Псалтир“, так як цар Давид колись написав для жидів. А в цій Шевченковій книзі-

Псалтирі, яку зовемо „Кобзар“, нічого Він не оминув: ні Бога, ні людей, ні долі-недолі нашого краю, ні степу з Дніпром, ні садочків вишневих...

А наші люди ту святу книгу — „Кобзаря“ — пильно читають і науки для кращого життя й поліпшення долі краю рідного в ній шукають.

Павло Носувець.

Поклін Тарасові.

(На нуту, »Віють вітри, віють буйні«)

Наш Кобзарю, наш Тарасе,
Генію, поете,
Ти вказав нам, як змагати
До ясної мети!

Знають добре, знають нині
Українські діти,
Як за нашу Україну
Мусів Ти терпіти.

Вмів терпіти, вмів боротись,
Вмів життя віддати,
Щоб весело усміхнулась
Українська Мати!

Наш Кобзарю, наш Тарасе,
Тут ми присягаєм,
Твої щирі заповіді
У серцях плекаєм.

Будем завжди памятати
Всі твої науки,
Щоби наша Україна
Не зазнали муки!

Так нам, Боже, допоможи —
І Божая Мати:
За край рідний і за нарід
І життя віддати!

О. П-ий.

Вершок чемности.

В залізничному вагоні встає з лавки по довшому сні якийсь панок і голосно позіхає.

Його сусід, що сидів проти нього, говорить:

— Радію, що ви пробудилися і встали. Ждав я на це майже цілу годину!

— Якаж причина вашої радості? — питає здивований панок.

— Ви, пане, спали на мойому капелюсі...

Степан Король.

Перша мандрівка.

(Сценічна картина в одній дії з дитячих літ Тараса Шевченка).

ДІЄВІ ОСОБИ:

1. Тарасик — хлопчина 7-8 років
2. Катруся — його сестра 10-12 років
3. Їх мати — літ 40.
4. Москаль — панський прикащик — літ 40-45.

Річ діється в селі Моринцях на Україні.

Сцена представляє садок ранньою порою. З боку хата. В глибині (задня стіна) вільна околиця, по змосі степ і козацька могила.

ЯВА 1.

Тарасик (*вибігає в сорочині, протираючи оченята*): Ті стовпи (*вказує пальчиком*), що там далеко підпирають небо, та й не сходять мені з думки. Навіть приснилися мені нині вночі. Вчора під вечір з тої вишеньки (*показує*) я їх побачив. О, як вони блистіли від сонечка немов вода в річці. Треба знов вилізти на цю гиляку (*показує*) і подивитися, чи Бозя вже їх не сховала. (*Пробує лізти на дерево, одначе це йому не вдається*). А я таки мушу вилізти, бо дід Іван казав, що це соромно для хлопця, як наміреного діла не доконає. А може тому не вдалося мені вилізти, що я ще не вмивався, тай може сплю все-редині? (*Миється росю, яку руками згортає з трави, а відтак обтирається рукавом сорочки. Тепер вилазить уже без труду на вишеньку і сідає на гильці та голосно викрикує*): Є! є! ті Божі стовпи! (*простягає руку*) Он, як сяють вони в сонці! А як вони близенько. (*Придивляється*) А може... Однак спробую піти до тих стовпів, а по них до самого Бога.

ЯВА 2.

Катруся (*входить*): А ти, Тарасику, куди поліз? Вишні ще не дозріли. Недавно лиш відцвів наш вишневий садок.

Тарасик: А хрущі над вишнями тоді так гули. Правда!

Катруся: Злізай Тарасику, а то ще впадеш!

Тарасик: Не бійся, Катрусе, я не впаду! Он, поглянь сестричко, як ті стовпи, що небо підпирають, гарно в сонці сяють.

Катруся (*стає на підвищенню коло Тарасика, усміхається й гладить його по головці*): Ой, ти маленький, ой, ти смішненький, то-ж то не стовпи, а...

Тарасик (*перебиваючи*): Стовпи! стовпи так гарно сяють. Пізнати, що з неба...

Катруся: Хай будуть тобі стовпи, а що ясніють — то правда. Мов з раю, так виглядають із зеленого степу! Гарно так на світі, а тут...

Тарасик: А, он могила, що про неї дід Іван розказував — така сумна... Вона сумує за козаками... Правда, Катрусю?!

Катруся: Так, сумує... А коли ти, Тарасику, уперше побачив ці твої »стовпи«?

Тарасик: Вчора під вечір. Вони навіть мені тої ночі приснилися! А також і ця могила (показує) мені приснилася... З могили встав дужий козак і казав мені піти до тих стовпів і нічу до могили прийти!

Катруся: То ти й тому так рано зі сну зірвався, щоби дивитися на ті стовпи і на ту могилу? І щож — думаєш там йти?

Тарасик: Певно, що піду! Я конче хочу побачити ті стовпи!

Катруся: До стовпів тих далеко — кілька верств. Можеш в степу заблудити, як недавно.

Тарасик: Для мене це недалеко! А дід Іван розказував, що колись цілу Україну сходив та й тепер чумаки їздять далеко за сіллю аж ген до синього моря.

Катруся: Вони всі дорослі — а ти ще малий!

Тарасик: Я так хотів би піти до тих стовпів! Ох, коби я був великий...

(Здалека чути сумну дівочу пісню. Тарасик і Катруся прислухуються пильно).

Тарасик: Як гарно співають дівчата — аж серце бється! Де то так, Катрусю, дівчата співають?

Катруся: Це у панських огороді, на панщині.

Тарасик: А чому вони так сумно співають? Вони чейже молоді — то повинні бути веселі!..

Катруся: Молоді, а на панщині вже вянуть... Сумна доля й сумна пісня! Силувана праця витискає з грудей сумну пісню...

Тарасик: А наші тато й мама то ні сумної, ні веселої не співають, а все сумні виходять і приходять з панщини...

Катруся: І через сон сумно зітхають... Тато журиться нами, журиться нашою хоровитою мамою, яку Енгельгартові посіпаки до роботи виганяють... Ніяк нашим родичам співати.

Тарасик: Бідна наша мама, хора... А від чого мама хора?

Катруся: Від тяжкої праці на панщині, від журби та від лихого корму...

Тарасик: А нині тато не казали мамі йти на панщину. Правда, що мама не піде?

Катруся: Мама не годні... мама не здужають, але прикащика зі двора, того запитого москаля, щойно не видно... Він напевно прийде з канчуком і пожене нашу маму на панщину.

Тарасик: А як мама підуть, — як вони ледви ходять?

Катруся: Тії посіпаки — це люди без серця. Вони нікого не жаліють! В них умирай, — а робити мусиш!

Тарасик: О, як би я був великий, я не пустив би маму на панщину, ні тата і я сам не пішов би! Я зробив би так, щоби й дівчата, ні ніхто з людей не йшов на панщину. Тоді дівчата веселої заспівалиб. Правда, Катрусю?

Катруся: Дарма! Що один ти вдіяв би?

Тарасик: Кажу, що не пустив би маму на панщину! Вона ж бідна так почорніла, наче земля.

Катруся: *(втирає сльози)* Ох, Тараску, скільки таких нещасних наших людей почорнілих, скільки невеселих сіл сумує на нашій Україні...

Тарасик: А могиł кілька по степу... Дід Іван казав, що могили сумні й страшні, бо нічу поховані в них козаки встають і сумно говорять. Мені снилося минулої ночі...

Катруся: *(обнімає Тарасика)* О, мій братчику, мій Тарасику любенький, як то ти все добре тямиш, що розказував дід Іван.

Тарасик: Я-ж бо добре слухав і затямив, про що дід розказував, а розказувати багато він знав: і про козаків і про гайдамаків, про гетьманів... Сумно й весело, весело й сумно робилось, коли оповідав усе те минуле...

Катруся: А чи тямиш, Тарасику, як дід оповідав, що колись в Україні ніхто не знав і не чув про панщину. Була тоді воля, були козаки... А тепер нема.

Тарасик: Знаєш, сестричко, я, як виросту, то буду козаком! Не дозволю нікого кривдити! Буду їздити на гарнім коні *(підскоком вдає їзду на коні)*.

Катруся *(крізь сміх і сльози гладить Тарасика)*: Моє, ти, золоте серденько. Такимий малий, а такий завзятий і добрий!

Тарасик: Але знаєш, Катрусю, я хотів би піти до тих стовпів *(вказує рукою)*, що ось там підпирають небо і в ночі хотів би піти до тої *(показує)* високої могили.

Катруся: Та пощо, Тарасику? Пощо до тих стовпів, пощо нічу до могили?

Тарасик: Я по тих стовпах виліз би до неба, високо, високо, аж до самого Бога. Я попросив би Бога здоров'я для мамі і знесення панщини, щоби на Україні всі стали вільні, веселі... щоби козаки герцювали на конях.... такі, знаєш, у червоних жупанах... як дід оповідав. Я попросив би Бога, щоби дав мені доброго вчителя, який навчив би мене читати і малювати... Коби я міг!...

Катруся: *(весело)* Добрий братчику, мудрий Тарасику, як я люблю тебе за твоє золоте серце... *(Цілує Тарасика)*.

Тарасик: І я тебе, сестричко, люблю так, як маму, більше як тата?

Катруся: А, то чому більше як тата?

Тарасик: Бо тато казали мені: »Ти, Тарасе, ледащо і з тебе нічого не буде«.

Катруся: Цього, Тарасику, не слід брати так до серця. Тато казали це певно в журбі; тато тебе любить та хоче тебе в школу післати.

Тарасик: Я до дядка не хочу йти вчитися, бо він все п'яний і бє дітей, він недобрий. Я не люблю тих, що бють інших.

Катруся: Щож, коли іншого дядка нема, що міг би тебе вчити грамоти.

Тарасик: І малювати буде мене вчити?

Катруся: Там вже побачиш! Ти вже сказав, Тарасику, пощо підеш

до тих стовпів — а пощо ж ти в ночі на могилу підеш? Ти ж знаєш, як там нічю страшно. Дід Іван казав, що вмерлі, вусаті козати встають з могили, дивляться на степ, на села, на всю Україну... і кивають чубатими головами і сумно... сумно розмовляють та гірко над долею людей ридають...

Тарасик: Я і тому хочу там піти, щоби підслухати ту їх розмову...

Катруся: І не злякаєшся?

Тарасик: Своїх, то і мертвих, не боюся! Я їм розкажу — про гірке життя тата і мами. Вони дадуть мені таке зілля — про яке дід Іван згадував. Від того зілля я зроблюсь великим і сильним, а тоді все лихо прожену з України!

Катруся: Дав би Бог тобі таку силу! Не можна довше дивитися на те лихо, на тих замучених людей, на бідних дітей. *(По хвилі)* Та й нас колись, Тарасику, як не буде інакше, поженуть посіпаки на панщину. Мене то вже за рік, за два!

Тарасик: *(піднесеним голосом)* Ні, я не пущу тебе на панщину!

Катруся: *(крізь сльози)* Ой, Тарасе, Тарасе, моє золоте серденько, добрий ти братчик! Але прощай — я йду до хати, мама нездужає, треба в хаті порядкувати. Та й ти злази, та ходи братчику зі мною, любя мені розмовонька з тобою. *(Зіскакує з підвищення і хоче йти)*.

Тарасик: *(дивиться в сторону стовпів)* Я ще трохи надивлюся на ті блискучі стовпи, що так мене до себе манять.

Катруся: *(пристає)* Тільки, Тарасику, сам не йди до тих стовпів. В неділю підемо там обоє.

(Чути за сценою голос прикащика-Москаля: »До роботи рушай, бабу, а то тебе нагайом пабю! Скарей пашла — ти сволоч!« При тім ізза куліси показується нагайка).

ЯВА 3.

Мати: *(входить шкандибаючи, а за нею прикащик)* Змилуйтеся, пане, я слаба, йти на панщину не годна. *(Діти з боєм дивляться)*

Прикащик: Малчі — от тебе і нужно... *(Вдаряє матір нагайкою по плечах, діти кричать)*.

Тарас: *(зіскакує а вишні і до Москаля підбігає з кулаками)* Ти чорте, ти москалю проклятий, за що мою маму беш?! *(Вдаряє кулаками Москаля, а той відтручує його)*.

Катруся: За що беш? Не бачиш, що мама хорі!

Прикащик: От, ви щенята — малчать! А то пабю! *(Замахується нагайкою на дітей)*

Тарасик: Схаменися! — бо тебе Бог побє!

Прикащик: Как ти — хахолчик? — от тебе!

(Штовхає Тарасика, який падає на землю. Мати і Катруся підбігають до нього. Тарасик зривається на ноги. Тимчасом прикащик попихає матір наперед).

Прикащик: Пашла скарей на роботу!

(Мати і прикащик виходять. Діти підбігають за ними до краю сцени і простягають руки за матірню).

Тарасик і Катруся: Мамо! мамо!

Мати: *(здалека)* Катрусю, а пильнуй хати і менших дітей!

Катруся: *(сумно)* Добре, мамо!

Тарасик: Мамо, не йди! Мамо, вернися, ти слаба — тобі спочати й відітхнути пора!

Катруся: І замучать нашу бідну матір ті нелюди-поганці!

Тарасик: *(хапає кусень ломаки, й пускається доганяти прикащика)*
Я його побю — маму таки заверну!

Катруся: *(здержує його)* Ні, Тарасику, ти ще малий. Посіпака тебе нагайкою побє, та чобітьми потолочить, що й кістки цілої в тебе не буде.

Тарасик: Ох, як я виросту великий, я вам посіпаки покажу! *(Грозить ломакою в сторону посіпаки, відтак кидає її на бік).*

Катруся: Ходім, Тарасику, до хати, бо ти ще не снідав.

Тарасик: Я вилізу на гиляку й погляну, чи мама з ніг де не звалилася. Вона-ж ледви йшла.

Катруся: У панський огорог пішла слаба мотичити картопельку. Боже, мій Боже, коли ця недоля скінчиться?

Тарасик: *(вилазить на вишню)* Вилізу, подивлюся, може Бог на землю сходить, бо-ж на землі стільки лиха...

Катруся: Так, Тарасику, багато на землі лиха, але ти не відходи нікуди, бо з дороги зібешся й у степу широкім заблудиш!

Тарасик: Хоч би й заблудив — то не буду плакати; вийду на могилу й цілу Україну побачу.

Катруся: *(відходячи — до себе)* Чудний він, цей наш Тарасик. *(Відходить).*

Тарасик: *(злазить скоро).* Як не йти? Чим скорше треба йти до тих стовпів, що небо підпирають. Чим скорше — коли тут таке діється лихо! Піду до тих Божих стовпів, зайду до Бога самого і все Йому розкажу: що хору мою маму на панщину гонять, що українські села такі невеселі, що люди почорніли з нужди й трудів! *(іде поволі)* Іду, іду до тих стовпів, що небо підпирають, а вночі зайду до могил, де що ніч, про важну річ козаки розмовляють!... *(Виходить)*

Кінець.

Цenzуровано в золочівськiм староствi і дозволено на виставу в днi 6. квітня 1932 р.

Віршик до альбому.

Чи щастям дише в тебе груди,

Чи сумно йдуть хвилини.

Ніколи в світі не забудь,

Що син ти України.

(Що ти дочка Вкраїни).

Г. Дмитренко.

На Шевченкові Роковини.

(Кантата).

Слова Миколи Явного.

Музика Павла Носувця.

1. Прий-шли ми ни - ні, Бать-ку, по - мя - ну - ти Те-
2. Прий-ми днесь сво-їх вну - ків і ду-хом з ни-ми

бе ве - ли-ким Тво-їм ду - хом о - сі - ни - ти се-
будь на - вчи їх за край рід - ний на - ста-вить бо-дро

бе По - клін То - бі скла - да - єм, до сві-тла Ти люд
грудь. Мо - ли-тву за їх до - лю Все - виш-ньо-му не-

вів, по-клін за всі тер - пін-ня за Твій мо-гут-ній спів.
си, за ща-стя У - кра - ї-ни Ти Го-спо - да про - си.

ДАРУНОК НА ІМЯНИНИ.

— Мамцю! я купив нині для нашої Любці два тісточки з кремом на її імянини, але не кажіть їй про це нічого! — каже братчик Михась.

— А то чому? — питає зацікавлена мати.

— Бо я їх уже зів по дорозі.

Як прислужився Тарас Шевченко українському народові.

В попередній лекції з історії України, в „Світику“ за січень, ми вичислили тих великих людей, що перші стали будити український нарід з того сну, в який він попав по упадку гетьманства, коли Москва запанувала над Україною. Ми згадали там Івана Котляревського, що перший почав писати чистою українською мовою (народньою), та про інших і згадали про Тараса Шевченка, що вдарив у найвеличавіший дзвін свідомости й наче зевершив діло народнього пробудження.

Тепер скажемо про Тараса Шевченка окремо, тим більше, що ця лекція припадає якраз на березень (март), себто на той місяць, коли святкуємо річницю уродин (9. III) і смерті (10. III) Тараса.

Життєпис Тараса Шевченка певно кожний читач „Світика“ вже знає, бо щороку в цей час „Світик“ писав про Шевченка. Тож тут повторимо тільки головні дати з життя Тараса.

Тарас Шевченко родився 9. березня 1814 р. в Моринцях коло Києва. Його родичі були вбогі селяни, кріпаки в діди́ча Енгельгарта. Коли мав десять літ умерла йому мати, а батько оженився вдруге й Тарас дістав лиху маху. В два роки пізніше Тарасові помер і рідний батько, а в хату прийшов вітчим. Круглим сиротою почав Тарас шукати добрих людей, щоб добра навчили, бо змалку дуже горнувся до науки. Вивчившись у дяка читати й писати, пішов по сусідних селах шукати майстра-маляра. Однак кожний боявся приймати Тараса на науку, бо він був кріпаком, отже належав до діди́ча. Тарас пішов просити діди́ча дозволу вчитися, а цей узяв його до себе за слугу. Та пізнавши, що в Тараса є хист до малярства, дав його на науку, думаючи мати з нього колись заробок. Але доля судила Тарасові інакше.

Тарас попав у Петербурзі до маляра Сошенка, а цей щирий чоловік полюбив Тараса і згодом подбав, що добрі люди викупили Тараса з кріпацтва. Так Тарас став у р. 1838 вільним чоловіком. Він скінчив Академію Мистецтв, а чи-

танням книжок добув собі високу освіту і став присвячувати свій хист рідному народові. Вже замолоду почав писати прегарні вірші, а в р. 1840 вийшла перша книжка його поезій п. з. „Кобзар“.

Та не довго довелося Шевченкові бути на волі. В р. 1847 його арештували разом з іншими свідомими українцями, членами „Кирило-Методіївського Брацтва“, під замітом ширення протидержавних думок. Всім обійшлося легкою карою, а Тараса признали найнебезпечнішим за його вірші й засудили на довголітнє заслання в салдатську службу в далекі сторони.

Десять літ карався Тарас на заслання, а в тім сім літ не смів написати ні слова. Аж в р. 1857 вдалося добрим людям вивести для Тараса звільнення. Знеможений і хорий вернувся Шевченко до Петербурга і тільки ще успів бути раз на Україні та викупити свою рідню з кріпацтва. А скоро по тім, вернувшись до Петербурга, Шевченко за-снув на віки, дня 10. березня 1861 року.

Як бачимо ціле життя Тараса було терпінням устелене. До 24 року життя був кріпаком, десять літ прожив на заслання в солдатах, останніх чотири роки життя був під доглядом поліції і не смів жити на Україні, а тільки дев'ять літ. від 1838 до 1847 був вільним чоловіком.

Однак і тих дев'ять літ вистарчило Тарасові, щоб на всю Україну блиснув його могучий талант, те велике світло, що показало народові шлях до вільного життя. Його „Кобзар“, що вийшов у 1840 році, став скоро найулюбленішою книгою кожного свідомого українця, на всіх землях, де тільки живуть українці. А разом з „Кобзарем“ стали ширитися ті думки, що висловлені в творах Тараса. І за той час, коли Тарас у неволі мусів замовкнути, його „Кобзар“ робив своє діло: ширив народню свідомість.

Бож у „Кобзарі“ вичитали прибиті й пригноблені та поневолені українці давню славу історію свого народу, довідалися про світлу минувшину, коли то нарід був вільний і мав свою державу. Це збудило в народі тугу за волею.

Але Шевченко представив у „Кобзарі“ не тільки славу давних днів. Він повчив і показав, як і що робити, щоб давню славу завернути. Він кинув своє могуче слово: „Борітеся, поборете!“, — Він казав: „Учітеся, брати мої!“, — Він кликав: „Обніміте, брати мої, найменшого брата!“ І це

власне є найважливіші заповіді, які оставив по собі цей найбільший поет України.

Шевченко не діждався вже скасування кріпацтва й панщини, бо вони на Україні були скасовані в тиждень по його смерті. Але певне є, що Шевченкові поезії, ті думки, які Він поширив у народі, причинилися до того, що народ забагнув волі, і цар чув себе примушеним звільнити людей з кріпацтва.

Та не тільки знесення кріпацтва, але й дальші чини народу зродилися з „Кобзаря“ Тараса Шевченка. Думки і гасла його не дали народові зневіритися й тоді, коли цар заборонив навіть по українськи писати й друкувати та старався здушити всяку думку про волю. Бо ось і той указ пережили, і царя пережили, і український нарід мав уже свою відроджену державу в роках 1917 до 1920, а хоч знов утратив волю і знов є в московській неволі, то не забуває про Шевченкові заповіді й вірить, що знов настане день волі.

І в цім власне заслуга Тараса Шевченка, що він своїм геніальним талантом збудив віру й надію в українським народі на всіх його землях і повчив нарід, як до добра змагати. Це є заповіді безсмертні і тому вони певно здійсняться. Тільки треба всім нам вчитися, єднатися і боротися — а добра доля прийде до нас!

Ці заповіді може сповняти й дитина. Вчитися — це перший обов'язок дитини. Щоби була єдність — то нехай кожний українець любить українця і живе з усіми в згоді. А боротися може дитина своїм способом, так, що всюди назве себе українцем, буде по українськи говорити і молитися і не дасть українського народу понижати.

Запам'ятаймо собі ці заповіді Тараса Шевченка.

Батьків син.

Глядить тітка на Миронка,
Сестринога сина
Тай говорить: — Цілком в батька
Вдалася дитина.

— Має батьків ніс тай очі,
Бороду і губи,
Чоло, личко і волосся,
Рясниці тай зуби...

— Навіть має такі вуха,
Як у його тата...
— Я теж маю — Мирон каже —
Татові штанята!

К. Малицька.

На Тарасовій могилі.

Сценічний діяльог.

Краєвид над Дніпром. З боку Тарасова могила. Оля і Марта сидять на переді сцени і плетуть вінки.

Оля:

А хто дістане цей вінець?

Марта:

Тарас — найбільший наш спі-
[вець,

Шевченко — борець України,
Що задля Неї жив, терпів,
Та прапора свого не схилив
До останньої хвилини!

Оля:

Чи це був лицар, чи козак?

Марта:

Ні, це безталанний був кріпак!
Син кнугом битих мужиків
Та іскру Бог в нім запалив,
Іскру мистецького хисту.

І вдарив в струну проречисту,
І в піснях своїх оспівав

Все, що на Україні кохав:

Степи, лани, Дніпрові кручі,
Садок вишневий, верби гнучі,
Матерні сльози, дівчат любов,
Минувшини пожарища і кров,
Нещасний поневолений люд,
Що з нього шкіру кати дуть,
Усе-усе, чим душа народня
[наболіла, —

Шевченкова пісня розікрила.

Оля:

І так Шевченко цілий свій вік
[писав

І Україну словами малював?

Марта:

Не вік — за те, що боронив
[народ,

Заслав його за Урал цар-деспот.
Там десять літ серед кірпізької

[пустини

Тужив поет по любій Україні.

Оля:

І не побачили Дніпра вже
[його очі?

Марта:

Умер поет далеко на півночі,
Але сьогодні Він знову поміж
[нами

Над Дніпра спить синіми во-
[дами,

Серед степу широкого спить
[і дожидає,

Коли встане Україна, пута
[поскидає.

Оля:

Ось вже вінок ми і докінчили!

Марта:

Зложимо його у стіп могили.

(Дівчата складають вінок на могилі, а самі клякають і, зложивши руки, говорять);

Поклін Тобі, України Пророче,
Від мільона вкраїнських серць
[діточих.

Думками всі ми тамки линею
Під Канів, над Дніпро широ-
[кий — синій.

Так хочеться припасти до
[Твоєї могили,

Набрати відти гарту, віри,
[сили,

Загріти серце тим жаром лю-
[бови,

Що солодив Тобі заслання і
[окови,

Що вів Тебе у бій за Україну
І не погас, аж ляг Ти в домо-
[вину.

(Завіса поволі спадає).

Як малий Яць Білоус став козаком.

(Історичне оповідання з XVI віку).

(Продовження).

А Яць і собі лепече:

— Вдармо, вдармо на татар!

А хтось зі сміхом:

— А що ти, підхопню, теж хочеш бити татар?

— А вжеж, що хочу! — відповів твердо Яць.

А інший тому, що посміхався з Яця, відповів:

— Не смійся з нього, з нього справжній козак. Він ціляє й стріляє так, що не одного старшого засоромив би! І Яць пішов із ними в бій!

Вдарили на татар з заду. Татари від несподіванки змішалися, не знали куди нападати, від кого боронитися. Аж їх отаман крикнув щось по татарськи й миттю татарське військо розділилося на дві частини, — одна звернулася на хуторян, а друга далше билася з козаками.

Почалася завзята січа. Малий Яць орудував гострою шаблею, як дорослий козак. Багато вже коло нього раних і хуторян, і татар та він якось ще ніодного удару не дістав. Беться, не зважаючи нінащо! Не думає про небезпеку. І сам не запримітив, як він уже відбився від своїх, а кругом нього вже не хуторяне, а козаки.

На хвилину спинився. Де він? Аж бачить відділ татар кидається в один бік. Шле зір туди! А там на боці лицар на білому коні в дорогій киреї, в золотистому шоломі, а біля нього тільки двох козаків! Беться завзято, а татари з криком кидаються на нього, та не з мечами, лиш аркани пускають у повітря. І блиснула думка в голові Яця:

— Це певно Дашкович! Татари хочуть його живцем зловити, щоб за нього дістати викуп. Треба його рятувати.

І на весь голос крикнув:

— Гей, козаки, рятуйте вашого отамана, там, осьтам! — і показав рукою.

Козаки звернулися туди:

— На поміч намісникові! — скричали й вихром пігналися туди. А Яць за ними, досівши якогось татарського коня, що бігав люзом.

На сам час прибули козаки. Два аркани вже були впали на Дашковича й татари вже тягнули його. Та козак, що

перший надігнав, перетяв шаблею один аркан, а татарина, що в його руках був другий аркан, зарубав інший козак.

Побачили татари, що отаманови джаврів прибула відсіч, і кинулися на козаків. А Дашкович, увільнений від арканів, кинувся наново в бій.

Не довго вже тривала битва. Татари побачили, що не дадуть ради козакам і пустилися тікати. Частина козаків пустилася за ними в погоню.

А Остап Дашкович дякує козакам, що вирятували його:
— Дякую тобі, пане сотнику, й усім вам, козаки, що вирятували мене з бісурменської неволі!

А сотник відповів:

— Це наш обов'язок боронити свого вождя. Та правду сказати, в першу чергу належиться подяка не нам, а отсему хлопцеві. Він перший побачив, що ваша вельможність у небезпеці й закликав, щоб ми йшли на підмогу!— і показав рукою на Яця.

Дашкович звернувся до Яця:

— Дякую тобі, хлопче! А як ти звешся?

— Яків Білоус з Петренкового хутора під Переясловом!

— З тебе був би добрий козак! — сказав Остап Дашкович. — Чи не хотів би ти під моєю рукою вправлятися в воєнному ремеслі?

— Ой, ще й як хотів би! — закликав хлопець із захватом.

— А маєш ти батька, неньку?

— Маю, живуть на цьому хуторі!

— Поїдемо туди! — звернувся Дашкович до своїх козаків.

Поїхали. Остап Дашкович із сотником та з Яцем увійшов у хату Білоусів.

— Здорові були! — привітав батька й неньку. — Приводжу вам вашого малого лицаря. Та заразом прошу в вас згоди забрати мені його зі собою. Він має охоту вчитися під моєю рукою воєнної штуки.

— Як має охоту, то хай іде! — сказав батько.

Дашкович відпочив трохи на хуторі. Оповів, як він найшовся під Переяславом. Одержавши вістку, що татари йдуть на Україну, він зі своїми козаками виступив проти них. Осьтак у пошуканні за ними загнався він аж під Переяслав.

— І тут — додав зі сміхом — трохи в татарський ясир не попався. Якби не ваш син, хто зна, чи вже не везлиб мене татари на Крим до свого хана в Бахчисарай!

Так малий Яць на чотирнадцятому році життя став козаком.

Антін Лотоцький.

Вірчина математика.

Вірочка, мала пестійка,
Жартувати любить дуже,
Математика чомусь лиш
Вірочці часом не служить.

Та зі скрути вийти вміє
Вірця в кожну хвилину;
Раз найти казали скоро
Вірці з вісім половиною.

Того Вірочка не вміла,
Та не стала й тут безрадно,
Лиш спитала: — Чи поземо,
Чи то може простопадно?

— Все одно! — на те їй кажуть.
— Ні! — відрубє пестійка —
Бо поземо — буде зеро,
Простопадно — буде трійка.

Ви-ж всі, діти, відгадайте:
Як вона це розуміла,
Чи правдиво, чи дотепно
Відповіла Вірця сміла?

Вуйко Гонцьо.

Вечір.

Слова Т. Шевченка.

Народня мельодія.

Аранж. П. Носувець.

Живо

1. Са-док виш - не - вий ко - - ло ха - ти, хру - щі над виш - ня-
2. Се - мя ве - че - ря ко - - ло ха - ти, ве - чір - ня зі - ронь -

ми гу - - дуть, плу - га - то - рі з плу - га - - ми йдуть, спі - ва - ють
ка вста - є, доч - ка ве - че - рять по - - да - є, а ма - ти

і - - ду - чи дів - ча - та, а ма те - рі ве - че - - рять ждуть.
хо - че на - у - ча - ти, так со - ло - вей - ко не да - є.

3. Поклала мати коло хати маленьких діточок своїх. Сама заснула коло їх.
Затихло все... Тільки дівчата та соловейко не затих.

Він не божиться.

Сповідав пан-отець в церкві
Малого хлопчину,
А по сповіді навчає:
— Кажу тобі сину...

— Шануй маму, слухай всього,
Що лиш скаже тато,
А крім цього знаєш, хлопче,
Не божись багато!

А той каже: — Я у всьому
Вам тут признаюся —
Та, їй Богу, я ніколи,
Отче, не божуся!

Богдан Кентшинський.

Із щоденника Славка Вірного.

Здоровимо п. Василя Тихого.

5 лютого, понеділок.

Вечором читав батько свій часопис, Галя кінчила писати якусь задачу, а я з Данком грав у шахи. Час до часу ми передражнювали Галю:

— А котрий раз уже переписуєш свій твір, Галюсю? А до якого журналу його пішлеш? Певно до „Русалки“?

Бо наша Галя пише „набрудно“, а потім переписує, а коли ще помилиться, то і третій раз пише.

Галя не відповідала нам нічого і ми перестали. Мушу признати, що це добрий спосіб. Коли тебе зачіпають, удавай, — що не чуєш. Тоді нападник застидається і дасть спокій.

Саме коли я мав своїм коником сказати Данковому королеві „шах“, озвався батько:

— Слухайте, малі! Тут є щось для вас цікаве!

І почав читати, що якийсь незнаний добродій з Америки, Василь Тихий, оголошує, щоби голосилися всі, хто управляє дитячою бібліотекою, бо дістане для бібліотеки всі видання „Світа Дитини“ „Діточої Бібліотеки“ в 1934 році, а добродій Василь Тихий заплатить за ті видання нашому видавництву. Крім того, кожний бібліотекар має написати по році: скільки котрий хлопчик чи котра дівчинка прочитали книжечок за цілий рік. З тих, що найбільше прочитали, вибереться десятеро дітей і вони дістануть від пана Василя Тихого премію — якусь суму грошей в нагороду за пильне читання.

Ми аж сплеснули в долоні! Бо це нечуване! Скільки гарних книжечок видасть Видавництво „Діточа Бібліотека“ за рік! І вже немало є дитячих бібліотек при читальнях, при школах, при церквах! А пан Василь Тихий заплатить за всі-всі книжечки для тих усіх-усіх бібліотек! Це справді велике діло! І хоча той добродій так скромно називається: Тихий, то він у тій хвилині став для нас дуже-дуже славним і відомим і любим та — Голосним Василем! І певно таким стане для тих українських дітей, що будуть читати гарні книжечки за його гроші.

— Десь багато-багато грошей мусить мати п. Василь Тихий! — сказав Данко. — Бо не тільки, що заплатить

за книжечки, а ще й роздасть тим десятком, що найбільше прочитають, премії грішми!

— Добре, що має! Нехай би мав і ще більше, бо варт він того. Ті гроші він обернув, і на даліше певно буде обертати, на користь українським дітям! — сказав я.

— А може й небагато він має! — озвалася Галя. — Може і всі свої гроші, заощаджені з важким трудом, призначив він на таку гарну ціль, щоби мати сердечне вдоволення і щоб інших, багатших від себе земляків, заохотити до такого самого діла.

— Хтоб він не був, то ми мусимо показати йому свою радість! — сказав Данко. — Зараз напиши, Славку, в своїм щоденнику такий привіт, щоб це було поміщене в „Світі Дитини“ на втіху тому щирому чоловікові, Василеві Тихому.

Я послухав радо і написав таке:

„Дорогий Добродію, Василю Тихий! Хоч не знаємо Вас особисто, та знаємо Ваше щире серце з того діла, яке Ви вчинили. Ми прочитали в часописах Ваш заклик і Вашу готовість до жертви в користь української дівчоти. Радіємо, що знайшовся в нас такий гарний громадянин. Щиро дякуємо Вам за Ваш великий почин в ім'я наших і всіх українських дітей та просимо приймати сердечні поздоровлення і привіти від Галі, Богданка і Славка“.

— Добре ви вчинили, діти, що таке задумали! — сказав батько. — Пан Тихий певно буде радіти вашою щирістю, бо пізнає, що діти вміють оцінити його прегарну жертву. Щож до тих нагород за найбільшу кількість прочитаних книжок, то треба це розуміти як заохоту до читання взагалі. Вибирати до премій будуть таких, що не тільки прочитали, але й зрозуміли, отже уважно прочитали, не спішилися! Бо кожна розумна дитина знає — говорив далі батько, — що читати уважно треба і без нагороди, бо й само читання збогачує ум і серце, а це вже є також велика нагорода для пильного читача. *Славко Вірний.*

ЩО БУЛО КОЛИСЬ?

Мала Леся прислухується розмові родичів, які говорять про всякі новітні здобутки технічні й зацікавлена питає:

— Татку, а що було тоді, як ще не було самоходів, ні радія?

— Був ідеальний спокій і тиша! — відповів батько.

Мандрівка Петруся Пиріжка.

Третя мандрівка.

Дивується матінка, що Петрусь додому на обід не приходить; бачить вона його весь ранок, як сидить непорушно на могилі за городами у задумі великій. Вже полудне минуло, сонечко до заходу перекотилося, а його нема.

— Петрусю, синочку! — кличе матінка дзвінко, а Петрусь мов зі сну збуджений зривається, мов пташка, зі самого вершка могили пурхає і в материні рамена падає.

— Не гнівайся, матінко, що я забарився! Сам я не знаю, що зі мною було. Здається якусь велику мандрівку відбув я в минулі часи, в сиву старовину. Матінко, чи довго стоїть отся могила на полі?

— Довго, синочку, кількасот років. Кажуть — ще Татари тоді на нашу Україну нападали.

— А ось я, матінко, все це бачив! — каже Петрусь, а мати здиво-

вано і стурбовано дивиться йому в вічі, мовби всю правду хотіла з них виловити, як золотий перстенець у воді глибокій.

— Не ймеш віри, матінко? Ось я все тобі розкажу.

Вибіг я ранком послухати щебету жайворонка, сів на могилі тай задумався; думав про тих, що у ній спочивають, про те страшне, а може й славне, що діялося тут колись. Ех, колиб можна все це відгадати або вдруге своїми очима побачити! Колиб таке диво, сталося! І враз — померк довкола мене світ і хвилинку гейби ніч на землі царювала. Тільки щебет жайворонка не вгавав і по ньому, як по срібній стежці, мандрувала моя душа в минуле. Розплющив я очі, бачу: починає свитати. Я наче на тому самому місці, що й перше, а наче на іншому. Бачу ліс за ставом, тільки, гейби більший, буйніший; бачу круглу гору, тільки не таку

лису, як тепер, а порослу густими тернями. Не стало могили, на якій я сидів, не стало наших садків і городців, ні церковної бані, тільки там внизу, де тепер млин, біліють хатки. І враз — за темним зарощеним лісом — вдарив у небо стовп полум'я і вперся в хмару червоний і зловіщий; ширшав і ріс, поки все небо від нього не загорілося і червоніло, мовби кров по ньому спливала. В туж мить у хатках, що під лісом, там внизу, зчинився короткий крик. Хтось

біг по загонах, падав і знову зривався. А зза ліса, мов з полум'я, вискочив вершник, летів мов птиця з розвіяними полами і кидав у повітря жажливий оклик: „Татари йдуть! Втікайте!“ Коло хаток заворушилося мов у муравлиці, поле зарілося від жіночих і діточих постатей. Високий, чорновусий козак показував дорогу і кликав: „На Круглу Гору, в терня! Швидче, небожата!“ Поруч

нього біг невеличкий хлопчина зі закривленою шаблею в руках. В його очах я не бачив жаху. Постаті бігли як тіні. Нараз від сторони ліса застогнала земля під копитами, забрязчала зброя і дике татарське „Аллах!“ понеслося над полями.

— Татари! Татари! — закричали втікачі і безрадно заметушилися. Всім стало зрозуміло, що до тернових гайків вони не вспіють добігти, бо поганці доженуть їх на швидких конях і постинають голови шаблями або заберуть у неволю.

Тільки чорновусий козак не жахнувся. Він станув на цьому місці, де тепер могила і крикнув скільки сил:

— Хлопці, до мене! Не даймо ворогам жінок і сестер наших! Мусимо їх здержати, поки наші не схороняться. До мене! до мене! Краща смерть, як неволя!

Хлопчина коло батька стояв зимний і непорушний, як на правдивого козака пристало. Із досвітнього мороку, забагреного кривавою загравою, виринали одна за одною кремезні постаті, — хто з довбнею, хто зі списом, хто зі старою шаблею. Чорновусий козак мов орел поміж ними, і я, малий хлопець, зрозумів, що такому і сама смерть нічого не вдіє. Я пізнав, що бувають хвилини, коли вмирати зовсім не страшно. Але ти жахнулась би, матінко, дивлячись, як татарська навала вихром грянула на лаву оборонців. Як дивно, матінко, що я тоді не боявся, хоч тепер, як згадаю, мороз у мене по спині пробігає. Подивися, чи не має в мене на чолі крові! Нема? Дивно, бож бачив я і чув, як вона бризкала довкруги мене. Хоробро держалися хлопці; покосами клали ворогів перед собою, хоч і сами мертві валилися додолу. Чорновусий, мов страшний косар, косив кривою шаблею, а позаду нього стояв його синок і держав другу шаблю на поготові. Колиж і друга вищербилася, він притягнув слабими ручками велику довбню. Страшно скаженів батько у цьому стовковищі людей і коней. Неначе бачу його, як кричить: „видержіть!“ і в туж хвилю стріла з лука прошибає його геройську грудь. Я закричав дико і заплющив очі, а коли відчинив їх по хвилині, лежали всі оборонці мертві на стосах татарських тіл, а поганці, що осталися в живих, дармо гналися за мешканцями села, що ратувалися втечею; непролазні тернові гайки скрили їх безпечно у своє нутро.

Деж був син чорновусого козака, що не знав жаху ні тривоги? Чи і він поляг? Ні, дивним-дивом він спасся на лихо. Сидів тепер над трупом свого батька і в німій розпуці гладив його буйне шовкове волосся. А може не була це розпука, а німе завзяття — не знаю... Червоне зарево над лісом прибігло, зза Круглої Гори сходило зачудоване сонце, а над тілами мертвих героїв знов затягався щебетом жайворонка і — чи повіриш, матінко? — я тоді зрозумів, що це та сама пісенька, яку він співає над засіяною свіжим зерном нивою. Знов світ померк на хвилину, запах крові забив мені памороки, а коли я очунав, побачив себе на тому самому місці, що й перше — на вершку могили і все кругом мене було так, як передтим. Ні, не зовсім, бо тепер я вже знаю страшне минуле, по якому самотнім свідком лишилася могила. Я задумався

так глибоко, що забув прийти на обід. Ти не гніваєшся, матінко?

Матінка мовчки взяла Петруся за руку, повела в хатку і дала їсти. А коли він, заїдаючи смачно, дивився не неї своїми мудрими оченятами, вона зазірала в них на саме дно, мовби всю правду хотіла з них виловити, як золотий перстенець у воді глибокій.

— Знаєш, синочку — сказала вона по довгій мовчанці — мені здається, що всяке лихоліття можуть перебути тільки такі хлопці, як син того чорновусого козака.

Скажи мені!

Забава, що вправляє пам'ять і вчить.

Таку забаву завели від кількох літ в Америці. А з Америки поширилася вона також і в Європі.

Відбувається ця забава так. Один ставить питання, другий відповідає. А питання можна ставити з різних ділянок: з історії, з географії, природи, з письменства і т. д. Коли питаний відповідь зовсім добре на питання, то має дві точки, коли відповідь досить добре, одну точку, колиж не відповідь, або відповідь хибно, не має ніякої точки.

Ось таку забаву заводять тепер «Світик» зі своїми читачами. В кожному числі газетки буде десять питань, а в дальшому відповіді на них, щоби читачі знали, чи добре собі відповіли. Ті питання можуть задавати наші читачі своїм сестричкам і братчикам, товаришам і знайомим. Забава ця дуже пожиточна, бо вона перевірює запас нашого знання, вправляє нашу пам'ять, а відповідями збогачує наші відомости.

I.

1. Яка зброя вертається назад до воїownika?
2. В яких місцевостях у Галичині є копальні нафти?
3. Якого складника найбільше в людському тілі?
4. Чому зовемо нещирі сльози — »крокодилячими«?
5. Яку частину Галичини зовемо »Опіллям«?
6. Хто з людей жив найдовше?
7. Як називався перший український дитячий часопис у Галичині?
8. Котрий наш князь зробив Галич столицею своєї держави?
9. Хто перший піддав думку збудувати »Народній Дім« у Львові.
10. З чийого твору перелицював Іван Котляревський свою »Енеїду«?

Хто не прислав ще **ПЕРЕДПЛАТИ** на „Діточу Бібліотеку“ — то нехай зробить це як найскорше?

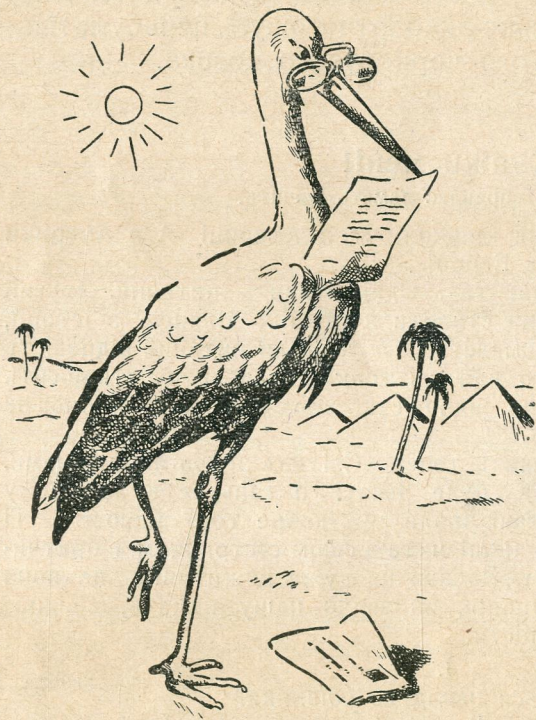
Вже вийшла 3-тя книжечка „**ТАРАСОВИМ ШЛЯХОМ**“, яка в книгарській продажі коштує 1'20 зл.

Гая.

Лист воробчика до бузька.

Вельмишановний Пане Бузьку!

Пишу до Вас цих кілька слів. Подаю вам вістку з рідного краю, з Вашого рідного гнізда. Я мешкаю даліше в рішу під Вашим гніздом і добре мені живеться. Пильную Вашого гнізда і стережу як свого власного.

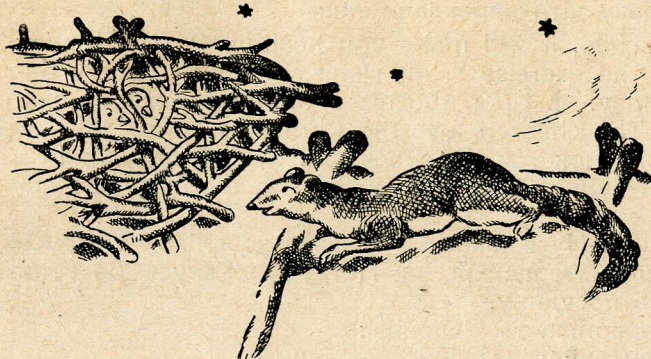
Мимо того сталася одна шкода, а я не міг їй перешкодити. Всьому винна брехлива сорока. Раз наробила крику на ціле подвір'я. Прилетіли ворони, бо думали, що будуть гості. Вони дуже люблять гостей, бо тоді господиня викидає всякі відпадки на двір. Є чим пожитися. Я також люблю і я радувався. Думав, що домашні забудуть замкнути курник і стодолу — будуть давати чужим коням обрік, порозсипають зерно — думав, дістанеться і бідному воробчикові дещо, тай не дивувався лакомим воронам.

Тимчасом гостей зовсім не було. — Щось зо дві ворони сіли нараз на гиляку від Вашого гнізда та зломали її. — Знаєте котру? Тую вільхову, третю від полудня. Тую кріслату, на якій все сідали Ваші любі бузенята, як ще вчилися літати.

Яка шкода! — Така памятова гиляка!

Ваше гніздо захищає мене і я тут безпечний від не-неодного лиха. От, недавно куна хотіла зісти мене і мою родину. Лізла вночі тихенько по даху. Та тільки ми її зачули, зараз залізли глибоко межи поплутані гиляки, та соломю, так, що куна не могла нас зловити. Даремно об-

ходила Ваше гніздо довкола. Пхала в кожду шпарку то лабку, то носик. Нічого нам не могла зробити. А як засвітало, пішла собі геть. Якби мешкали десь під стріхою, булаб певно зловила.

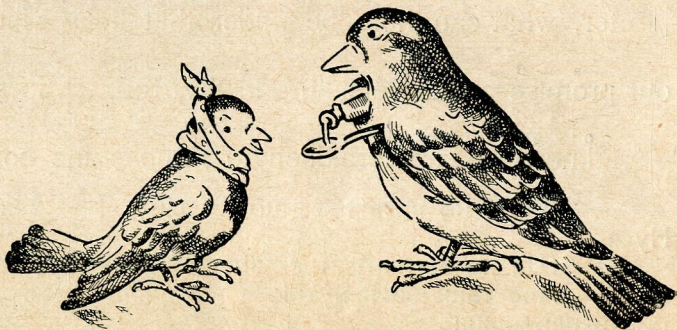

Якось недавно була буря і сніговія. Вітер цілий день хитав Вашим гніздом. Не міг його скинути, бо воно сильне. Ви добре будували. То бодай пере-

бакирив його зі сходу на захід. Треба буде на весну підперти.

Від того часу віє мені до помешкання. Мій молодший синок Сірокрилок перестудився і кашляє. Тому прошу Вас, щоби Ви дали мені від східної сторони підпору, та загату.

Маю надію що вислухаєте моєї просьби і на весну направите ту шкоду. Пишу до Вас в українській мові, а не знаю чи Ви зрозумієте моє письмо. Ви все

з жінкою, та дітьми розмовляли по єгипетськи. Щось мені здається, що Ви не знаєте моєї рідної, української мови. — Вибачайте! — яку мову знаю, такою і пишу. Радби я довідатися, як Вам і Вашій Родині живеться в теплих краях? — Чи тужите за рідним краєм? — Чи скоро вже буде весна?

Прилітайте нам якнайскорше! Ми всі тужимо за Вами і за весною. Бажаю вам доброго здоров'я і приємної жаболовлі. Поздоровляю Вашу родину, а Вас цілую в крило.

Ваш вірний слуга і комірник — Воробчик Сірий.

Адрес: Африка — край: Гіпопотамія — почта: Крокодиляче Багновиння, — село: Жаболупи — мешкання; Пальмове дерево І. гиліяка від полудня — Високоповажаний Пан — Бузько Жовтодзубий.

Всі вчимося англійської мови.

16. Заглянуть, чи ні?

Домашню вправу діти переклали так:

1. Rise early, child, it will make you healthy. 2. On Monday I shall have written the exercise 3. My sister read the book on Saturday and on Sunday. 4. Upon the table stood a nosegay in a beautiful vessel. 5. The children love the Christmas.

— А тепер уже може довідаємося, що було в посудині! — сказала Нуся, коли вуйко Славко брав крейду, щоб дальше писати казку.

— О, яка панна Нуся цікава — сказав зо сміхом Петрусь Висоцький — більше нетерпелива, як Петрусь і Гануся, бо вони досі не заглядали в посудину.

Нуся вся почервоніла та відповіла:

— А вони таки вкінці заглянуть, побачите.

Вуйко Славко не сказав на це ніщо, тільки писав на таблиці:

One afternoon — it was on Saturday, Annie whispered:

„Peter, what can there be under that lid?“ „Hush! Remember

our promise“ said Peter in a low voice, „I do — replied Annie

— I know we are forbidden to remove the cover.

— А що не казала я, що заглянуть! — закликала втішена Нуся.

— Ще не заглянули — відповів їй поважно Петрусь.

— Але таки заглянуть! — впевняла Нуся. А вуйко Славко писав переклад:

One afternoon

it was on Saturday

Annie whispered:

Peter, what can there be under that lid?

»Hush! Remember our promise«

said Peter in a low voice.

»I do — replied Annie

— Раз пополудні,

— це було в суботу,

— Гануся шепнула:

— Петрусю, що може там бути

— під цим (віком) накривкою.

— Цить! Тями про наше приречення

— сказав Петрусь тихим голосом.

— Я тямлю (Я роблю) відповіла [Гануся.

— I know we are forbidden to remove the cover.

— Знаю нам не вільно (ми заборонені) зрушити накривки.

— Ха, ха, ха! Ми заборонені зрушити накривку! — розсміявся Івась Савич.

— Смішно тобі — сказав вуйко Славко — та дарма, по українськи то зле, а по англійськи правильно. Таксамо ми ка-

жемо: »Нам сказали«, а Англієць каже: »We are told«, »Ми сказані«. А Оля каже: »Нас видко«! буде по англійськи: »We are seen«!

— Так притакнув вуйко Славко. — А як скажемо: »Глядітимуть на нас«!

Відразу кількоро дітей переклало: We shall be looked at us.

А вуйко Славко сказав:

— Ви переклали добре, тільки »us« непотрібне. Англійці, як знаєте, пропускають слова, що їх можна легко догадатися. Бачите, стараються говорити якнайкоротше.

— То тому в англійській мові так багато коротеньких слів — завважав Ярко.

На вправу завдав вуйко Славко такі речення:

1. Пополудні буду вчитися.
2. Діти говорили тихим голосом.
3. »Учітеся, брати мої, думайте, читайте«!
4. Так сказав наш поет Тарас Шевченко.
5. Діти, тямте ці мудрі слова. *Антін Лотоцький.*

Картини зі »Світикового« Альбому.

Наші друзі з Буковини.

Хто це? Варто всім сказати,
Щоби кожен про це знав:
Це є — Вірочка Синявська
Й її братчик — Ярослав.

На зеленій Буковині,
У Молдаві, у селі,
Проживають ці велелі
Читачі наші малі.

Вірка, мов яка русалка,
Заквітчалась в маків квіт,
А обоє бистро — люблю
Дивляться на Божий світ.

Та й не диво! Біля себе
Білого ще й мають Бурка..
З ним вони відважні всюди,
Не бояться навіть турка!

Дай їм Боже, щоб нікого
Не боялись все життя!
Хто це? Вірочка і Славко —
Це вже сказано »з кінця«...

Дитячий баль.

Товариство «Українська Захоронка» у Львові улаштувало в дні 12 лютого ц. р. в салях «Укр. Бесіди» костюмову забаву для дітей, яка дуже гарно вдалася і згуртувала поверх сотню дітвори в віці від 3—12 літ. Діти були повбирані в незвичайно помислові й оригінальні костюми.

З помислових та оригінальних костюмів — перше місце заняла Леся Храплива, як «Діточа преса». Найгарніший стилевий костюм запрезентувала Христя Гашинська, як, «Дівчинка з епохи Бідермаєра». Українських народніх строїв було кілька, а зпоміж них на перше місце вибивалися: Іванка Мурська і Вірочка Ющишинівна. Фантастичних строїв було багато і всі незвичайно гарні та прецизні. Зпоміж них на перше місце вибилася Ірена Нагірна в червоному строю «Французької Дами». Паперових костюмів було два і вони загально всім подобалися і оба були преміювані а саме: «Хризантема», якою була Славця Полюга і «Метелик» — Мартуся Голіянівна.

Простора касинова сяля представлялася наче якась заворожена країна з казки, стільки було там усяких постатей і фігур. З далекого Сходу приїхала прегарна ЯПОНОЧКА (Оксанка Тарнавська), яка з ГОЛЯНДКОЮ (Дарцею Рудницькою), та ФРАНЦУЗЬКОЮ МАРКІЗОЮ (Іренкою Луговою) запрезентували свої стилеві костюми. Милим КНЯЗЕНКОМ з КАЗКИ і СОНЯШНОЮ ЦАРІВНОЮ були сестри Славця і Любця Лугові. Десь з нетрів Канади прибув на цей

баль ІНДІЯНИН (Юрко Абрагамович), а знад Гангу прибув також правдивий МАГАРАДЖА (Лесько Прийма). Завитав теж на цей баль ЛИЦАР НЕУСТРАШИМИЙ (Ромчик Марітчак), а з Запорожжа прибув КОЗАК-КАРМАЗИН (Юрко Базилевич). ПАЯЦИК із «Ріголетто» (Іванка Дейнека) та ПЕРРОТИК (Таїсса Семчишинівна) з ЦВІТАРКОЮ (Лідусею Юзич) бавили всіх своєю соняшною веселістю, а додержував їм товариства чепурний та рухливий ТИРОЛЕЦЬ (Орест Яценків).

Забавами проводив Вп. проф. Вороняк, а собі до помічі дібрав ще п. п. Петрину й Осипа Ковалю (студенти вищих шкіл), які в характеристичних костюмах ТОРРЕАДОРА і ВУЙКА САМА знаменито розбавили зібрану дітвору.

Забава протягнулася від 3-тої зполудня до 8-ої вечір і дала зібраній дітворі багато милих вражіннь, до чого теж причинився й добірний буфет під зарядом пань з Управи «Укр. Захоронки». І «Світлик» теж там був, канапки їв й лімонядою попивав і все, що бачив — тут описав.

Вовче весілля.

(Співати на ноту пісні: «Дівча в сінях стояло!»)

Прийшов ведмідь кудлатий,
[кудлатий,
До вовчиці у свати, у свати,
Бо вовчицю в зимі
Вовк засватав собі,
Буде гульня!

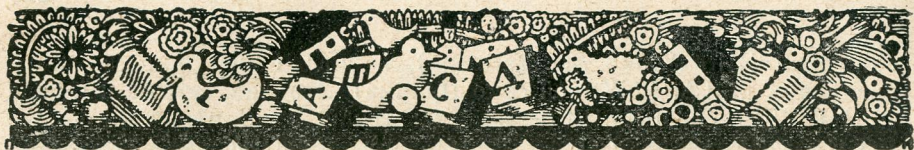
Сів ведмедик по труді, по [труді,
Грає марша на дуді, на дуді,
Вовк медок смачно пе,
В тан з козою іде,
Гой-га-га! га!

Їж медочок тримає, тримає,
Лис вже чарки ставляє, ставляє,
Зайчик з ліса прибіг,
Він би їх везти міг
На весілля!

Нині вовчик в гуморі, в гуморі,
Гейби в повній коморі, коморі,
Хто живе, той гуляй,
Ти, ведмедю, нам грай
Ще козачка!

Хто не схоче гуляти, гуляти,
Того буду кусати, кусати,
Того зім, роздеру,
Шкіру жінці понесу,
Буде кожух!

„ТАРАСОВИМ ШЛЯХОМ“ = ЗБІРКА промов, деклямацій, рефератив та сценічних картин на Шевченківські Свята — вже вийшла друком! Ціна: 1.20 злотих (з пересилкою 1.30 злотих).

ЗАБАВИ

Весняна ігра.

Діти стають в колесо, беруться за руки йдуть кругом і співають на голос коломийки:

Ой, зза гори високої
Вітрець повіває,
Вже Веснонька ясний промінь
На світ розсіває.

Ой, Веснонько чарівная,
Ходи, поспішайся,
Ставай собі тут у коло,
З нами забавляйся.

Тепер розривають колесо і стають одно за одним, а йдучи кроками, співають, на голоспісні: »І шумить і гуде«:

Що то в горах гуде,
Що то в хмарці гримить?
То Веснонька іде гожа,
Птах з вирею летить.

Птах з вирею летить
І гніздечка шука,
Бо рідненьке гніздечко
Жде на своє пташа.

(Наслідують руками рух крил).

Тепер стають в ряд, звертаються лицем до сонця і співають на голос пісні »Дощик, дощик, капає дрібненько«:

Сонце, сонце, сонячко ясененьке,
Ти потішиш, розвеселиш
Серденько маленьке!

Сонце, сонце, сонячко весняне,
Ти оگریєш, ти покріпиш
Те поле зоране!

Сонце, сонце, промінячко гоже,
Засвіти нам, заясній нам,
Бог тобі положе!

Тепер знов беруться за руки, ідуть колесом і співають коломийки, як вище, але щораз швидше.

О. П.

ЗАБУВ СКАЗАТИ.

Днесь розказував один хлопець в школі, що на його напали якісь бандити і забрали від нього гроші, що їх мав при собі! — оповідає Івась дома.

Мати: А його не забили?

Івась: Не знаю, бо я забув про це його поспитати.

ВЕЛИКА ЗНИЖКА ЦІН НА ВИДАННЯ: „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“

Найкраща нагода доповнити читальняні, кооперативні та приватні бібліотеки.

ціна давн. — тепер.		ціна давн. тепер.	
Антін Вільшенко: Життя й пригоди Цяпки Скоропада , ст. 270	4:50—1:50	Д. Дорошенко: Мої спомини II. III. і IV том по 1:50	4:50
М. Голубець: Історія Львова від найдавні часів , ст. 170	3:00—1:25	Олена Степанівна: На передодні великих подій. Переживання і думки 1912-1914	2:00—0:70
Б. Лепкий: Оттакосбі , ст. 131	1:50—0:70	Михайло Костів: Джин-гісхан грає , ст. 102	3:00 1:20
Слота , ст. 27	0:90—0:30	Др. А. Чайківський: Чорні рядки . Спомини за час від 1. XI. 1918—13. V. 1919	3:00—1:20
Зірка , повість ст. 181	4:00—1:75	Др. І. Максимчук: Кожухів — трагічна доля рештків УГА, ст. 100	2 80—1:10
Вадим , повість ст. 227	4:50—2:00	М. Мельник Матіїв: На чорній дорозі , оповідання	3:50—1:50
В. Софронів: Грішник , ст. 112	1:50—0:60	А. Крезуб: Партизани — спомини ст. 358, т. I. і II.	8:00—3:50
Халіба Едіб: Вогні , повість ст. 234	4:50—3:50	Е. Чикаленко: Щоденник (1907-1917) ст. 496	14:00—6:00
Берестейський мир — спомини і матеріали ст. 320	8:00—3:50	Др. Ганс Кох: Договір з Денкіном — причинки до трагедії УГА на Вел. Україні I. XI.-17. XII. 1919	1:80—0 80
Роман Купчинський: У зборах Бескиду	3:00—3:90	Ілько Борщак: Гелікорій Орлик ген. Людвіка XV., ст. 208	7:00—5:00
Ф. Дудко: Чорторий ст. 180	3:50—3:00	І. Калічак: Записки четаря спомин з Хирівського фронту 1918-1919	2:80—1:20
Квіти і кров , ст. 192	4:00—2:00	Др. К. Левицький: Великий зрив — ст. 150	6:00—2:50
На згайуцях , ст. 168	4:00—2:00	Т. Г. Масарик: Світова революція I. II. 540 ст.	21:50—8:00
Глум , оповідання, ст. 56	1:20—0:50	В. Приходько: Під сонцем Поділля ст. 250	6:00—2:50
Ген. В. Петрів: Спомини з часів укр. революції		В. Юрченко: Шляхами на Соловки	5:00 4:00
I. До Берестейського миру, ст. 180	3:50—1:50	„ Пекло на землі	5 00—4:00
II. Дозаняття Київ, ст. 184	3:50—1:50	В. Лентонович: Хроніка Гречок	3:50—1:70
III. Кримський похід, ст. 165	3:50—1:20	О. Бабій: Перші стежі пов. зі стрілецького життя	6:00—2:80
IV. Доба Гетьманщини, ст. 117	3:00—1:20	І. Борщак: Мазепа , життя й порив Вел. Гетьмана	5:80—4:50
Ю. Шкрумеляк: Чета крилатих , приг. з воен. час. ст. 262	5:00—2:00	О. Попович: Відродження Буковини	2:60—1:20
М. Брилинський: Хрестний вогонь , военні нарис, ст. 184	3:50 1:50	А. Крезуб: Нарис історії україн.-польськ. війни	3:50
В. Лопушанський: Перемога , пов. в 2-х т. з визв. війни	6:00 2:75		
Д-р Ст. Шухевич: Спомини : II. Від квіт. 1919 до липня 1919	4:00—2:50		
III. Від лип. 1919 до січня 1920	4:00—2:50		
IV. Від січ. 1920 до квітня 1920	4:00—2:00		
V. Від квіт. 1920 до серп. 1920	4:00—2:00		
Ст. Шухевич: Видиш брате мій . (8 міс. серед УСС.)	4:50—2:00		
Микола Галаган: З моїх споминів . I, II, III, IV том	4:00—1 90		

Продажа тільки за готівку. При замовленні комплекту облякуємо сплати. Гроші слати переказом або чеком П. К. О. ч. 152.514.

ЧЕРВОНА КАЛИНА, Львів, ул. Зіморевича 3.

Читайте дуже цікаві книжки видавництва п. з.

НАЙКРАЩІ ОПОВІДАННЯ

Досі вийшло десять таких книжок:

1. **Страх в лісах Індії.**
2. **Огонь вмер** — оповідання з життя стародавніх людей.
3. **Між чорними людьми в Африці.**
4. **Українець на тім світі** — славне оповідання Івана Франка.
5. **Давні люди і звірі.**
6. **Борді за волю** — оповідання з війни Бурів проти Англійців.
7. **Козацька дитина** — історичне оповідання з часів, як нападали на Україну Татари.
8. **Пандирний поїзд „Стрілець“** — оповідання з визвольної війни проти Москви.
9. **Козацька любов** — історична драма.
10. **Подорож у Сибір** — Сергія Даушкова.

(Це образок з книжечки п. з. „Давні люди і звірі“).

Кожна книжечка „Найкращих оповідань“ має багато гарних образків.

Кожна книжечка коштує 35 гр.

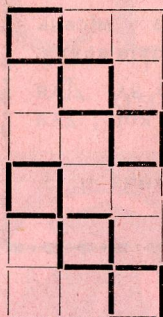

Хто купує всі 10 книжок разом, безпосередно у „Самоосвіті“, той платить лише 2-50 зл. разом з пересилкою. ● Гроші слати в краю на чековеkonto ПК0. 500.872 з допискою на чеку „Найкращі оповідання“. ● Можна також слати прямо на адресу:

„Самоосвіта“, Львів, ул. Міцкевича, 7.

Загадки.

Складова загадка в прямокутнику (2 точки).
(Уложила Одарка Лакуста).

вий, во, го, да, ди, ка, кап, ли, ли, лю, ма, на, на, на, рів, чер, ця, я

Із цих 18 складів уложіть 6 трискладових слів і вмістіть їх складами в квадратики так, щоб склади, поміщені в грубше надрукованих квадратиках, читані згори скісно вниз — дали назву одного укр. видавництва.

Ті слова означають:

1. Інакше: слідуочий,
2. Місто у Східній Галичині,
3. Лісова й городова ягода,
4. Держава в Америці,
5. Маленька церковця,
6. Інакше: чоловік.

Яке це число? (2 точки).
(Подала Яруся Лакустівна).

До якогось числа додайте 4, відтак відоміть від нього 4, потім помножіть його через 4, а вкінці поділіть через 4. Сума вислідів тих усіх чотирох ділань має бути рівна 100. Яке це число?

Хід шахової вежі (3 точки).
(Емке).

ра	зом	то	пра	во	то
а	ва	стих	на	ру	в го
ся	сло	від	раз	то	на
рядь	тво	чи	во	ли	до
а	з них	тай	лі	ну	ве
склад	то	раз	на	хо	жа
дий	крок	два	Раз	дять	ско
Кож	без	є	дять	хо	ро
ну	впи	га	бі	во	жва

Відчитайте за ходом шахової вежі стих і нарисуйте гарно рисунок, який вийде, коли відповідні склади получите прямими лініями. Починайте від складу: Раз.

Шаховий коник (1 точка).
(Уложив Роман Бахталовський).

Ой	лі	ні	стя	я
Бог	ні	одна	по	ме
та	нонь	лі	одна	ща
до	я	би	дав	в
ли	не	ка	ні	як

Зачніть від складу Ой і слідом шахового коника, відчитайте початок одної Шевченкової поезії.

Ломиголовка з букв (2 точки).
(Уложила Емілія Смалько).

РІДНА ШКОЛА.

З цих двох слів уложити такі нові слова: 1. Протяг часу. 2. Водна животина. 3. Дитяча недуга. 4. Заголюнок укр. газети. 5. Повстає в тартаку. 6. Вхід до мешкання мишки. 7. Має кожний віз. 8. Спід бочки. 9. Частина упряжі. 10. Інакше: порядок. 11. Інакше: страта.

Загадка із сірничків (1 точка).
(Подала Яруся Лакустівна).

Маєте 4 квадрати, зложені із 16 сірничків. Зложіть з них п'ять квадратів такої самої величини. Як це зробите? Нарисуйте!

„СВІТ ДИТИНИ“

виходить раз у місяць
в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1933/34: В краю річно 5 зл. Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 20 кор.; для Румунії 125 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, ул. Зіморовича ч. 3.
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Другу книжечку „ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ“, що вийшла 1 лютого п. з. „ПЕТРУСЬ ШКОДА“ — історичне оповідання про малого хлопчика на Січі, коли кошовим був славний Сірко — вислано лиш тим особам, що надіслали передплату.

Так само і книжечку ТРЕТЮ — за март — що саме на днях вийшла п. з. „ТАРАСОВИМ ШЛЯХОМ“ (Збірка промов, рефератів, деклямацій і сценічних картин ва Шевченкові Роковини) -- висилаємо також лиш тим, що стали ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ.

Для непередплатників ті книжки коштують:

„Петрусь Шкода“ 80 сот., а „Тарасовим Шляхом“ 120 зол. (з пересилкою о 15 сотиків дороше).

Тому всі читачі й передплатники „Світика“ повинні стати передплатниками „ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ“, бо діставатимуть книжечки в однаковій ціні — по 41 сот. за 1 книжечку в передплаті.

Передплати найкраще посилати цілорічні!

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Всі наші передплатники з усіх земель Румунії (Буковина, Бесарабія, Сегігород) можуть вплачувати передплати на „Світ Дитини“, „Діточу Бібліотеку“ та на книжки на таку адресу:

Advokat JAROSLAV PETRIUK,

Cernăuți — Str. Jancu Flondor, 31,

який заступає всі інтереси нашого видавництва на терені цілої Румунії і приймає зголошення на передплати.

Видавництво »СВІТ ДИТИНИ«.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Для точности й оминення всякого рода непорозумінь — прохаємо всіх, що посилають нам гроші, щоби зволили завжди на переказах і чеках ПКО. зазначувати бодай 2—3 словами: на що надіслана квота є призначена, пр.: на »СВ. ДИТИНИ«, або: на »Діточу Бібліотеку«, або на книжки (лист згл. замовлення йде окремо). З причини, що нема таких заміток — повстають різні баламутства й адміністрація буває приневолена звертатися до даних осіб з окремими листовими запитами, що спричинює лиш непотрібні кошти. Тому просимо про це на будуче пам'ятати.

ЖЕРТВИ.

Костя і Дарця Новицькі, Маруся Іваницька, Стефця Новицька і Стефан Матвійв — »Світикові« Друзі з Дрогобича — заколядували на »Рідну Школу« 3 зл., а на »пресовий фонд« 2 зл. Так само Гануся Романович і Гануся Марковська з Ростчева у Канаді заколядували 2 дол. на »Рідну Школу« і 1 дол. на »прес. фонд« »Світика«.